

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 9 april 2018

Tid:

kl. 16:00-22:16

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-17

Justerat den 16 april 2018

Anslaget den 17 april 2018

Eva-Louise Erlandsson Slorach

Margareta Björk

Mats Berglund

Ulrika Gunnarsson
Sekreterare

**§ 1
Justering**

Förste vice ordföranden Margareta Björk (M) och andre vice ordföranden Mats Berglund (MP) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Eva-Louise Erlandsson Slorach (S). Justering sker den 16 april 2018.

§ 2

**Nr 2017:15 av Joakim Larsson (M) om kvalitet i
stadsbyggandet**

2017/000762

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Borgarrådet Larsson (M) har ställt en interpellation om kvalitet i stadsbyggandet. Kommunfullmäktige beslutade den 15 maj 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Valeskog (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Larsson och Valeskog, Rickard Wall och Erik Slottner.

§ 3

Nr 2017:16 av Ann-Katrin Åslund (L) om Lilla Stampan

2017/000875

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Ann-Katrin Åslund (L) har ställt en interpellation om Lilla Stampan. Kommunfullmäktige beslutade den 29 maj 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen med hänvisning till det utdelade svaret.

I debatten yttrar sig Ann-Katrin Åslund, Stefan Hansson, borgarrådet Larsson och Rickard Wall.

§ 4

Nr 2017:17 av Johan Fälldin (C) om skyltningen av stadens gång- och cykelvägar

2017/000967

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Johan Fälldin (C) har ställt en interpellation om skyltningen av stadens gång- och cykelvägar. Kommunfullmäktige beslutade den 12 juni 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Helldén (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Johan Fälldin och borgarrådet Helldén.

§ 5
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna nr 18 – 30 för år 2017 samt nr 1 för år 2018.

**§ 6
Frågestund****Fråga 1**

Borgarrådet Brinck (M) ställer en fråga om stadsmiljön i Stockholm.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Ann-Katrin Åslund (L) ställer en fråga om hemlösa äldre.

Borgarrådet Lindhagen (MP) svarar på frågan.

Fråga 3

Martin Westmont (SD) ställer en fråga om bosättningslagen i Stockholms stad. Hur kommer Stockholms stad agera när 2 årsgränsen har passerats?

Borgarrådet Lindhagen (MP) svarar på frågan.

Fråga 4

Karin Ernlund (C) ställer en fråga om framtida miljözoner i Stockholm.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 5

Erik Slottnér (KD) ställer en fråga om miljözoner.

Borgarrådet Helldén (MP) svarar på frågan.

Fråga 6

Dennis Wedin (M) ställer en fråga om skillnader mellan stadsdelarna.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 7

Abit Dundar (L) ställer en fråga om överklaganden gällande vård- och omsorgsboenden.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

**§ 7
Anmälningar**

Skrivelser som har inkommit till kommunfullmäktige under tiden den 20 mars 2018 – den 9 april 2018 och delgivits berörda organ anmäls.

Länsstyrelsen i Stockholms län beslut den 28 mars 2018 att utse ny ledamot och ersättare i kommunfullmäktige för tiden till och med den 14 oktober 2018 anmäls.

Rashid Mohammed (V) har utsetts till ny ersättare efter Marina Gunnmo Grönros (V).

**§ 8
Närvaro**

Närvaro antecknas enligt **bilaga 1**.

**§ 9
Justering**

Förste vice ordföranden Margareta Björk (M) och andre vice ordföranden Mats Berglund (MP) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Eva-Louise Erlandsson Slorach (S). Justering sker den 16 april 2018.

§ 10**Valärende: fyllnadsval**

KS 2018/259

Beslut

1. Avsägelse och entlediganden godkänns
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt kommunstyrelsens och valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende i kommunfullmäktige 9 april 2018 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens och valberedningens förslag.

§ 11**Revisionsberättelser över de kommunala nämndernas verksamhet för år 2017 jämte granskningsrapporter avseende bolagen samt revisionsberättelse för kommunalförbund (bih. 2018:1)**

Fråga om ansvarsfrihet

KS 2018/528

Beslut

Efter förslag från revisorerna beslutar kommunfullmäktige följande.

1. Ansvarsfrihet beviljas för 2017 års verksamhet för kommunstyrelsen samt för kommittéer, beredningar och delegationer tillsatta av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen.
2. Ansvarsfrihet beviljas för 2017 års verksamhet för facknämnderna arbetsmarknadsnämnden, avfallsnämnden, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, revisorskollegiet, servicenämnden, rådet till skydd för Stockholms skönhet, socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, utbildningsnämnden, valnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden.
3. Ansvarsfrihet beviljas för 2017 års verksamhet för stadsdelsnämnderna Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Hägersten-Liljeholmen, Hässelby-Vällingby, Kungsholmen, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck, Skärholmen, Spånga-Tensta, Södermalm, Älvsjö och Östermalm.

Jäv

Kommunfullmäktige noterar att de ledamöter och ersättare som hade förtroendeuppdrag i kommunstyrelsen och nämnderna m.m. under 2017 inte deltar i den del av ärendet som avser kommunstyrelsen eller respektive nämnd m.m.

Ärendet

Utlåtande med revisionsberättelser över de kommunala nämndernas verksamhet för år 2017 jämte granskningsrapporter avseende bolagen samt revisionsberättelse för kommunalförbund behandlas.

Ordet innehas av revisor Bosse Ringholm, ordförande i revisorsgrupp 1, revisor Michael Santesson, ordförande i revisorsgrupp 2 samt revisor Ulf Bourker Jacobsson, ordförande i revisorsgrupp 3, angående revisionsberättelserna.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är revisorernas förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt revisorernas förslag.

§ 12**Årsredovisning 2017 med uppföljning av budget för
Stockholms stad**

Storstockholms Brandförsvars årsredovisning 2017,
dnr KS 2018/321

Revisionsberättelse Samordningsförbundet Stockholms stad
2016, dnr 183-679/2017

Arkitektur Stockholm - Översyn av byggnadsordningen,
hemställan från stadsbyggnadsnämnden, dnr 2013/001769
Den gröna promenadstaden, utställningsutlåtande och beslut
om godkännande av tillägg till översiktsplan, hemställan från
stadsbyggnadsnämnden, dnr 2013/001948

Hemlösa personer i Stockholms stad 25 september 2016,
rapport från socialnämnden, dnr 2016/002127

Förvaltarenhet i Stockholms stad, redovisning från
överförmyndarnämnden, 2017/001515

Rapport över arbetet mot felaktiga utbetalningar och
bidragsbrott 2008-2016, rapport från socialnämnden, dnr
2017/002049

Medlemsavgifter 2018 för förbundets medlemskommuner,
Storstockholms brandförsvaret, dnr 2017/001364

Förslag till reviderade riktlinjer för bistånd enligt
socialtjänstlagen (SoL) och insatser enligt lagen om stöd och
service till vissa funktionshindrade (LSS) till barn, ungdomar
och vuxna med funktionsnedsättning, riktlinjer från
socialnämnden, dnr 2013/001319

Funktionshinderinspektörernas årsrapport 2015, rapport från
socialnämnden, dnr 2016/000383

Uppföljning av stadens lex Sarah-rapportering år 2016,
rapport från socialnämnden och äldrenämnden, dnr
2017/001129

Rapportering av energianvändningen och
växthusgasutsläppen 2017, rapport från miljö- och
hälsoskyddsnämnden, dnr 2017/001451

Guiden för hållbara evenemang, rapport från kulturnämnden
och miljö- och hälsoskyddsnämnden, dnr 2015/001710, KS
2018/267

Redovisning av utredningsuppdrag gällande validering,
arbetsmarknadsnämnden, dnr 2017/002062

2018/000110

Beslut

1. Årsredovisning 2017 med uppföljning av budget för
Stockholms stad godkänns.
2. Redovisade avsättningar om 3 116,5 mnkr godkänns.
3. Nämnderna medges finansiering om 194,6 mnkr för sociala
investeringar i åtta projekt med hänvisning till vad som sägs

- i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
4. Kulturnämnden: stadsarkivet medges finansiering om 50,7 mnkr för eDok för 2017. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 5. Kommunstyrelsen medges finansiering om 250 mnkr för Skolplattformen för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 6. Kommunstyrelsen medges finansiering om 560 mnkr för GSIT 2.0 för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 7. Kommunstyrelsen medges finansiering om 30 mnkr för versionsbyte Agresso för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 8. Kulturnämnden: stadsarkivet medges finansiering om 110 mnkr för e-dok för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 9. Kommunstyrelsen medges finansiering om 15 mnkr för uppgradering av e-tjänster för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 10. Kommunstyrelsen medges finansiering om 7 mnkr för fritt wifi för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 11. Kommunstyrelsen medges finansiering om 190 mnkr för Smart stad för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 12. Kommunstyrelsen medges finansiering om 570 mnkr för uppgradering av sociala system för 2018-2020 under förutsättning att kommunfullmäktige fattar beslut om genomförande. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 13. Kommunstyrelsen medges finansiering om 25 mnkr för förberedelser för upphandling av SIKT-avtalen mnkr för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 14. Kommunstyrelsen medges finansiering om 10 mnkr för anpassningar för dataskyddsförordningen - GDPR för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 15. Kommunstyrelsen medges finansiering om 15 mnkr för uppgradering av stockholm.se för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 16. Kommunstyrelsen medges finansiering om 13 mnkr för uppgradering av stadens beslutstöd (LIS) för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.
 17. Kommunstyrelsen medges finansiering om 35 mnkr för kvarvarande beslutade projekt inom digital förnyelse för 2018-2020. Finansiering sker genom disposition av eget kapital.

18. Kommunstyrelsen ska beakta hållbarhetskommissionens rapporter i upprättande av förslag till kommunfullmäktiges budget för år 2019.
19. Nuvarande reservation av eget kapital avseende verksamhetsutveckling med it utökas med 1 372,8 mnkr till 1 830 mnkr. Den utökade reservationen finansieras från årets förändring av eget kapital.
20. Fastighetsnämndens avkastningskrav minskas med 7,2 mnkr med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
21. Fastighetsnämndens budgettram för kostnader för 2017 sänks som en följd av sänkt avkastningskrav med 17,1 mnkr för 2017 med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
22. Fastighetsnämndens budgettram för intäkter för 2017 sänks som en följd av sänkt avkastningskrav med 24,3 mnkr med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
23. Kommunstyrelsens beslut gällande uppsiktsplikt avseende stadens hel- och delägda aktieföretag, enligt bilaga 4 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, anmäls.
24. Uppföljning av större investeringsprojekt 2018 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 5 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
25. Basnyckeltal med utfall för år 2017 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 6 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
26. Nämndernas redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag under 2017 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 7 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
27. Redovisning av kommunfullmäktiges aktiviteter som i sin helhet inte blivit genomförda under 2017 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 8 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
28. Direktionen för Kommunalförbundet Storstockholms brandförsvaret beviljas ansvarsfrihet, bilaga 9 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
29. Styrelsen för Samordningsförbundet Stockholms stad beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2016, bilaga 10 och 11 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
30. Uppföljning av sommarkoloniverksamheten i Stockholms stad 2017 godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
31. Uppföljning av fritidsverksamheten i Stockholms stad 2017 godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
32. Fastighetsnämnden upphör att vara en sluten redovisningsenhet den 31 december 2018, och övergår från

- och med den 1 januari 2019 till att följa samma modell för redovisning som övriga nämnder.
33. Fördelning av generalschablon för flyktningmottagande på grund av ny lagstiftning godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 34. Fördelning av statliga medel för feriejobb 2017 godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 35. Medlemsavgifter 2018 för förbundets medlemskommuner, Storstockholms brandförsvaret, dnr 2017/001364 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 12 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 36. Förslag till reviderade riktlinjer för bistånd enligt SoL och LSS, socialnämnden, dnr 2013/001319, avslutas med hänvisning till att nya riktlinjer är under framtagande.
 37. Rapport om Hemlösa personer i Stockholms stad 25 september 2016, socialnämnden, dnr 2016/002127, godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 2 till utlåtandet.
 38. Förvaltarenhet i Stockholms stad, redovisning från överförmyndarnämnden, dnr 2017/001515, godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 39. Rapport över arbetet mot felaktiga utbetalningar och bidragsbrott 2008-2016, socialnämnden, dnr 2017/002049, godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 14 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 40. Uppföljning av stadens lex Sarah-rapportering år 2016, rapport från socialnämnden och äldre- och socialnämnden, dnr 2017/001129, godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 41. Hemställan från stadsbyggnadsnämnden "Arkitektur Stockholm - Översyn av byggnadsordningen", dnr 2013/001769 anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 42. Hemställan från stadsbyggnadsnämnden "Den gröna promenadstaden, utställningsutlåtande och beslut om godkännande av tillägg till översiktsplan", dnr 2013/001948 anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 43. Rapportering av energianvändningen och växthusgasutsläppen 2017, miljö- och hälsoskyddsnämnden, dnr 2017/001451, godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
 44. Kulturnämndens och miljö- och hälsoskyddsnämndens redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag, dnr 2015/001710, att ta fram riktlinjer för miljöanpassning av evenemang godkänns med hänvisning till vad som sägs i

stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och i bilaga 13 till tjänsteutlåtandet, KS 2018/267.

45. Redovisning av utredningsuppdrag gällande validering, arbetsmarknadsnämnden, dnr 2017/002062, godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 15 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller årsredovisning 2017 med uppföljning av budget för Stockholms stad.

I debatten yttrar sig borgarråden Wanngård och König Jerlmyr, Rickard Wall, Anna Rantala Bonnier, Karin Ertlund, Anders Göransson, Lorena Delgado, borgarråden Edholm, Livh, Brinck, Burell och Helldén, Rickard Warlenius, Björn Ljung, borgarrådet Larsson, Johan Nilsson, Dennis Wedin, Torun Boucher, Mirja Räihä, Markus Nordström, Sophia Granswed Baat, borgarråden Bjuggren och Luhr, Martin Westmont, Patrik Silverudd, Börje Häggman, Alexandra Mattsson Åkerström, Ann-Katrin Åslund, Erik Slottnér, Andrea Ström, Rana Carlstedt, borgarrådet Lindhagen, Ole-Jörgen Persson, Henrik Sjölander, Stefan Hansson, Christina Elffors Sjödin, Abit Dundar, Bo Sundin, Lars Jilmstad, Yvonne Fernell-Ingelström, borgarrådet Valeskog, Christina Linderholm, Lars Svärd, Jessica Jorntun och Johanna Sjö.

Förslag till beslut

Borgarråden Valeskog (S) och Luhr (MP), Torun Boucher (V) och Anna Rantala Bonnier (Fi) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 13

Förvärv av bostadsrätter för serviceboende i kvarteret Kromosomen i Hagastaden

Reviderat genomförandebeslut

KS 2018/273

Beslut

Fastighetsnämndens ansökan om att få förvärva bostadsrätter för serviceboende i kvarteret Kromosomen i Hagastaden till en investeringsutgift överstigande 50 miljoner kronor godkänns med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller förvärv av bostadsrätter för serviceboende i kvarteret Kromosomen i Hagastaden.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 14

Tilläggsavtal till Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark i Norra Djurgårdsstaden, Östermalm inom fastigheten Hjorthagen 1:2 m.fl.

Hemställan från Exploateringsnämnden

KS 2018/269

Beslut

Tilläggsavtal till Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom fastigheten Hjorthagen 1:2 m.fl. i Norra Djurgårdsstaden godkänns i enlighet med bilaga till utlåtandet. Exploateringsnämnden medges rätt att träffa erforderliga avtal.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller tilläggsavtal till Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark i Norra Djurgårdsstaden, Östermalm inom fastigheten Hjorthagen 1:2 m.fl.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 15**Södermalm 9:10 m.fl. område vid Rosenlundsparken
avseende bostäder, lokaler, ny förskola m.m.**

Reviderat genomförandebeslut

KS 2018/445

Beslut

Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta genomföra Södermalm 9:10 m.fl. område vid Rosenlundsparken omfattande investeringsutgifter om 192,3 miljoner kronor. Utgifterna för 2018 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2019.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Södermalm 9:10 m.fl. område vid Rosenlundsparken avseende bostäder, lokaler, ny förskola m.m.

I ärendet yttrar sig Rickard Wall.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16
Bordlagda ärenden**Beslut**

Ärende 29 – 156 på kungörelsen bordläggs.

**§ 17
Nyväckt motion**

Under tiden 2018-03-20 till 2018-04-09 väcktes följande motion:

Motion av Lotta Edholm (L) om automatisering av kommunal verksamhet.

Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 9 april 2018

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
95	Erlandsson Slorach, Eva-Louise (Ordf) §§ 7 – 17		S	16:07	22:14
77	Björk, Margareta (1:e v Ordf) §§ 1-5,		M	16:07	22:14
86	Berglund, Mats (2:e v Ordf) §§ 6		MP	16:00	22:14
102	Abdullahi Ali, Nassir		S	17:59	22:14
100	Ali, Amne		S	17:42	22:14
90	Antonsson, Maria		MP	17:58	22:14
97	Arell, Lars		S	16:00	22:14
35	Arkelsten, Bo		M	16:51	22:14
53	Askensten, Åke	Åberg, Elina	MP	18:12	22:14
45	Avcı, Gulan	Dundar, Abit	L	16:45	22:14
87	Azizoglu, Halit		MP	16:34	22:14
23	Bjuggren, Emilia		S	16:00	22:14
29	Boucher, Torun		V	16:58	22:14
39	Brege, Johan		M	16:37	22:14
24	Burell, Olle		S	16:00	22:14
28	Carlstedt, Rana		S	16:00	22:14
31	Delgado, Lorena		V	17:25	22:14
20	Edholm, Lotta		L	18:01	22:14
33	Elffors Sjödin, Christina		M	18:00	22:10
18	Elfvén, Anne-Lie		L	17:18	22:14
98	Elmgren, Claes	Lagerman, Inger	S	16:04	22:10
105	Ericson, Malin		FI	16:10	22:14
47	Ernlund, Karin		C	16:59	22:14
14	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	16:43	22:14
56	Goriya, Abdo	Lindgren, Jimmy	S	16:00	22:14
72	Granswed Baat, Sophia		M	17:58	22:14
10	Grimfors, Alexandra		M	17:17	22:14
25	Gustafsson, Karin		S	17:58	22:14
13	Gustavsson, Berthold		M	16:29	22:14

60	Göransson, Anders		S	16:00	22:14
82	Haglund, Margareta		-	16:11	22:04
11	Hamilton, Ulla		M	17:56	22:14
91	Hansson, Martin		MP	16:03	22:14
26	Hansson, Stefan		S	16:00	22:14
49	Helldén, Daniel		MP	16:00	22:14
12	Häggman, Börje		M	16:09	22:14
69	Jilmstad, Lars		M	17:15	22:14
42	Johansson Metso, Frida	Bengtsson, Richard	L	17:56	22:14
36	Järkeborn, Christoffer		M	17:35	22:14
41	Jönsson, Jan		L	17:38	22:14
40	Jönsson, Peter		M	17:39	22:14
84	Kareliusson, Dan	Nordfeldt, Lotta	SD	16:00	20:11
104	Kasirga, Kadir		S	17:45	22:14
101	Kevir, Bawer		S	16:00	22:14
64	Kratz, Tina		V	16:58	22:14
6	König Jerlmyr, Anna		M	17:27	22:14
54	Larsson, Ewa	Akselsson Le Douaron, Ingegerd	MP	17:20	22:14
5	Larsson, Joakim		M	16:00	22:14
71	Lind, Mikael		M	17:48	22:14
8	Lindblom, Clara	Engel, Ann Mari	V	17:52	22:14
48	Linderholm, Christina		C	16:00	22:14
50	Lindhagen, Åsa		MP	16:01	22:14
9	Livh, Ann-Margarethe		V	17:58	22:14
17	Ljung, Björn		L	17:59	22:14
88	Luhr, Katarina		MP	16:00	22:14
66	Lutz, Kristina		M	17:51	22:14
55	Malm, Erik	Jorntun, Jessica	MP	17:45	22:14
62	Mattsson Åkerström, Alexandra		V	17:15	22:14
16	Modigh, Sofia		KD	16:00	22:14
94	Moreira Duarte, Mariana		MP	16:00	22:14
61	Mäkinen Andersson, Mervi		S	17:04	22:14
46	Naddebo, Jonas	Fälldin, Johan	C	16:12	22:14
68	Nilsson, Johan		M	16:00	22:14

107	Nordling Blanco, Sissela	Andersson, Johanna	FI	16:00	22:14
38	Nordström, Markus		M	17:52	22:14
63	Nylander, Jackie		V	16:00	22:14
52	Obermüller, Cecilia		MP	17:58	22:14
30	Oguzsoy, Mehdi		V	17:58	22:14
83	Ossmer, Per		SD	17:52	21:32
76	Paccamonti, Johan	Sjöblom, Christer H	M	17:51	22:14
106	Palm, Lisa	Rantala Bonnier, Anna	FI	16:11	22:14
103	Pääрни, Mia	Said, Suleiman	S	17:08	22:14
59	Rashid, Salar		S	17:20	22:14
89	Rasmusson, Magda		MP	17:56	22:14
70	Redin, Jennyfer	Persson, Ole-Jörgen	M	16:56	22:14
96	Rindevall, Ellinor	Stavling, Margareta	S	16:00	22:13
27	Räihä, Mirja		S	16:00	22:14
92	Seid, Micke		MP	16:36	22:14
44	Silverudd, Patrik		L	17:53	22:14
32	Sjö, Johanna		M	16:00	22:10
73	Sjölander, Henrik		M	17:28	22:14
15	Slottner, Erik		KD	16:23	22:14
43	Smedberg Palmqvist, Isabel		L	17:59	22:14
57	Stiernstedt, Fredrik	Engman, Martin	S	16:00	22:14
74	Ström, Andrea		M	17:58	22:14
67	Sundin, Bo		M	16:00	22:14
34	Svärd, Lars		M	17:34	22:14
75	Tigerström, Jan		M	17:51	22:14
99	Tofvesson, Mathias	Näslund, Inga	S	17:43	22:14
93	Tovatt, Lorentz		MP	17:45	22:14
51	Uzel, Derya	Lindell, Anders	MP	16:00	22:14
22	Valeskog, Jan		S	16:00	22:14
81	Wall, Rickard		-	16:00	22:14
21	Wanngård, Karin		S	16:08	22:14
65	Warlenius, Rikard		V	17:45	22:14
37	Wedin, Dennis		M	17:18	22:14
85	Westmont, Martin		SD	17:10	22:14

7	Wiklund, Sebastian	Stenudd, Sara	V	16:22	22:14
19	Åslund, Ann-Katrin		L	16:00	22:14
58	Östberg Svanelind, Maria		S	17:34	22:14
4	Brinck, Cecilia *		M	16:01	22:14

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 9 april 2018

§ 2 Nr 2017:15 av Joakim Larsson (M) om kvalitet i stadsbyggandet

Anförande nr 1

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag vill passa på att tacka det ansvariga borgarrådet för svaret. Den här interpellationen skrevs förra året, och sedan dess har Jan Valeskog blivit stadsbyggnadsborgarråd. Av det skälet var det kanske bra att svaret på den här interpellationen dröjde eftersom det här är viktiga frågor som man behöver reda ut med det stadsbyggnadsborgarråd som tjänstgör. Jag vill också tacka eftersom jag upplever att roteln verkligen har gått till botten med detta och försökt svara på de frågor jag ställt även om jag kanske har lite andra svar själv på de här frågorna. Tack för en seriös hantering!

Däremot är jag lite förvånad över att vi fortfarande hamnar i volymdiskussioner även när vi diskuterar kvaliteten i stadsbyggnaden. Det är lätt för den styrande majoriteten att börja diskutera miljonprogrammen som ett sätt att lösa bostadsbristen i stället för att, såsom jag också försökt peka på i interpellationen, förklara vad man vill med stadsutvecklingen mer än åstadkomma volym. Det är ett stort ansvar som ligger på våra axlar nu när staden växer mycket snabbt att också ge oss in i diskussionen om hur vi vill att staden ska växa och vad det innebär att inte i alla delar där det är möjligt att bygga slutna kvarter och att inte där det är möjligt att bygga på det urbana och stadsmässiga sätt som de flesta i dag är överens om att vi ska bygga på.

I dag, och även fortsättningsvis, ser vi allt som oftast i detaljplanerna hur kvarteren är öppna, och vi ser också i många fall fortfarande punkthus som är utkastade i olika backar. Det är naturligtvis ett sätt att hantera topografin i vissa sammanhang, men det är uppenbart svårt för majoriteten att få fram reell stadsbebyggelse på det sätt som stenstaden är uppbyggd och på det sätt som man skapar den mänskliga stadsutveckling som vi gärna ser i de bostadsbyggen som är på gång.

Jag tycker nog att det finns lite mer att diskutera utifrån de frågor som jag har ställt i den här interpellationen. Vi får väl se om debatten rätar ut frågetecknen något.

Anförande nr 3

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Borgarrådet Larsson har ställt tio stadsbyggnadsfrågor i den här interpellationen som vi har svarat ganska genomgripande på skriftligt. Jag ska beröra de flesta av dem lite kortfattat.

Först vill jag säga att Stockholm ska byggas så att vi utnyttjar dagens kraftiga expansion till att tillföra just fler stadskvaliteter. Vi ska också börja överbrygga de många barriärer som finns i staden. Socialt hållbart byggande är ett ledord, vilket också framgår av den översiktsplan som vi antog för ett par veckor sedan i relativt stor enighet.

Vi behöver exempelvis bygga slutna kvarter. Vi behöver bygga halvslutna kvarter och punkthus också. Det sista var något som var populärt framför allt på 40- och 50-talet

och kanske inte i miljonprogramsområdena precis. Bra ljusförhållanden är till exempel viktigt i bebyggelsen. Det gör att slutna kvarter, som vi har diskuterat väldigt många gånger, är olämpliga på många platser. Dessutom fungerar de inte rent praktiskt på grund av topografi eller andra hinder.

Miljonprogramsplanering tas upp i interpellationen, och det är inte någonting som pågår. Som alla vet var de på den tiden drivna av en stark trafikseparering i kombination med ett långt industriellt byggande. Det har vi tack och lov inte alls i dag. De var avskurna av stora trafikleder och annat apropå de barriärer som vi har på många platser. Samtidigt måste vi framhålla att det också finns väldiga kvaliteter och stor potential att utveckla i de här områdena, vilket vi arbetar mycket med, bland annat genom att få bort många av de här barriärerna som är både fysiska och av social karaktär.

De viktigaste urbana kvaliteterna är ju täthet och tillgång till ett brett serviceutbud, stor arbetsmarknad, goda transporter samt bra möjligheter att möta andra människor. Det kan självfallet innebära stor kreativitet och utvecklingskraft i hela vår stad. Urbana och stadsmässiga kvaliteter är också någonting som vi lyfter fram i våra planer i hela staden.

God arkitektur får vi när vi ser att byggnaderna fungerar i ett sammanhang, löser problem och bidrar till stadsmiljön i sin helhet. Arkitekter kan gärna få inspireras av omgivande äldre arkitektur, men det får inte bli rena pastischer som det blir svårt att läsa av historiskt. Arkitekturen bör sträva efter att forma en årsring i staden som speglar vår tid. Om detta har det tidigare rått en stor enighet.

Slutligen tror jag att det är viktigt att politiken inte lägger sig i alla detaljer i stadsbyggnadsprocessen, utformningen av fönster eller fasadmateriell till exempel. Vi har experter till det. Jag tycker att det är politikens uppgift att göra nödvändiga avvägningar mellan olika intressen i stadsbyggnadspolitiken.

Anförande nr 4

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! När jag läste Joakim Larssons interpellation, och även när jag har lyssnat på honom tidigare under mandatperioden, har jag tolkat honom så att han ser att idealbilden för stadsbyggnad och stadsarkitektur är den gamla stenstaden där huskroppar står intill varandra i slutna kvarter, det som vi kanske typiskt uppfattar som stad, och att staden sedan ska växa med årsringar som den gamla stenstaden gjorde ungefär fram till andra världskriget.

Problemet är att det nog inte är möjligt att fortsätta med en sådan stadsbyggnad i dag. Nu har vi en historik från andra världskrigets slut och framåt då tunnelbanan kom till och man fick den här idén om att det skulle vara satellitstäder, ABC-städer. Då poppade det upp bostadsområden här och där. Det betyder att man inte kan åstadkomma de här årsringarna längre. Tittar man på Stockholm uppifrån ser man att vi har stenstaden och en mängd öar med bebyggelse. Nu håller vi på att fylla ut de tomma ytor som finns mellan områdena och inom områdena. Man kan nog inte bygga på annat sätt än att fylla ut de här tomrummen.

När man byggde nytt på till exempel Järvafältet på 60-talet fanns det i princip ingen bebyggelse där. Man byggde där, och de människor som flyttade dit visste vad som

gällde. Förr i tiden var det i stor utsträckning så att människor bodde hela familjer i en tvårummare i innerstaden. När de här nya områdena kom till flyttade de ut och bosatte sig i förorterna, och sedan blev det kontor av de gamla bostäderna.

De visste alltså förutsättningarna när de kom till de här nya områdena. Nu är situationen annorlunda när vi ska förtäta. Jag ser att tiden håller på att rinna ut, så jag återkommer och berättar om det stora problemet i det här sammanhanget som jag inte tycker har lyfts fram tillräckligt vare sig i debatten eller i interpellationen. Därför får ni höra det av mig i stället.

Anförande nr 5

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Problemet är att majoriteten i dag har ett mantra som rör en enda lösning. Det är ett mantra som upprepas, och det handlar om Stockholmshusen. Stockholmshusen har kommit att bli ett exempel på hur staden själv får fram en ny typ av punkthus eller möjligen lamellhus som inte sätts i ett sammanhang alla gånger. Man ser till att man använder den billigaste marken för att få ned kostnaderna för själva byggnationen för kommunens egna bolag. Men vi har inte sett resultaten ännu rent arkitektoniskt. Det återstår att se. Men här pratar vi om den sammanhängande kvarterstaden, och det sades från början att man skulle ta fram en Stockholmshuslösning i en sluten kvarterslösning. Det har vi inte sett. Varför använder ni er inte av det i de planer som tas fram?

De nya planerna som tas fram innehåller allt som oftast just halvöppna kvarter, helt öppna kvarter eller punkthus. Det tycker vi är mycket olyckligt. I det område som borgarrådet själv nämnde, nämligen Norra Djurgårdsstaden, har vi det exempel som jag brukar lyfta fram och som är på väg upp nu, det vill säga Kolkajen. Det ser i princip ut som om man slängt ut en låda med lego på kajen så att husen hamnar huller om buller utan någon som helst ordning. Där ser man inte alls vad som är privat och vad som är offentligt, och det är ingen som vet i dagsläget hur man ska kunna röra sig tryggt i området och var man ska kunna släppa ut barnen tryggt. Det ser fint ut på ritningarna, men det måste också in mer stadsmässig kvalitet även i våra stadsutvecklingsområden kring Norra Djurgårdsstaden.

I Skärholmen bygger man nu in samma typ av problem som man gjorde när miljonprogrammen var förhärskande. Sedan undrar jag hur man ser på miljonprogrammen. I argumentationen låter det alltid som om det här löste väldigt stora bostadsproblem, men det är inte bara det som har inträffat. Det har inte bara löst bostadsproblem, utan det har också lett till en del andra problem som man måste lösa. Och man ska absolut inte återupprepa den typen av byggnation med trafikseparering och annat som också borgarrådet Valeskog pekade på nu i talarstolen. Man får inte upprepa de misstag som man gjorde med stora huskroppar som vände sig från gatorna i stället för att portarna vändes ut mot gatorna så att man fick en ökad trygghet.

Anförande nr 6

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Under min korta tid som stadsbyggnadsborgarråd, när de ärenden där den här frågan om slutna kvarter har lyfts upp i stadsbyggnadsnämnden och där den borgerliga alliansen har reserverat sig, har det, åtminstone i de fallen, varit extremt obegripligt för mig att man har föreslagit sådana lösningar. Jag skulle kunna ta flera exempel, men jag tar ett, nämligen Sätra eftersom borgarrådet Larsson nämnde Skärholmen. Där förespråkar ni detta, och vi kunde visa att det hade blivit väldigt

dåligt kvalitativt sett för de boende. Det hade blivit väldigt mörkt och väldigt mycket skugga för de boende, och i princip varenda grönyta som fanns hade försvunnit. Jag är den första att säga att det finns platser där det absolut kan vara slutna kvarter. Det är absolut ingen ideologisk fråga, vilket jag har sagt förut i den här talarstolen, utan det är stadsbyggnadsfråga om vad som är lämpligt och var det fungerar. Jag tycker inte att exemplet med Norra Djurgårdsstaden är ett dåligt exempel med den boendekvalitet som finns.

Visst finns det fördelar, men man kan inte säga att de slutna kvarteren enbart ska handla om att de små barnen ska skyddas eller vara trygga. Det finns allianskollegor som också pratar om att kvinnor och äldre ska känna sig trygga och ta skydd på något sätt i de här slutna kvarteren. Det är en mycket märklig syn på trygghet om det är det som är drivkraften. Det finns ju en rad andra stadsbyggnadskvaliteter som är kopplade till bostadsbyggande. Det handlar om grönytor, mötesplatser och publika ytor. I många av de här projekten som finns i ytterstaden vill man också öppna för att få in naturen på ett naturligt sätt.

Det här är att generalisera debatten. Jag hävdar nog, vilket jag också har gjort i den här diskussionen tidigare, att det inte beslutades om särskilt många slutna kvarter när ni själva styrde. Ska man ta ansvar och ta ställning i slutänden måste det fungera för alla inblandade. Det måste bli ett attraktivt boende och inte vara drivet av en ideologisk låsning, vilket jag tycker att ni, åtminstone i opposition, försöker göra. Jag tycker att vi generellt sett kan vara stolta över de många projekt vi har.

Jag ska också kommentera Stockholmshusen. Det är projekt på de platser där man har valt att bygga Stockholmshusen, och de kan faktiskt se väldigt olika ut även utformningsmässigt, vilket kommer att visa sig framöver. Som borgarrådet var inne på är det också ett sätt för oss att kunna få ned boendekostnaderna med förhoppningsvis 25 procent. Det återstår att se om det lyckas. Jag tror att det är mycket viktigt för stockholmarna att vi får fram de projekten och att det blir ett bra boende.

Anförande nr 7

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Interpellationen handlar alltså om Joakim Larssons tankar om hur vi ska fortsätta att bygga vår stad. Vi har fått det intrycket att Joakim Larsson ser den gamla stenstaden som en idealbild över fortsättningen och tycker att staden ska växa med årsringar. Men vi har kunnat se att det inte går att göra det därför att det finns så många öar av bebyggelse i förorterna runt Stockholms innerstad.

Dessutom finns ett annat problem. Man har en benägenhet att vilja förtäta i befintliga områden för att utnyttja den infrastruktur som redan finns på plats. Då uppstår problemet att det redan finns en befintlig bebyggelse där. De nya bostäderna som man bygger skymmer ju alltför ofta de befintliga. Vi har alltså en situation i Stockholm när människor förr i tiden, för kanske bara några decennier sedan, flyttade till ett område under vissa förutsättningar. Många gånger köpte man en fastighet, till exempel ett radhus, utifrån hur bostadsområdet såg ut då. I Årsta består halva bostadsbeståndet av flerfamiljshus i tre plan.

Ett annat exempel som är aktuellt nu är Mårbackagatan i Farsta vid Larsboda. Där vill man bygga nu. Där har människor en gång i tiden köpt radhus, och nu vill ni bygga

några väldiga schabrak som kommer att störa och förändra förutsättningarna för de människor som flyttade dit en gång i tiden. Vi socialkonservativa menar att man inte kan göra så, för då ändrar man helt enkelt förutsättningarna för de här människorna som köpte sina hus och flyttade in. Här har vi alltså en konflikt mellan er iver att bygga och människors befintliga bostadssituation. Vi socialkonservativa anser att ni i princip allihop tar för lite hänsyn till befintlig bebyggelse, befintliga hyresgäster och befintliga bostadsägare i er planering.

Anförande nr 8

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker nog inte att det är att rekommendera att Jan Valeskog raljerar för mycket över trygghetsfrågan. När det gäller barnfamiljers val av bostad tror jag att trygghetsfrågan är mycket central. Det faktum att ganska många halvöppna kvarter efter en tid plötsligt förses med galler handlar väldigt ofta om just trygghetsfrågor. Det har blivit oklart vad som är privat område och vad som är offentligt. Det är inte en önskvärd utveckling att få galler och liknande lösningar runt våra gårdar.

De slutna kvarteren är ingenting som jag har kommit på, utan i all stadsutveckling resoneras det om hur man ska få den trygga staden att utvecklas när staden växer. Man ska inte göra om de misstag som gjordes på 50-, 60- och 70-talen och även senare. Hela Hammarby Sjöstad höll på att bli den sovande stad som vi inte ville ha. Inledningsvis var planerna att det inte alls skulle bli levande bottenvåningar med butiksliv och allt det som man eftersträvar i dag när man åker dit och flanerar, rör sig i området och skapar den trygghet som man i dag upplever i Hammarby Sjöstad. Det höll på att bli något helt annat. Det var Mikael Söderlund, som satt på stadsbyggnadskontoret på den tiden och arbetade med planen, som såg detta. Vi är alla honom tack skyldiga för detta, annars hade många av de gator som utvecklades blivit tysta och ödsliga, och vi hade fått ytterligare ett bostadsområde utan stadsmässig karaktär.

Detta måste vi ta med oss i stadsutvecklingen framöver. Vi ska inte få fler sovstäder. Det här måste också majoriteten ta med sig eftersom de riktlinjer och de signaler ni ger i den tidiga fasen av detaljplanearbetet är så otroligt viktiga. Det finns de som har en annan uppfattning. Det finns de som tycker att punkthus är det optimala. Det finns de på vänsterkanten som tycker att det här med privata innergårdar är någonting som man absolut inte ska ha över huvud taget. Allt ska vara offentligt. Signalerar inte Jan Valeskog rätt här kommer vi inte att ha några slutna kvarter och med det kommer den trygghet som de innebär att försvinna.

Nej, det här handlar om intresse för hur staden ska utvecklas, och det handlar också om kvalitet i arkitekturen. Jag skulle önska att vi någon gång kunde få en diskussion om just den klassiska arkitekturen så att man skulle kunna försöka efterlikna det som redan finns i området utan att det blir pastischer.

Anförande nr 9

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag hävdar att det blir otroligt missledande om man ska föra en debatt om slutna kvarter kopplade till trygghetsfrågan i vår stad och säga att det är det som på något sätt ska vara den huvudsakliga lösningen. I översiktsplanen, som jag ändå uppfattar att det finns en stor enighet om, skriver vi om ett socialt hållbart byggande. När vi bygger ska vi också se till att vi bygger arbetsplatser, service och

skolor och försöka åstadkomma en dagbefolkning på plats. Att det byggs arbetsplatser, service, skolor och allt det andra innebär också att vi bygger stad. Det innebär inte första hand, om jag nu får raljera, det som ni ibland anför, nämligen att barn, kvinnor och äldre ska kunna ta skydd i slutna kvarter. Det är synsätt som är helt främmande om man pratar trygghet i den bemärkelsen. Utan det handlar om mycket av det som vi tar upp i översiktsplanen där vi satsar på fyra fokusområden och socialt hållbart byggande i de här fyra områden.

Vi vill bygga bort de här barriärerna på tio platser. Vi har börjat med fem platser där det också handlar om att få bort de fysiska barriärerna och få platser med publika ytor, parker och kanske en skola lämpligt placerade mellan olika områden. Detta gör att man får bort de barriärer som finns mellan olika områden. Jag tror att man gör det mycket enkelt för sig om man, som jag tycker att ni gör, enbart pratar om slutna kvarter. Infantilt kanske är ett starkt ord, men det är i alla fall starkt förenklat enligt min uppfattning.

Man ska absolut inspireras av klassisk arkitektur, men det finns en del som lyfter i debatten att byggnader ska kopieras rätt av och att man ska bygga på ett visst sätt som gjordes under ett visst årtionde. Det synsättet tror jag att det egentligen är få som har, men man kan självfallet inspireras av klassisk arkitektur och mycket annat.

Anförande nr 10

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Då har vi hört att Jan Valeskog vill ha en fortsatt stadsutveckling av Stockholm ungefär som sker i dag. Joakim Larsson vill i större utsträckning ha en återgång till de slutna kvarteren och den gamla stenstadens byggstruktur. För oss socialkonservativa är det viktigaste att grundregeln ska vara att de nya fastigheterna inte ska vara högre än de befintliga för att undvika skuggning när man förtätar befintliga områden. Dessutom ska man vara sparsam med att förtäta i befintliga områden. Det är klart att det kommer att kosta mer pengar att bygga i nya områden, men det är nog så vi får göra. Och vi anser absolut att det kan vara slutna kvarter och lite mer traditionell stadsbildning i de nya områdena.

Jag har dock en viss förståelse för er iver att bygga på varenda grön plätt ni hittar och inte ta några som helst hänsyn till den ena eller den andra eftersom vi har en kris i bostadsfrågan. Jag vet inte om ni var ute och tittade på demonstrationen, men det var en demonstration i receptionen på Ragnar Östbergs Plan 1 nu klockan fyra. Det var en större grupp nyanlända karlar som klagade på bostadssituationen. I en sådan situation där det finns vägglöss och där de bor nästan som i en militärförläggning är det klart att det är bråttom. Men å andra sidan är det faktiskt ni själva som har åstadkommit det här. Både Jan Valeskog och Joakim Larsson har ju stått på Norrmalmstorg respektive Medborgarplatsen och lockat hit de här människorna.

(F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n : Håll dig ämnet! Det handlar om kvalitet i stadsbyggnad. Vi pratar inte om det som du försöker leda in diskussionen på. Fortsätt gärna att prata om interpellationen.)

Oj, nu kom jag av mig. Du skrämde mig med din skarpa stämma.

(F ö r s t e v i c e o r d f ö r a n d e n : Jag är ledsen, Rickard, men det är vårt uppdrag att se till att ni håller er till vad som står på föredragningslistan.)

Anförande nr 11

Erik Slottner (KD): Fru ordförande! Jag missade tyvärr denna mycket intressanta debatt på grund av ett annat jobb som jag var tvungen att prioritera, men jag hörde ändå Jan Valeskogs sista inlägg och kan inte låta bli att ge mig in i debatten eftersom Valeskog nu plötsligt öppnar för klassisk arkitektur. Detta är otroligt kontroversiellt bland många professionella som är inblandade och engagerade i stadsbyggandet. Jag vet att S:t Eriksområdet på Kungsholmen anses vara rena skräckexemplet på hur man ska förtäta staden av väldigt många arkitekter. Jakriborg i Skåne används som skräckexempel på hur man har förtätat staden.

Men när man visar S:t Eriksområdet, Jakriborg och Gamla Filmstaden i Råsunda för människor som intresserar sig för bebyggelse älskar alla dessa områden. Men det går aldrig att få till i nämnden. Jag vet inte om borgarrådet har mer tid här, men jag undrar om han är beredd att ta ett initiativ i nämnden där man ger direktiv när det gäller ett visst antal områden där vi ska bygga att detta ska göras med klassisk arkitektur. Arkitekterna kommer själva aldrig att föreslå klassisk arkitektur, utan det måste vi i så fall styra på något sätt från politiskt håll. Är vi beredda att bygga något mer område med S:t Eriksområdet på Kungsholmen som förebild eller med Jakriborg, med den tyska Hansastaden som förebild? Är borgarrådet beredd att ta det ledarskapet? Det skulle jag tycka var väldigt intressant, för det skulle nämligen hans väljare gilla väldigt mycket.

§ 3 Nr 2017:16 av Ann-Katrin Åslund (L) om Lilla Stampan

Anförande nr 12

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 13

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande, fullmäktige! Jag ber att få tacka för det här svaret. Min interpellation ställdes den 15 maj förra året, och svaret är från juli 2017. Det här handlar om en väderkvarn från 1600-talet som ursprungligen fanns i innerstaden men som flyttades i slutet av 1800-talet till Spånga, till Skestavägen i Lundaområdet. Fastighetskontoret har planerat att sälja den här tomten som kvarnen står på. Skönhetsrådet har föreslagit en rad olika alternativ för att kvarnen ska bevaras. Det handlar bland annat om att dela tomten och låta kvarnen stå kvar eller att flytta den till den plats där den stått tidigare.

Det här är en kvarn som engagerar väldigt många Spångabor, och man vill veta vad som händer med den. Jag har frågat vilka planer som finns för Lilla Stampan och hur man ställer sig till skönhetsrådets förslag. I det svar som jag har fått säger kontoret att man inte tycker att det finns någon strategisk anledning att behålla fastigheten eftersom kvarnen saknar el, vatten och avlopp och är outhyrd i dag. Det kanske inte är så konstigt att en kvarn från 1600-talet saknar el, vatten och avlopp och är outhyrd. Den här tomten, som är på 1 700 kvadratmeter, tycker man inte att det finns någon anledning att dela på eftersom det inte ryms inom gällande detaljplan. Man säger också så här: Kontorets utgångspunkt i försäljningsprocessen är att kvarnen ska bevaras, dock ej i kommunal ägo. Sedan säger man också: Fastighetsnämnden kommer efter det att Stadsmuseets kulturhistoriska inventering blir klar ta ställning till eventuell försäljning.

Nu är det ett tag sedan. Det är mer än ett halvår sedan, så jag undrar om man har tagit ställning till detta ännu. Och vad är majoritetens inställning till detta? Hur ska man hantera gamla kvarnar från 1600-talet?

Anförande nr 14

S t e f a n H a n s s o n (S): Ordförande! Är det inte fartyg så är kvarnar, Ann-Katrin. Vi kan roa oss du och jag. För oss snabbpratare är det särskilt viktigt att hålla tungan rätt i mun i det här ärendet. Lilla Stampan är en av stadens över 1 800 byggnader och över 700 fastigheter som staden via fastighetskontoret rör över. Som nämnts är detta en väderkvarn av typen stolpkvarn, det vill säga en kvarn som roterar runt sin egen axel i förhållande till hur vinden blåser. Det är en gammal och väldigt fin träkonstruktion som än i dag är skapligt intakt trots de rörliga delar som kvarnen består av.

Jag håller helt med om att den här typen av byggnader fyller en viktig funktion i vår stad. De påminner oss om Stockholms svunna tider och fyller på ett vackert sätt ut och kompletterar områden på olika vis. De är ofta ganska trivsamma inslag. Det är som ett Skansen utspritt över hela staden.

Vi ska samtidigt påminna oss om att fastighetskontoret har fullmäktiges uppdrag att bedriva en aktiv fastighetsförvaltning och i första hand förvalta lokaler för stadens

egna, nuvarande och långsiktiga behov. Utöver detta har det här också en ekonomisk aspekt där kontoret med en aktiv förvaltning ska se till att fastigheterna bär sig ekonomiskt.

Den inventering som Stadsmuseet har gjort är klar sedan en tid tillbaka, och fastigheten Torgils 15 är inte klassificerad av Stadsmuseet på något sätt, utan den räknas som en fastighet bland många andra. Lilla Stampan har inget direkt värde för stadens verksamheter varför en avyttring skulle kunna vara mest lämplig. Inget beslut är fattat, utan det finns en idé om att fastigheten skulle kunna vara avyttringsbar.

I dagsläget har fastighetskontoret andra stora åtaganden som måste prioriteras före Lilla Stampan. Det innebär att det just nu inte pågår något arbete med att avyttra vare sig fastighet eller byggnation. Situationen för Lilla Stampan i framtiden ser ut som den gör nu. Den står där den står. Det finns än så länge inga planer för den. Men det är en ganska svårutrydd byggnad. Det finns varken vatten, avlopp eller el. Det är en ganska speciell fastighet som inom stadsplanen är dedikerad särskilt för bostadsändamål. Som ordförande i fastighetsnämnden och representant för nuvarande majoriteten vill jag säga att det är ett ärende som vi inte kommer att behandla än på ett tag. Det finns massa annat som får gå före i prioriteringsordningen. Kvarnen står där den står, och vi hoppas att den kan vara ett kulturberikande inslag även under en tid framöver.

Anförande nr 15

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag tror inte att det svaret lugnar Spångaborna särskilt mycket. Det här svaret kan tolkas så att den får stå kvar eftersom ni inte har tid med den just nu. Det här är en plats om betyder väldigt mycket för Spångaborna, och precis som du sade berikar den miljön. Men jag tolkar det så att fastighetsnämnden inte tycker att man har något särskilt ansvar för detta.

Jag kan inte heller riktigt förstå det som står i svaret om att det inte går att dela tomten som är på 1 700 kvadratmeter eftersom det inte ryms inom gällande detaljplan och eftersom det skulle vara alldeles för kostsamt att dela på den. Man skulle kunna tänka sig att man sålde halva tomten och behöll resten i stadens ägo. Om man är bevandrad i hur det ser ut i Solhem där kvarnen ligger vet man att det finns hur många villatomter som helst som man har delat på. Det har inte heller skett inom gällande detaljplan, utan man fått gå in och ändra detaljplanen. Det finns hur många tomter som helst som har styckats upp och där man har byggt nya villor, så jag har väldigt svårt att förstå varför det skulle vara så omöjligt för fastighetskontoret.

Man kan tolka det här med att man inte har tid med detta just nu, och därför står kvarnen där den står, som ett smart sätt om man vill bli av med detta, för väntar man tillräckligt länge och inte underhåller kvarnen på något som helst sätt kommer den så småningom förfalla och trilla ihop i bitar. Eller också kommer man att säga att den är miljöfarlig och att det är jättefarligt om barn kommer i närheten när det kan trilla ned delar. Om man vanvårdar något tillräckligt länge går det inte att göra något annat än att riva. Jag vet inte om det är taktik från majoritetens sida att låta sådana här attraktiva saker som betyder mycket för många förfalla tills de inte kan vara kvar för att sedan kunna sälja villatomten. Jag tycker att det är ett ganska dåligt sätt att bevara viktiga saker i staden.

Anförande nr 16

Stefan Hansson (S): Ordförande! Kvarnen är 400 år gammal. Den har klarat av tre flyttar – det kanske är fler till och med – och överlevt både varsam hantering och kanske ovarsam hantering under de åren. Det är skillnad på att ha en aktiv fastighetsförvaltning och oansvarig fastighetsförvaltning. En aktiv fastighetsförvaltning handlar om att man ser över det innehav man har och de fastigheter som ligger nära vår kärnverksamhet och att man förvaltar de fastigheterna väl. Det är en aktiv fastighetsförvaltning. Det här har ingenting att göra med en oansvarig förvaltning. Har kvarnen stått på den här platsen i snart 100 år – om jag minns rätt var den sista produktionsdagen för kvarnen 1920 – och står där ohanterad en tid till tror jag inte att det kommer att påverka vare sig skicket på byggnaden eller på fastigheten.

Huruvida man kan ändra detaljplaner och stycka av tomter får man ta upp den dag då det blir mer på riktigt att hantera ärendet om Lilla Stampan. Det är inte någonting som är ogenomtänkt eller oaktualiserat just nu. Detta handlar inte om att man lågprioriterar ärendet, utan det finns mycket annat. Det finns tusentals byggnader och hundratals fastigheter i vår kommun som också ska tas om hand. Det här är inte lågt prioriterat i kontorets verksamhet, utan det finns andra saker som är lite högre prioriterade bara.

Den dagen när vi kommer att ta ställning till Lilla Stampans framtid kommer det garanterat att komma upp frågor om att ändra detaljplanen, att se över styckningsmöjligheter och annat. Jag vill bara säga att detta inte är oprioriterat just nu, utan det är bara så att andra saker ligger före i hanteringen på kontoret. Den dagen som frågan kommer upp till ytan kommer den garanterat att behandlas. Jag tror inte att den kommer att förruttna under den tid som den får vänta på ett nytt ställningstagande.

Anförande nr 17

Borgarrådet Larsson (M): Fru ordförande! Det här är en betydligt mer komplex fråga än vad Stefan Hansson försöker få det att låta som. Det här handlar om fastighetskontoret. Det här handlar om att fastighetskontoret har investeringsutgifter som i praktiken har gått över 2 miljarder kronor i ökade kostnader gentemot budgeten när det gäller investeringar på fastighetskontoret och idrottsförvaltningen sedan ni tillträdde. De här pengarna går åt till de investeringar ni behöver göra. Ni har ingen möjlighet att prioritera den här typen av hus. Det finns över 100 fastigheter av detta slag i Stockholm som skulle behöva omvårdnad för att inte hamna precis där Ann-Katrin Åslund säger, nämligen på rivningshögen. Det kommer snart ett rivningslov i ett liknande ärende i Ulvsunda. Det kommer fler ärenden som handlar om fastigheter som ni inte klarar av att renovera och behålla.

(Förste vice ordföranden: Nu får du hålla dig till Lilla Stampan, Joakim!)

Lilla Stampan är ett exempel på detta, men det finns många fler som jag inte ska räkna upp. Men ni förstår ju hur många det handlar om när jag sade att det var ett hundratal.

Fru ordförande! Det är faktiskt sorgligt att man inte förstår att den här hanteringen av den enskilda byggnaden inte i sak bara handlar om ointresse, utan det handlar om att man faktiskt inte har råd när man inte sköter ekonomin på fastighetskontoret generellt. Man har inte någon plan för hur man ska hantera den här typen av byggnader. Det

slutar med rivning, och det vore sorgligt både kulturhistoriskt och utifrån det faktum att vi har så många sådana här fastigheter. Vi kommer att få fler sådana här ärenden framöver om vi inte gör någonting åt det. Det enda rimliga man kan göra är att inventera de fastigheter som vi har i stadens bestånd och se till att Lilla Stampan och andra fastigheter finns med i den inventeringen. Där måste ni beskriva när och hur ni ska renovera dessa fastigheter eller om det finns en annan plan som kan fungera.

Ibland kan en avyttring vara en modell. De flesta hyresgäster behöver väl den där toaletten så i det här fallet finns det väl ingen hyresgäst, men i andra fall kanske det finns en hyresgäst som behöver en annan byggnad, en annan lösning, innan man kan avyttra. Många av de här fastigheterna ligger till exempel precis vid vattnet. Det finns mycket att göra. Se till att göra en inventering! Hänvisa inte bara till dålig ekonomi, för det vet vi att ni har!

Anförande nr 18

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag håller med Joakim, men jag skulle vilja återgå till Lilla Stampan. I svaret står det så här: Kontorets utgångspunkt i försäljningsprocessen är att kvarnen ska bevaras, dock ej i kommunal ägo.

Eftersom det här är en villatomt enligt detaljplanen undrar jag vem som vill köpa en villatomt och ta hand om en kvarn som man inte kan bo i. Vem skulle vara intresserad av den tomten? Det måste bli ett väldigt lågt pris på den tomten i så fall. Det måste löna sig betydligt bättre att stycka av den här tomten. Sedan står det faktiskt i svaret, och det är lite emot vad Stefan Hansson säger: Att ändra detaljplanen för att stycka av tomten är inte det bästa sättet att utnyttja stadens resurser.

Egentligen är man emot att ändra detaljplanen för att kunna stycka av tomten, vilket är någonting som man har gjort hur mycket som helst i Solhem i Spånga. Jag tolkar svaret som jag har fått så att Spångaborna har all anledning att fortsatt vara mycket oroliga och att man får uppmana dem att fortsätta kampen för att behålla kvarnen. Den ligger i ett område med många historiskt intressanta minnen. Det skulle vara till väldigt stor skada för Spånga, och det är inget bra besked jag har att komma tillbaka med till Spångaborna. Den saken är klar.

Anförande nr 19

S t e f a n H a n s s o n (S): Ordförande! Låt mig repetera för Ann-Katrin att ärendet är satt på paus, på vänt, tills vi har tid med det på riktigt. Med det menas inte att byggnaden ska rivras. Dess framtid ska inte på något sätt äventyras, utan när vi får utrymme för det ska det ges tid och tankekraft åt detta så att det blir en korrekt och bra hantering av Lilla Stampan.

Det är inte så att vi har ett fastighetsbestånd i stadens ägo som har åsamkat oss i majoriteten kostnader över en natt, Joakim. Det är inte så att det plötsligt blev känt för oss på nyårsafton att det fanns ett gäng simhallar som krävde miljardinvesteringar för att åtgärda läckor eller fastigheter och idrottshallar som behövde renoveras för att bli sjysta. Jag vill tro att ni hade exakt samma dilemma under era år när fastigheterna stod och förföll. Det här är, oavsett majoritet, en mångårig ganska dålig fastighetsförvaltning. Det gäller framför allt ansvaret för det fastighetsinnehav som staden har. Kom inte säg att det här är ett ansvar som vi ska ta, för det är också

någonting som ni orsakade. Ni har inte heller haft ork, kraft eller mod att ta tag i fastigheter som står och förfaller.

Anförande nr 20

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jag vill bara ge en blixtnabb eloge till fru ordförande för hennes omdömesgilla uppstyrning av borgarrådet Larssons utsvävningar.

§ 4 Nr 2017:17 av Johan Fälldin (C) om skyltningen av stadens gång- och cykelvägar

Anförande nr 21

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Vi brukar ju bara hänvisa till det utdelade svaret, men eftersom det har gått ett helt år sedan vi svarade tänker jag bara säga att det här hänt en hel del sedan dess när det gäller skyltning av gång- och cykelvägar. När det gäller skyltning av cykelvägar har en stor del redan skett, vilket man kan se utanför Stadshuset. Det är ganska många skyltar. Det är mycket på gång där. När det gäller gångskyltning startar projekt just nu.

Anförande nr 22

J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tackar för den inledningen, men jag kommer nog att be om lite mer information gällande detta. Om man går längs Örbyleden mot Östberga blir man mellan Grycksbovägen och tunnelbanebron vid Stureby upplyst om att det är 200 meter till Bandhagen. Nära, tänker man, och går vidare åt det hållet för att efter ca 100–150 meter nedslås av att det nu är 400 meter till Bandhagen. Följer man i stället skyltningen mot Farsta från Hökarängen kan man ha otur att komma till en fyrvägs korsning som saknar skyltning. Vet man då inte att det blir närmare om man svänger höger där blir det svårt att passa tiden. Det är två exempel i all enkelhet på hur vägvisningen kan förbättras.

Jag tror knappast att det ligger någon större politisk konflikt i den här frågan. Det parti som tycker att skyltningen ska vara felaktig kan ju räkna upp handen. Men i en stad där många turister rör sig, där många nyanlända slår ned sina bopålar och där många människor från olika delar av Sverige bosätter sig är det viktigt att skyltningen hjälper snarare än stjälper. Ska cykeln, löparskorna och promenadkäppen på allvar konkurrera med bilen och bidra till utsläppsminskningar och avtagande trängsel är vägvisningen ett av många instrument vi har att tillgå.

Jag vill därför tacka borgarrådet för svaret på min interpellation och skicka med ytterligare ett par följdfrågor. I svaret från den 7 juni framgår att staden har tagit fram en ny cykelvägvisning för ytterstaden och innerstaden. Vad är resultatet än så länge? Vad har Stockholms cyklister märkt av detta än så länge? När kan vi räkna med att den är på plats fullt ut?

Anförande nr 23

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Det som har hänt är att vi har skyltat upp i innerstaden för att få ordning på det. Tidigare fanns dessutom två olika system, ett för ytterstaden och sedan arbetade man lite halvdant med innerstaden. Nu ska de vara samordnade så att det här fungerar bättre. Den skyltning som finns i innerstaden har nu kommit upp successivt. Jag tror att det mesta är klart. Vi har många cykelbanor i den här staden, och det finns många ställen där man kan missa. Det vet vi. Vi får in en hel del synpunkter på det.

Det har gjorts inventeringar av de system som har funnits tidigare år i ytterstaden, och man har försökt reda ut dem så att det blir korrekt. Det handlar till exempel om att avstånden ska vara korrekta och att man inte hamnar någonstans där skyltningen helt plötsligt tar slut så att man inte hittar vidare.

Det här pågår kontinuerligt, och med hjälp av den utomordentliga Tyck till-app som vi har försöker vi göra cykelskyltningssystemet mer korrekt allteftersom. Varje gång som någon upptäcker att det är fel, vilket varje gång är ett problem för den personen, önskar vi att de skickar in det så att trafikkontoret kontinuerligt kan ändra det så att det blir rätt. Det finns ju inget mer enerverande än att cykla åt fel håll och upptäcka att man måste cykla tillbaka. Nu är det visserligen någorlunda okej om man cyklar, för det går fort.

Det fanns också frågor om gånghänvisningar. Där har vi inom ramen för den gångplan som vi antog för några år sedan ett antal pilotprojekt på gång, bland annat ett som är viktigt just nu. Det gäller det som går mellan Telefonplan och Hornstull. Där håller man på att utveckla gångmöjligheterna och tittar över detta med belysning, bänkar och hur man ska gå. Där kommer man att börja med en testperiod den 1 maj då man skyltar med en ny typ av skyltning för gående. Man kommer också att testgå här med olika grupper och se hur de uppfattar det och om de kan hitta. Det är mycket värre att gå en kilometer fel än att cykla 1 kilometer fel, så det är viktigt att det här blir rätt från början. Det pågår från den 1 maj i år till den 30 september då vi kommer att ha en test med nya typer av skyltar. Vi hoppas att det här verkligen ska göra att fler hittar rätt och väljer att gå och cykla utan att vara beroende av att gå fram med sin app i mobiltelefonen.

Anförande nr 24

J o h a n F ä l l d i n (C): Batteriet kan ju vara slut i mobiltelefonen, och det är bra om man hittar även då. Vi som har någorlunda lokalkännedom löser det nog, men det finns som sagt många andra som inte har det.

Något som också tas upp i svaret och som du delvis var inne på i ditt andra inlägg här är att det finns en ambition att göra genvägar och tvärförbindelser mer kända. Det är min upplevelse att det är angeläget. I dag finns det exempel på hur skyltningen leder till ganska rejäla omvägar om det vill sig illa. Man kan ta en betydligt rakare väg vid Örbyleden, som jag pratade om, mot Gullmarsplan än om man följer skyltningen. Jag undrar hur långt arbetet har kommit när det gäller detta med genvägar och smarta vägval för att snabbt komma dit man ska.

Anförande nr 25

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag kan inte riktigt svara på den frågan. I en sådan här stor stad, där det dessutom händer mycket hela tiden, dyker det upp nya vägar och genvägar. När det gäller gående försöker man primärt att hitta huvudstråken. Vi kan inte skylta i hela staden. Det blir konstigt. När det gäller cyklingen handlar det också om huvudstråk. Utifrån cykelplanen finns det ett antal kartor med cykelhuvudlederna och de underliggande lederna som skyltas upp. Allting kommer inte att skyltas upp, men när det kommer in synpunkter från allmänheten att de skulle behöva det ser man ju över det, men hela Stockholm kommer inte att bli en enda stor skylt. Så mycket kan jag säga.

§ 6 Frågestund

Fråga nr 1. Stadsmiljön i Stockholm

Anförande nr 26

Borgarrådet **B r i n c k** (M): Ordförande, fullmäktige! Som alla som läser tidningar har kunnat se har det de senaste dagarna ägnats ganska mycket spalt- och tv-utrymme åt diskussioner om luftkvalitet och miljöpåverkan i Stockholm. Så sent som i dag hade DN en artikel som visade att utsläppen av kväveoxider i Stockholm var rätt låga under förra året. De skriver bland annat att i den urbana bakgrundsluften, som är den luft som alla av oss andas, har halten av kväveoxider minskat under de senaste 15 åren. Den har inte varit lägre under hela den period man har mätt, och det är sedan början av 60-talet.

I Svenska Dagbladet skrev ett antal forskare häromdagen om att det blir väldigt svårt att nå fossilfrihetsmålen om vi minskar användandet av dieslbilar. Mot bakgrund av detta skulle jag vilja fråga borgarrådet Valeskog vad som skulle kunna motivera ett införande av miljözoner som skulle utesluta över 1 miljon hushåll från att köra i Stockholms innerstad från 2022.

Anförande nr 27

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Det mesta är stadsmiljöfrågor, även om dessa miljöfrågor som är nog så intressanta. Jag kan bara säga något om hanteringen. I samma artikel i Dagens Nyheter som borgarrådet nämnde har det stått om den hantering som vi kommer att ha av frågan om miljözoner. På onsdag kommer vi i kommunstyrelsen att tillsätta en referensgrupp där samtliga partier i kommunstyrelsen kommer att vara representerade. Där kommer ett antal punkter som är kopplade till miljözoner att utredas. Det handlar bland annat om hälsoeffekter. Vi hoppas att vi kanske kommer att kunna ta fram prognoser. Jag har i och för sig bara läst det som stod i tidningen, men vi kommer naturligtvis att utgå från den här redovisningen från 2017.

Vi kommer också att utreda samhällsekonomiska kostnader. Det är viktigt, eftersom Transportstyrelsen redovisade, vilket var ett problem, att man i beräkningen av samhällskostnader inte räknade det som handlade om pendling och dem som har boendeparkering, näringslivets kostnader och inte fritidsresor och annat. Det finns mycket att utreda. Vi hoppas också att de partier som sitter i referensgruppen kanske har ytterligare frågor som man vill få utreda. Jag hoppas att det blir en bra diskussion och dialog i det arbetet.

Anförande nr 28

Borgarrådet **B r i n c k** (M): Ordförande! Vi har läst att borgarrådet Valeskog ifrågasätter både Transportstyrelsens tidigare beräkningar och en del av de uttalanden som hans koalitionskollega trafikborgarrådet har gjort i den här frågan och att detta skulle vara skälet till att staden måste fortsätta att analysera detta. För dem som inte riktigt hänger med i vad som händer vill jag säga att Transportstyrelsen har räknat ut att kostnaden för stockholmare som inte får köra sin bil i staden kan beräknas till upp emot 10 miljarder kronor mot en miljönytta som kan beräknas till kanske 350 miljoner.

Men frågan är vad det egentligen är som ska utredas. Arbetet med den här utredningen ska enligt stadens pressmeddelande pågå under hela det här året, men det är väl

huvudsakligen ett sätt att skjuta frågan på framtiden. Vi har redan en rätt god uppfattning om klimatkonsekvenser, samhällsekonomiska kostnader, miljönytta, hur trafiken ser ut, hur mycket den släpper ut och vilka problemen är, och vi vet också vilka lagliga möjligheter staden får. Jag undrar: Vad är det som ska utredas mer än hur beroende Socialdemokraterna kommer att vara av Miljöpartiet efter valet?

Anförande nr 29

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är oerhört intressant att borgarrådet har svar på alla de här frågorna. Det verkar ingen annan ha. De här miljözonerna är någonting som Moderaterna har förespråkade att vi ska införa. Alla partier tycker ju att det här är lämpligt att införa. Frågan är då i vilken form det ska ske, i vilka områden det ska ske, vilket årtal det ska införas och vilka fordon som ska omfattas. Men då måste vi också ha en verklighetsbeskrivning i botten som handlar om vilka effekter detta har för hälsan, vilken omfattning de här utsläppen har och vilka kostnader det innebär. Alla investeringar och kostnader vi har oavsett vilka miljöåtgärder vi pratar om ska ju stå i relation till miljönyttan.

Det som borgarrådet presenterade är felaktiga beräkningar som vi menar att Transportstyrelsen har gjort. Då är det rimligt att vi får göra ordentliga sådana beräkningar. Fakta på borden brukar man inte lida av.

Anförande nr 30

Borgarrådet B r i n c k (M): Det är jättebra med fakta på bordet. Jag tolkar detta så att vi i princip ska göra om Transportstyrelsens jobb. Det kanske är en bra idé, men det förefaller onekligen som det här mest är ett sätt att skjuta en knepig fråga till efter valet.

Det finns en del andra aspekter här också, bland annat det faktum att statistik från Naturvårdsverket över koldioxidutsläppen visar hur halterna har sjunkit under den senaste tioårsperioden, vilket huvudsakligen beror på att andelen dieslbilar har ökat. Nu ökar koldioxidutsläppen igen därför att andelen dieslbilar minskar. Vi ska självfallet ta utsläppsproblemen med kväveoxid, partikelutsläpp och biltillverkarnas fusk med avgastester på extremt stort allvar, men vi måste titta på lite olika alternativ här. Det finns en hel surv med frågor som man måste ställa sig om hanteringen. Kommer riksdagen att hinna anta detta före valet? Om de inte gör det vet vi fortfarande inte vilket ramverket är.

Jag skulle vilja fråga vilka alternativ, till exempel Östlig förbindelse och en nedgrävd Centralbro, som borgarrådet ser skulle kunna utredas för att förbättra luftkvaliteten i Stockholm.

Anförande nr 31

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det finns mycket jag skulle vilja säga här, men en minut räcker inte långt. Vi har en oerhörd kompetens på miljöförvaltningen när det gäller utredningar av det här slaget som är viktiga ha på bordet i det här arbetet. Vi fick se lite grann i tidningen i dag, men det finns mycket annat som har med prognoser och annat att göra. Det finns en oerhörd kompetens, och självfallet ska vi utnyttja Stockholms stad. Samma sak gäller trafikkontoret. Där finns det också en oerhörd kompetens när det gäller frågor om vilka kostnader vi pratar om och vilka fordon som

blir berörda i olika scenarier. Poängen med den här referensgruppen är att varje parti ska kunna ta upp vad man vill ha utrett och klarlagt.

Om Moderaterna anser att allt är helt klarlagt tycker jag att ni ska kommunicera det och dra en slutsats av det när det gäller vad ni själva tycker. Jag kan tala om att det finns väldigt mycket som är oklart och många frågetecken som vi vill ha uträdat. Att få fakta på bordet och att alla får samma information brukar vara ett bra sätt att komma fram till ett bra beslut. Då kan man också få en vettig diskussion. Jag ser fram emot det arbetet under det här året.

Fråga nr 2. Hemlösa äldre

Anförande nr 32

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): De senaste dagarna har vi kunnat se på tv om äldre hemlösa i Stockholm. Det är en fråga som berör både socialtjänsten och äldreomsorgen. Stadsdelarna har också påtalat det i flera ärenden, inte minst när det gäller boendeplanering. Antalet hemlösa i Stockholm har ökat, det borde du också veta Åsa Lindhagen. Det kan man se i kartläggningen av hemlösa från 2016. Mellan 2014 och 2016 ökade antalet från 151 till 204 personer. Det är svårt att föreställa sig en större otrygghet och ofrihet än att man som äldre inte har en egen dörr att stänga om sig. Jag undrar vad ni tänker göra åt det här.

Anförande nr 33

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tror att vi är många som berörs av de inslag som har gjorts och den utsatthet som finns. Hemlöshetsfrågor generellt går ju ofta rakt in i hjärtat eftersom en av de absolut viktigaste delarna för att människor ska kunna leva ett gott liv är att ha ett eget hem.

En viktig del som ofta är ett problem i olika kommuner är det finns en otydlig ansvarsfördelning mellan äldreomsorgen och socialtjänsten. Vi har haft ett mycket viktigt ärende uppe i kommunfullmäktige tidigare där vi tydliggjorde den här ansvarsfördelningen, och inte minst vem som ska betala, för just den frågan kan vara viktig att ha utredd.

Det finns också ett uppdrag i årets budget att titta på och skapa stadigvarande boendelösningar för äldre i hemlöshet. Vi har en tak-över-huvudet-garanti i Stockholm. Men vi ser att det finns personer som väljer bort att ta del av den här tak-över-huvudet-garantin, och därför gör vi nu en översyn av den här garantin för att se hur vi bättre kan möta människor i hemlöshet och dem som inte känner trygghet på akutboenden. Det kan till exempel vara människor som inte har missbruksproblem som känner sig otrygga. Det är ett jätteviktigt uppdrag. Sedan skulle jag också vilja nämna Bostad först som är en insats som inte minst når personer som har levt i hemlöshet under väldigt lång tid.

Det görs flera insatser. Vi har stärkt det uppsökande arbetet, men vi behöver också göra mer för den här gruppen. Det är därför vi har det här uppdraget i budgeten som handlar om boendelösningar för äldre. Vi behöver också skruva på tak-över-huvudet-garantin för att bättre nå människor som lever i den här utsattheten.

Anförande nr 34

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ni skriver om hemlösa äldre i olika budgetar, men det räcker inte med att skriva. Först sade ni att man skulle utreda ett utredningsboende, och sedan kom man fram till att det skulle man inte ha. Sedan skulle man ha ett akutboende, och sedan skulle man inte ha det. Det blev en riktig västgötaklimax. Ni kom fram till att vi behöver jobba mer eftersom behovet kvarstår. Ja, så är det faktiskt.

Ni har sagt att fem platser i Bostad först ska gå till äldre hemlösa. Hur många platser har de faktiskt fått? Det handlar om permanenta boenden. Det handlar inte bara om missbrukare och psykiskt sjuka personer, utan det här är alldeles vanliga människor som kanske inte alls vill utnyttja tak-över-huvudet-garantin eftersom det är otryggt. Det handlar om permanenta boenden, och visst går det om man vill. Men jag tror faktiskt inte att ni har något riktigt krut i den här frågan.

Anförande nr 35

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vad ska man säga? Vi behöver en rad olika insatser för att nå den här gruppen. Jag sade precis att vi ska se över akutboendena. Det är en jätteviktig del. Det har inte gjorts en översyn på det sättet sedan de skapades 1999. Det behöver vi göra för att se till att bättre nå människor som i dag väljer bort tak-över-huvudet-garantin. Det var precis det som jag började med att säga.

Bostad först är en insats som inte passar alla, men där har vi tydligt en nisch som vi inte har fyllt i Stockholm tidigare. Det handlar om personer som under en väldigt lång tid har levt i hemlöshet utan att ha kommit in i insatser. Bostad först handlar om att vända på hela hemlöshetsstrappan och först få en lägenhet och sedan få stödinsatser. Den växer nu. Vi har gått från ca 20 lägenheter till 60. Vi kommer att fortsätta att utöka Bostad först. Det kommer också att vara en viktig insats för den här gruppen. Det finns också många äldre som är inne i olika typer av insatser. Det är få som lever utan tak över huvudet alls. Men den gruppen är allra mest utsatt och viktigast att nå fram till.

Anförande nr 36

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Några av dem har jag kunnat se på tv. Du har inte svarat på frågan. Fem platser i tak-över-huvudet-garantin skulle avsättas till äldre. Har det skett? Finns det något belägg för det?

Våningsplan på servicehus har stängts ned för att de inte har uppfyllt Arbetsmiljöverkets krav. Det handlar om badrum och sådana saker. Där skulle det finnas möjlighet att ganska snabbt bereda bostäder för personer som är hemlösa om man bara vill. Riktlinjerna för vanliga servicehus ändrades ju så att den här kategorin inte skulle få bo där. Det hade vi ingenting emot, men det var under förutsättning att man byggde annat. Vi vill också se mindre boenden, för det finns olika kategorier av äldre hemlösa. Det är inte säkert att man passar på samma ställe. Det har varit väldigt mycket prat och väldigt mycket skrivande. Men vi ser att antalet ökar, och det ser vi på tv.

Anförande nr 37

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi vet faktiskt inte om antalet äldre i hemlöshet ökar eftersom räkningen har gjorts på olika sätt 2014 och 2016, men det är inte så himla viktigt i det här sammanhanget eftersom vi vet att det finns människor som lever

i hemlöshet, punkt. Då behöver vi göra insatser. Jag tror att vi bland annat behöver utredningsboendeplatser. Det är också en fråga som vi tittar på. Det är inte på akutboendena som vi löser hemlöshetsproblemen, utan det handlar om att det är en anständighet i vår kommun att människor ska få tak över huvudet. Man måste vidare till mer hållbara lösningar. Vi behöver verkligen hålla det som står i hemlöshetsprogrammet om att man maximalt ska bo 30 dagar på ett akutboende. Där tror jag att utredningsplatser kan vara viktiga framöver.

När det gäller din konkreta fråga om fem platser i Bostad först för äldre kan jag inte på rak arm svara exakt hur många platser som har gått till den målgruppen. Det återkommer jag gärna till. Men vi har varit tydliga med att äldre ska kunna få platser inom detta, och Bostad först växer. Det kommer självfallet att gynna gruppen äldre i hemlöshet. Vi har också ett tydligt uppdrag i budgeten om stadigvarande boendelösningar för den här gruppen. Vi kommer att ta ytterligare steg framåt framöver.

Fråga nr 3. Bosättningslagen i Stockholms stad. Hur kommer Stockholms stad agera när 2-årsgränsen har passerats?

Anförande nr 38

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Bosättningslagen trädde ju i kraft den 1 mars 2016. Det betyder bland annat att personer med uppehållstillstånd skulle ges möjlighet att få en bostad i ett antal kommuner. Nu börjar det så sakteligen att närma sig att många av de här kontrakten är på väg att löpa ut.

Jag vill att Åsa Lindhagen berättar lite om hur Stockholms stad kommer att agera nu när de här kontrakten som har löpt på två år börjar gå ut.

Anförande nr 39

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vi har en bosättningslagstiftning, och sedan finns det en etableringsperiod som löper under två år då man kan få etableringsersättning från staten. Det finns ingen koppling mellan den här etableringsperioden och våra boendelösningar i vår kommun. Jag vet att det finns kommuner, bland annat här i Stockholms län, som gör den kopplingen, men det finns ingenting i lagstiftningen som säger att det finns någon koppling mellan etableringsperioden och vilka boendelösningar som en kommun erbjuder.

Jag tycker att det är viktigt att de människor som kommer hit till Stockholm, och som vi ska försöka välkomna på allra bästa sätt, går in i olika boendelösningar, och där är det precis som för alla stockholmare att vi gör en individuell bedömning för de olika personer som kommer och bor i Stockholm av vilken typ av stöd de behöver. En del människor letar sig vidare till egna boenden. Målsättningen är förstås att ge stöd på olika sätt för att man ska förstå hur Stockholms bostadsmarknad fungerar, och det är en mycket svår boendesituation här som påverkar många stockholmare. Vi behöver också ge stöd och information till de människor som kommer till vår stad om hur man kan söka boende och ta sig vidare av egen kraft. Men det görs en individuell bedömning av de olika fallen precis som för alla de stockholmare som tar del av de boendeinsatser som staden tillhandahåller.

Anförande nr 40

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Förvaltningsrätten har ju gett ett besked. Det är tydligt att kommunerna inte behöver ordna fram bostäder till de här personerna efter det att den här perioden har tagit slut. Jag tror att du, precis som övriga här i rådssalen, är fullt medveten om att vi har en stor bostadsbrist i Stockholm. Vi vet också att det finns bostäder i andra delar av Sverige. Borde det inte vara en bättre lösning att göra som Lidingö har gjort och helt enkelt hänvisa till att de här kontrakten har löpt på två år? Det finns ett stöd i lagen för att de här personerna inte behöver bo kvar i kommunen. I stället skulle man kunna hänvisa dem till andra delar av Sverige där det finns lediga bostäder. Är inte det en bra idé i bostadsbristens Stockholm, Åsa Lindhagen?

Anförande nr 41

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Nej, jag tycker att det är en dålig lösning. Den här rättsliga prövningen handlar om att man inte måste erbjuda boende längre än två år. Jag skulle vilja säga att det vore en oerhört dålig lösning framåt. Det handlar om människor som vi har valt ta emot och som på olika sätt påbörjar sin etableringsperiod i Stockholm.

Vi har också ett väldigt stort behov av arbetskraft. Vi vet att det är många som kommer hit som har utbildning. Vi behöver arbetskraft i Stockholm. Vi har en svår bostadssituation, men vi har också en arbetsmarknad där näringslivet och offentlig sektor har stora rekryteringsbehov och behöver människor. Vi behöver ta ansvar för de kommuninvånare som finns i vår kommun. Det är inte så att man inte har ett ansvar när kontrakten går ut efter två år. Vi har ett ansvar för alla kommuninvånare. Det kommer även Lidingö att ha för de kommuninvånare vars kontrakt löper ut. Jag tycker att det ska bli oerhört intressant att se hur de ska lösa den situationen.

Anförande nr 42

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Åsa Lindhagen fick med väldigt mycket i det här inlägget. Du vet likaväl som jag att kompetensnivån hos dem som kommer till Sverige och Stockholm är låg. Det är extremt svårt att få in de här människorna i arbete. Det vet du mycket väl. Håll dig till sanningen och kom inte med de här utläggningarna om att vi har behov av den här arbetskraften! Du säger också att vi har valt att ta emot dem. Staten har ju tvingat på kommunerna att ta emot de här personerna. Det är knappast så att kommunerna väljer det.

Jag vill ställa en sista fråga till dig, Åsa Lindhagen. Det här är en stor kostnad för skattebetalarna. Har ni budgeterat för det här i Stockholms stads budget för 2018, det vill säga de merkostnader som uppstår nu när bosättningslagen tar slut och ersättningarna från staten uteblir?

Anförande nr 43

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Håll dig till sanningen för egen del, skulle jag nästan kunna säga, men jag brukar inte vara så hård. Jag tycker att vi ska ha en bra ton i talarstolen, men vi måste faktiskt markera. Vi vet att det kommer människor hit som har utbildning. De som kommer har olika utbildningsbakgrund, men det finns faktiskt människor som kommer hit och har utbildning som vi behöver. Vi tog emot väldigt många människor när krig rådde på Balkan här i Europa under 90-talet. De

människorna finns runt om i vår stad. En del av dem har påbörjat sin resa i Stockholm i modulbostäder. De jobbar och bidrar på olika sätt till att bygga Stockholm starkt.

Det är min starka uppfattning att vi har allt att vinna på att människor kommer till vår stad och vi ger dem goda förutsättningar att påbörja den här resan. Barn ska in i skolan. Människor ska på olika sätt rustas för hur det svenska samhället fungerar och ut på arbetsmarknaden. Då kommer det här att bidra till att bygga Stockholm ännu starkare.

Fråga nr 4. Framtida miljözoner i Stockholm

Anförande nr 44

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande, fullmäktige! Nu har det gått flera veckor sedan regeringen gav klartecken till att vi i kommunerna äntligen får ett efterlängtat verktyg för att kunna jobba för en bättre stadsmiljö, nämligen miljözoner. Trots att den här frågan har diskuterats länge – det var nästan ett år sedan vi i Stockholm gav svar på Transportstyrelsens remiss – har beskeden från den ledande majoriteten i Stockholm uteblivit. Det är olyckligt. I stället spekuleras det nu fritt om vad det här förslaget kommer att få för konsekvenser för Stockholm. Ska de här miljözonerna gälla i hela staden? Ska de inte gälla alls? Ska de gälla på enskilda gator? Ska de gälla alla dieselbilar eller bara några dieselbilar?

Den här osäkerheten om vad som kommer att gälla i framtiden är varken bra för stadsmiljön eller för människors möjligheter att göra kloka miljöval. Därför undrar jag hur finansborgarrådet ser på hur Stockholm ska arbeta med denna fråga.

Anförande nr 45

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack för frågan, Karin Ernlund! Jag upplever inte riktigt den här osäkerheten i miljözonsfrågan. Vi har varit tydliga i vårt remissvar till regeringen för ett år sedan och i bred enighet sagt att vi vill ha miljözoner i Stockholm. Jag anser själv att miljözoner är ett väldigt bra verktyg för att komma till rätta med utsläppen och se till att vår luftkvalitet blir ännu bättre.

Det är oerhört positivt att det nu i dagarna har kommit en rapport som visar att luftkvaliteten för 2017 var bättre än på mycket länge i vår stad. Men ska vi kunna fortsätta att ligga i internationell framkant när det gäller miljöfrågorna måste vi gå vidare. Det kommer ett ärende i kommunstyrelsen på onsdag. Där kommer vi förhoppningsvis att fatta beslut om att gå vidare med miljözoner i Stockholm. Det finns vissa frågor som vi måste ta reda på svaren på. Det handlar bland annat om vilka områden i staden som ska bli aktuella och när det ska ske, vilka hälsoeffekter av kväveoxider som är huvudproblemet med utsläppen, hur trafiken är sammansatt i dag och hur den förväntas förändras över tid, vilken miljönyttan blir, vilka samhällsekonomiska konsekvenser det får samt hur dessa zoner ska kontrolleras.

Jag hoppas verkligen att vi också når en bred politisk enighet om hur dessa miljözoner ska utvecklas nu när vi tillsätter en bred parlamentarisk grupp. Jag ser gärna att det införs i Stockholm.

Anförande nr 46

K a r i n E r n l u n d (C): Ordförande! Tack för svaret, Karin Wanngård! Det är jättebra med en referensgrupp, och det är jättebra att vi gör fördjupade utredningar,

och framför allt är det väldigt bra att målsättningen är att vi ska hitta en bred politisk majoritet, för det precis det som miljöpolitiken behöver. Den behöver långsiktighet och breda överenskommelser. Samtidigt gäller det att vi är mycket tydliga här med vad Stockholm vill både på kort och på lång sikt.

Jag vill passa på att tala om hur Centerpartiet ser på den här frågan. Vårt mål är att Stockholmstrafiken ska vara både fossilfri och fri från farliga partiklar. På kort sikt skulle vi vilja se att vi använder det här styrmedlet på de gator som är allra mest utsatta, men på lång sikt är målet att hela Stockholmstrafiken ska vara både fossilfri och fri från utsläpp av skadliga partiklar. Just den tydlighet som jag vill visa från mitt parti ser jag inte hos Socialdemokraterna, och jag hörde inte den tydligheten i ditt svar. Du får gärna fortsätta att utveckla hur ni ser på frågan både på kort sikt och på lång sikt.

Anförande nr 47

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Vi har extremt tydliga miljökrav i den här staden. Det gäller också de mål som vi vill uppnå. Det handlar bland annat om att vara helt fossilbränslefria 2040. Stadens egen organisation ska vara fossilbränslefri 2030. Vi har handlingsplaner på plats, och vi arbetar väldigt bra mot de målen. Om inte det är tydligt vet jag inte riktigt vad som är det. Jag har levererat planer, jag har levererat dokument och jag har sagt det tydligt från talarstolen. Vi ska självfallet fasa ut fossilbränslen i Stockholm, och vi ska självfallet komma till rätta med de farliga partiklar som finns. Det är väl en logisk konsekvens att vi kollar först på de gator som är mest utsatta. Men vi måste också se vilka avgränsningar som vi behöver. Jag hoppas verkligen att vi så snart som möjligt kommer fram till en bred överenskommelse.

Anförande nr 48

K a r i n E r n l u n d (C): Målet må vara tydligt, men det krävs också tydlighet när det gäller vägen dit, framför allt för att stockholmarna ska kunna göra medvetna, aktiva och kloka miljöval. Jag är oroad över den debatt som nu pågår där det spekuleras fritt kring vilka bilar som kommer att omfattas, vilka bilar som inte kommer att omfattas, om det ska vara i hela staden eller på enskilda gator.

Jag hoppas verkligen att det kommer tydligare besked från den politiska majoriteten och att den här referensgruppen kommer att kunna jobba på snabbt. Det här handlar om människors stora investeringar, och det handlar också om stockholmarnas hälsa och framtidens miljö. Tack för svaret! Jag kanske blev lite klokare i vissa delar, men frågan återstår nog hur stockholmarna ser på detta i framtiden.

Anförande nr 49

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag uppfattade dig ändå så att jag fick lite kredd för att vi var tydliga med målen men att du uppfattade vägen dit som otydlig. Jag ska berätta hur vägen dit ser ut när det gäller miljözoner. Förhoppningsvis fattar kommunstyrelsen ett beslut på onsdag, det är i alla fall förslaget, och innan april månads utgång ska den här referensgruppen kunna träffas för ett första möte för att gemensamt sätta upp mål för när man ska vara klar och när man ska ha kommande möten.

När det gäller miljöfrågorna i stort måste vi handla ganska snabbt med väldigt breda penseldrag, för det går fort nu. Tyvärr går det åt fel håll internationellt sett, men Stockholm ligger i framkant, och det ska vi vara stolta över. Stockholmare ligger i

framkant på klimatområdet, men med det sagt kan vi naturligtvis putta gränserna ännu lite längre och bli ännu bättre.

Fråga nr 5. Miljözoner

Anförande nr 50

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Det var många borgarråd som blev inblandade i den här diskussionen. I dag kom det ett glädjande besked om luftkvaliteten i Stockholm. Den är nu hundra gånger bättre än den var på 60-talet. Det är fantastiska siffror. Det visar att vi har ett miljöarbete som verkligen går framåt. Endast på en gata var halterna av kväveoxid något över EU:s norm, och det var på Hornsgatan.

Helldén har gått fram ganska aggressivt med diverse olika förslag på miljözoner där man i vissa delar av staden nästan ska förbjuda alla bilar, till och med sådana bilar som man bara helt nyligen fick en premie för att köpa. Det har vi kristdemokrater tyckt vara djupt problematiskt eftersom vi tycker att det drabbar enskilda hushåll på ett orimligt sätt. Jag undrar därför om de här nya siffrorna på luftkvaliteten i Stockholm påverkar borgarrådets syn på behovet av införandet av miljözoner.

Anförande nr 51

Borgarrådet Helldén (MP): Mitt svar är nej. Det gör det inte. Den rapport som kom nu visar att vi hade lägre värden 2017, vilket är alldeles utmärkt. Det behöver vi eftersom stockholmarna tar skada av den luft som vi har. Kväveoxider och även partiklar från gator och dubbdäck skadar barn, äldre och riskgrupper. Vi vet att ett stort antal människor där en förtida död i Stockholm på grund av detta. Det är bra att luften är bättre, men den är inte tillräckligt bra även om det skulle vara så att det fortsätter nedåt, vilket jag hoppas.

Man ska veta att rapporten säger att vi klarade miljökvalitetsnormen för årsmedelvärden i staden 2017. Vi gjorde det inte 2012, 2013, 2014, 2015 och 2016. Naturvårdsverket säger att för att man ska kunna säga att man har klarat det måste man göra det fler år i sträck eftersom det vara andra faktorer som gör att man kommer under. Det kan till exempel blåsa mycket, vilket det gjorde förra året. Det är en aspekt av det hela.

Den andra aspekten är att även om man går under miljökvalitetsnormen är inte luften bra. Det finns inget gränsvärde för när luften blir riktigt bra. Det skulle i så fall vara om det inte finns några utsläpp alls. Då är den bra. Det kan jag hålla med om. Om man kliver ett steg under den här gränsen, som är 40 mikrogram, är luften inte bra. Den fortsätter att vara skadlig, men den blir mindre skadlig. Därför behöver vi miljözoner. Vi behöver inrätta dem. Ja, vi behöver vi titta mer på var exakt vi ska ha dem. Det är inte klart. Det är det arbetet som vi ska göra. Även om rapporten är bra är det inte tillräckligt bra. Vi vet dessutom att vi över huvud taget inte kommer att klara att uppnå riksdagens mål om frisk luft som egentligen ska gälla 2020.

Anförande nr 52

Erik Slottnér (KD): Jag hade i och för sig inte räknat med något annat svar från Helldén även om jag beklagar det. Jag hade hoppats att de här siffrorna på något sätt ändå skulle lugna ned borgarrådet lite grann. Enskilda hushåll som är beroende av

bilen och enskilda hushåll som har trott att de har köpt en miljövänlig bil och fått en statlig premie för att köpa den här bilen får sedan reda på att nu råkar de bo i Stockholms kommun och där får de inte köra den här bilen av just miljöskäl. Det är klart att människor blir förvirrade. Då hjälper det inte att Helldén ger rådet att köpa en ny bil eftersom alla hushåll inte har råd att köpa en ny bil. Jag tycker att det har varit en del uttalanden som har varit väldigt oförsiktiga gentemot enskilda människor. Man skickar dubbla budskap från staten och kommunen och även dubbla budskap inom majoriteten i Stockholm där Socialdemokraterna och Miljöpartiet har gett ganska olika signaler när det gäller vilken typ av miljözon man vill införa och i vilken takt.

Anförande nr 53

Borgarrådet H e l l d é n (MP): I ditt första inlägg sade du att jag skulle förbjuda alla bilar, vilket jag aldrig någonsin har sagt. Det handlar inte om att förbjuda några bilar, utan det handlar om att vissa typer av bilar inte får köra i vissa områden. Det är du hela tiden ute och svajar med när du säger detta. Det är mycket viktigt att inte oroa alla för att deras bilar helt plötsligt skulle bli oanvändbara så att de måste dumpa dem på skroten. Jag tycker att är oansvarigt att hålla på så.

Regeringen har bestämt att den första delen av miljözonerna kan införas 2020. Då är det något som kallas för Euro 5 som får köra i zonen. Det innebär att de bilar som inte får köra i de områden som vi gemensamt ska diskutera var de ska vara är minst elva år gamla. Det handlar inte om nya bilar.

Dessutom satt din regering med miljözonsförslag redan 2011. Det petade man in i byrålådan och lät det ligga där. Man talade inte om att man fortsatte att subventionera någonting som var farligt.

Anförande nr 54

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det berör definitivt bilar som är nyköpta. Sedan beror det på vad man lägger in i begreppet nya. Det begreppet är ganska subjektivt. Det handlar definitivt om bilar som man har fått miljöpremier för att köpa för inte allt för länge sedan. Staten har uppmuntrat hushåll att köpa bilar som Miljöpartiet i Stockholm ska förbjuda människor att köra. Jag tycker inte att det är att ta ansvar för människors hushåll och människors vilja att göra någonting gott i miljöarbetet.

De siffror som vi fick läsa om i Dagens Nyheter i dag visar också att det är olika typer av åtgärder som kan göra luften renare. Det handlar inte bara om var olika bilar får köra eller inte heller vilken typ av bilar som får köra, utan det handlar om många andra åtgärder också.

Det är faktiskt dina uttalande som har skapat oro, Helldén, och inte oppositionens uttalanden. Det är dina uttalanden om att exempelvis stänga av hela stadsdelar för allt annat än elbilar som skapar oro. Det är klart att det kommer att få en stor påverkan på enskilda människors liv i Stockholm.

Anförande nr 55

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag har aldrig sagt att man ska stänga av områden för andra bilar än elbilar. Den diskussionen har inte jag fört. Det är någon annan som har gjort det. Där har du fel. Jag har pratat om miljözoner för vissa typer av rening.

Det är vad det handlar om och ingenting annat. Jag tycker att man ska hålla ordning på detta. Det blir ju förvirrande när det kommer sådana påståenden.

Det handlar om att vi behöver införa miljözoner där luften är som sämst i Stockholm. Vi ska sätta oss ned gemensamt i den här referensgruppen som vi beslutar om på onsdag för att se var detta behövs. Vi vet att luften är dålig i Stockholm. Detta gäller inte bara Stockholm, utan alla storstäder i Europa behöver den här typen av åtgärder. Vi fick en rapport förra veckan som visade att luften var bättre förra året. Vi kom under vissa värden, men luften är inte tillräckligt bra för det. Vi är glada att luften blir bättre. Vi gör allt vi kan för att den ska bli bra, men vi måste göra ännu mer.

Fråga nr 6. Skillnader mellan stadsdelarna

Anförande nr 56

Dennis Wedin (M): Ordförande! Min fråga handlar om att det under Karin Wanngårds tid som finansborgarråd blivit allt svårare att få plats på äldreboende och att skillnaderna mellan stadsdelarna ökar. Jag har fått siffror från äldreförvaltningen om andelen avslag från 2009 och fram till nu. Andelen äldre som har sökt plats på vård- och omsorgsboende och som har fått avslag på sin ansökan har i princip fördubblats sedan 2009, från 9,4 procent som fått avslag till att 2017 vara uppe i 18,4 procent som fått avslag. Därutöver råder det omfattande skillnader mellan stadsdelarna. Av dem som förra året sökte sig till vård- och omsorgsboende i Hägersten fick över 30 procent avslag. I Skarpnäck var det under 6 procent som fick avslag.

Så här stora skillnader kan vi inte ha. Moderaterna i Stockholms stad har sökt ett blocköverskridande samarbete för att reformera biståndsbedömningen och flytta över ansvaret från stadsdelarna. Varför hindrar Socialdemokraterna åtgärder för att stoppa den här allvarliga utvecklingen?

Anförande nr 57

Borgarrådet Wangård (S): Ordförande, fullmäktige! Det är ett ärende på väg fram i äldrenämnden där man ska grotta ned sig i vad det handlar om när det gäller avlagen. De siffror som Dennis Wedin drar upp visar att avlagen har ökat procentuellt, och vi vill naturligtvis också veta orsaken till det. Vi kan fundera över orsaker. Det kan vara att allt fler söker nu när det finns fler platser på vård- och omsorgsboenden. Det kan också vara så att allt fler känner till att vi skulle göra om riktlinjerna, vilket vi gjorde från den 1 januari i år, för att säkerställa att fler som söker förhoppningsvis får boenden.

Det av yttersta vikt att det finns en likabehandlingsprincip i staden. Det kan låta som om det är stadsförvaltningarna själva som säger att den här får ett boende men inte den här, och att den här låter vi gå till överklagande. Så är det absolut inte, utan det här är en form av myndighetsutövning där man handlägger de riktlinjer som fullmäktige fastställer. Likabehandlingsprincipen ska självfallet gälla, och den rapport som är på väg fram till äldrenämnden och äldreförvaltningen ska naturligtvis tas på fullaste allvar, och om det finns några problem i staden som helhet eller i olika stadsdelsförvaltningar ska vi åtgärda dem.

Det är lite roligt att ni moderater har lösningar på många frågor som innebär att det ska centraliseras. Ni vill ju centralisera ganska mycket från stadsdelsnämnderna. Jag tror att man måste kunna hantera både och.

Anförande nr 58

Dennis Wedin (M): Ordförande! Karin Wanngård hade själv en väldigt hög retorik i valrörelsen. Och hon har styrt sedan 2014, men trots detta har alltså antalet avslag ökat för varje år. Det innebär nu att närmare var femte äldre som söker sig till vård- och omsorgsboende får avslag. I slutet av 2013 skrev du att den förda politiken har blivit alltmer restriktiv kring bedömningarna i äldreomsorgen. De siffror som du då utgick ifrån var ca 10 procent. Vi ser nu alltså en fördubbling sedan dess. En färsk rapport från Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum bekräftar att det är stora skillnader i biståndsbedömning mellan Stockholms stads olika stadsdelar. Vi kan inte ha det så.

Det är därför Moderaterna vill lyfta ansvaret från stadsdelarna och säkerställa vård efter behov. Det har uppstått ett vårdlotteri för äldre i Stockholm. Var du bor är avgörande för om du kommer att få en äldreboendeplats. De som röstade på S för en trygg äldreomsorg i förra valet har ju fått en ökad restriktivitet och ojämlikhet, så varför ska man rösta på er i september?

Anförande nr 59

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande! När det gäller vård- och omsorgsboenden vill jag säga att vi har byggt fler seniorlägenheter. Vi har tillgång till platser. Vi har också ändrat riktlinjerna för att det ska bli lättare att få vård- och omsorgsboende. Dessa riktlinjer gäller nu från den 1 januari 2018. Jag anser nog att jag verkligen har levererat för att det ska bli bättre.

Dennis Wedin vill ju gå händelserna i förväg. Vi kommer att få en rapport där man har grottat ned sig i orsakerna till detta. Det måste vi ta hänsyn till och sätta oss in i orsakerna. Om det finns någonting som gör att den här myndighetsutövningen inte fullföljs på ett säkert sätt måste det åtgärdas. Det löser inte problemen att titta på huruvida vi ska ha en central eller decentraliserad organisation.

Anförande nr 60

Dennis Wedin (M): Ordförande! Stockholms äldreomsorg har stora problem. I den demokratiundersökning som kom var det endast 26 procent av stockholmarna som har förtroende för äldreomsorgen. Då föreslog vi en förtroendekommission som skulle gå till botten med vad det är som människor tycker brister, men det har ni inte varit intresserade av. Det är vi som vill gå in på lösningar. Nu ser vi alltså en ökad restriktivitet och ojämlikhet i biståndsbedömningen. Det är ett vårdlotteri där det spelar roll var du bor om du ska få en boendeplats. Vi vill reformera detta.

Socialdemokraterna motsätter sig ytterligare åtgärder. Ni motsätter er till exempel höga kvalitetskrav för alla driftsformer. Nationellt förhindrar regeringen en generell tillståndsplikt som skulle gälla offentliga äldreboenden. Det hade behövts i den här kommunen där vi i brukarundersökningen kan se att stadens egna äldreboenden har en lägre nöjdhet på alla punkter jämfört med dem i privat drift. Det här problemet måste man attackera just i stadsdelarna som berörs av detta och driver de här offentliga äldreboendena. Ni motsätter er våra förslag för högre kvalitet och blocköverskridande

samtal. Varför går ni inte med på vårt förslag om en granskning av kvaliteten i stadens egna äldreboenden?

Anförande nr 61

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är spännande att höra att ni har lösningar på någonting som ni målar upp som ett problem innan vi har fått en rapport om hur det faktiska läget ser ut. Det är ganska imponerande att ni lyckas med det. Jag vill väldigt tydligt försöka förmedla att vi måste få den här rapporten till äldrenämnden där man går igenom varför det är fler avslag. Beror det på att det är fler som ansöker? Beror det på att fler inte har behov? Det är ju det som är den individuella bedömningen. Era lösningar handlar ju om centraliseringar. Ni hittar lösningar på problem som vi inte vet är korrekta. Vi måste våga ha fakta på bordet innan vi går till lösningar.

Fråga nr 7. Överklaganden gällande vård- och omsorgsboenden

Anförande nr 62

A b i t D u n d a r (L): Jag är medveten om att det här inte är en av dina frågor, finansborgarrådet, men äldreborgarrådet är inte här och du har det yttersta ansvaret. Med tanke på föregående fråga och eftersom jag själv är lokalpolitiker och vice ordförande i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd vill jag lyfta upp den här frågan i fullmäktige.

Under 2017 har väldigt många fått avslag på sina ansökningar om vård- och omsorgsboende i Hägersten. 37 personer har överklagat dessa avslagsbeslut, och 15 har fått rätt. Det innebär att i 41 procent av fallen har man gått emot förvaltningen, det vill säga mot staden. Precis som finansborgarrådet pratade om är det otroligt viktigt med myndighetsutövningen. Ett sådant högt antal där man går emot förvaltningen borde bekymra finansborgarrådet. Vad anser du om de här siffrorna och vad tänker du göra åt det?

Anförande nr 63

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack för frågan, Abit Dunder! Hägersten-Liljeholmen sticker verkligen ut procentuellt när det gäller avslagen när man tittar generellt över hela staden. Det är därför det är så viktigt att borra sig ned i bakomliggande faktorer. Varför ser det ut på det här sättet? Det här är en myndighetsutövning, och då är det av yttersta vikt att vi hanterar den myndighetsutövningen på samma sätt i hela staden. Det är så staden ska fungera.

Jag ser fram emot att få papperen på borden. Om någonting ska åtgärdas utifrån detta ska vi naturligtvis göra det. Det här är de facto människor som ansöker om vård- och omsorgsboende utifrån att de själva anser att de behöver en plats där. Då måste vi titta på om det är fel på våra riktlinjer. Är det någonting som är otydligt? Är det för svårt att biståndsbedöma på rätt sätt? Det är ju ett ganska kostsamt system att komma in i överklagandeprocesser om det sedan visar sig att man har fattat fel beslut redan från början. Det vore lättare och bättre för individen om vi fattar rätt beslut på en gång i stället för att gå igenom en överklagandeprocess där det ändå blir ett omvänt beslut. I maj kommer detta upp på äldrenämnden, och det finns all anledning att följa detta ärende.

Anförande nr 64

A b i t D u n d a r (L): Naturligtvis är det viktigt med orsakerna till detta och varför det ser ut så här, som du var inne på i den tidigare diskussionen. Men det jag tycker att det handlar om när det gäller myndighetsutövningen är att detta är en anmärkningsvärt hög siffra där vissa beslut går emot den förvaltning som beslutar. Detta borde bekymra finansborgarrådet eftersom vi pratar om en rättssäker handläggning. Sker detta på ett rättssäkert sätt? Om det inte är så, om man inte tycker om de beslut som förvaltningsrätten har fattat, borde man i så fall överklaga dessa beslut för att skaffa en praxis i juridiken. Jag har kollat detta, och det har man över huvud taget inte gjort i något ärende. Jag har aldrig varit med om en så hög siffra där man går mot en förvaltning. Det tycker jag är ganska anmärkningsvärt. Det har inte med orsakerna att göra. Man måste titta på handläggningen och dra slutsatsen att dessa ansökningar inte behandlas på ett rättssäkert sätt.

Anförande nr 65

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är just det vi diskuterar. Det är ju individer som ansöker om en plats på boenden. Om det på något sätt är fel på vår policy eller våra riktlinjer finns det ju sätt att komma till rätta med detta även om vi inte är den lagstiftande församlingen. Men om vi fattar felaktiga beslut från början så att det blir en överklagande process där individen får rätt är det en ologisk, mycket kostsam och slitsam process för individen och för dem som fattar besluten. Det här är en myndighetsutövning, och det ska naturligtvis vara en rättssäker process. Därför ser jag mycket positivt på att man nu ska grotta sig ned i siffrorna för att se vad som ligger bakom och vad staden hade kunnat göra på ett annorlunda eller bättre sätt helt enkelt. Är det någonting som vi måste gå vidare med gör vi naturligtvis det.

Anförande nr 66

A b i t D u n d a r (L): Mina slutsatser är naturligtvis att detta inte har skett på ett rättssäkert sätt. Under 2017 har de äldre som bor i Hägersten-Liljeholmen inte fått en rättssäker bedömning av sina ansökningar om man jämför med de siffror som finns i den övriga staden. Det är väldigt allvarligt för den enskilda äldre som är i behov av vård och omsorg. Det är inte vilken boendeform som helst som man ansöker om när man ansöker om vård- och omsorgsboende. Man är i behov av omsorg och omvårdnad dygnet runt, och till en viss del skulle även hälso- och sjukvård kunna ingå.

Man kan också tänka sig att det är många som har fått avslag men inte överklagat. De som har överklagat och fått rätt är 41 procent. Jag har aldrig varit med om en så hög siffra när det gäller myndighetsutövningen. Jag tycker att det är mycket bekymmersamt.

Anförande nr 67

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är just det som vi måste grotta ned oss i. Det är ännu allvarligare. Låt oss hypotetiskt tänka oss att vi har två likvärdiga ärenden där båda har fått avslag och den ena överklagar och får rätt i förvaltningsrätten medan den andra personen väljer att inte överklaga och det då inte händer någonting mer. Hur säkerställer vi att vi fattar ett myndighetsbeslut som är rättssäkert? Det är det vi hela tiden måste arbeta med. Det kan handla om vidareutbildning och vidareutveckling, men det kan också handla om att vår egen policy och våra egna riktlinjer är svåra att tolka. Då kan de också bli föremål för justeringar. När den här rapporten kommer på

äldrenämndens bord är det mycket viktigt att ni som sitter där verkligen grottar ned er i det, och jag kommer naturligtvis också att slänga ett öga på den.

§ 11 Revisionsberättelser över de kommunala nämndernas verksamhet för år 2017 jämte granskningsrapporter avseende bolagen samt revisionsberättelse för kommunalförbund (bih. 2018:1)

Anförande nr 68

Revisor B o s s e R i n g h o l m : Fru ordförande, ärade fullmäktigeledamöter! Jag visar här samtliga revisionsberättelser över verksamheten 2017. Har ni läst den, allihop? Det låter tveksamt. Eftersom alla inte verkar ha läst den tänkte jag läsa upp den. Skämt åsido – jag lägger den här. Det finns en kort redovisning som heter Årsredogörelse för stadsrevisionen 2017. Jag rekommenderar den, för den är mer läsvänlig. Där har ni också möjlighet att ta del av era egna nämnder och styrelser och se vad som har hänt under året.

Jag är ordförande i revisionsgrupp 1, de 20 förtroendevalda revisorerna. Vi har delat upp det så att det finns två ytterligare revisionsgrupper, nr 2 och 3. Mina kollegor kommer strax att berätta om de nämnder och styrelser som har granskats i dessa två grupper.

Jag gör det enkelt både för er och för mig genom att säga att på s. 9 i broschyren finns en sammanställning över revisorernas bedömning av facknämndernas verksamhet under 2017. Om ni följer tabellen på s. 9 kan ni se vilka nämnder och styrelser som vi har haft särskilda synpunkter på under det gångna året. Vi har självfallet haft synpunkter på alla verksamheter: kommunstyrelsen, alla facknämnder, alla bolag och så vidare. Detta har vi redovisat i den tjockare luntan.

Som helhet tycker vi att resultaten för det gångna året när det gäller de bedömningar som vi gör av målen, när det gäller räkenskaperna, när det gäller den interna kontrollen och så vidare i huvudsak är tillfredsställande. Men det är naturligtvis inte detsamma som att allt är frid och fröjd och perfekt. Det finns en hel del att påpeka och att diskutera, framför allt för er som sitter i nämnder och styrelser. Ni kan ta med detta hem och diskutera till kommande styrelsemöten i nämnder och bolagsstyrelser. Det handlar om hur ni kan förbättra era resultat för framtiden.

På s. 9 kan ni konstatera att när det gäller kommunstyrelsens verksamhet står det tillfredsställande, tillräcklig och rättvisande. Men sedan kommer ett antal nämnder där det inte är lika grönt, om jag säger så, på alla dessa tre områden. Där finns diverse påpekanden från revisorernas sida. Det gäller servicenämnden och fastighetsnämnden, som har ett par påpekanden. Det gäller trafiknämnden, utbildningsnämnden och överförmyndarnämnden. Det gäller också några av stadsdelsnämnderna, Rinkeby-Kista, Södermalm och Älvsjö, för att ta dem i sammanfattning.

Det vi har granskat är naturligtvis av lite olika karaktär. Vi som förtroendevalda ska i huvudsak granska de mål som ni har beslutat om här i kommunfullmäktige och att det är detta som också har genomförts under året. När det gäller siffergranskning och detaljer för den ekonomiska redovisningen har vi med hjälp av revisionskontoret och våra sakkunniga biträden noggrant sett till att allt stämmer kring handlingarna.

Vi ska utgå från den lagstiftning som finns, från god revisionsledning för kommunerna och från stadens revisionsreglemente. Vi granskar nämnder och fackförvaltningar men också alla bolag i kommunen. Man kan säga att på det område jag har ansvar för,

revisionsgrupp 1, är det framför allt servicenämnden som vi har en hel del synpunkter på. Vi tycker att det finns en del brister i servicenämndens sätt att hantera en del saker.

Som jag sade är det dock positivt för staden som helhet att det är balans i ekonomin och att det är god budgethållning. Däremot saknas en del saker när det gäller måluppfyllningar. Det finns fyra stora övergripande mål varav ett enligt vår bedömning inte är genomfört på det sätt som det borde ha varit. När det gäller styrning, kontroll och uppföljning har vi också olika synpunkter under de olika nämndområdena.

Det mål som det har varit mest bekymmersamt med är målet Ett Stockholm som håller samman. Vi kan se att det är bättre resultat på många håll, men det är inte tillfredsställande nog för att vi kan säga att också det fjärde målet är nått. Det finns naturligtvis också synpunkter på andra uppgifter. Det gäller inte minst tryggheten, där ni som sitter i olika nämnder och styrelser som har ansvar för att se till att staden får en bra trygghet ska granska också att det ni har gjort under året är tillräckligt bra för att man ska kunna uppfylla den ambition som kommunfullmäktige har fastställt, nämligen att stockholmarna ska uppleva att de har en trygghet som växer och inte minskar.

Ett stort centralt område är bostadsbyggandet. Där kan vi konstatera att bostadsbyggandet når de mål som är uppsatta för 2017. Det finns ett undantag, och det är studentbostäderna, där målet inte nås. Det hänger, vad jag kan förstå, ihop med ett enda stort projekt som är försenat och som sätts igång under innevarande år. Men i övrigt är det genomgående goda resultat när det gäller bostadsbyggandet.

Ett område som vi är mer tveksamt kritiska till är investeringarna. Många nämnder har problem med att genomföra de investeringar som de har fått sig ålagda. Några av nämnderna har gjort så under flera år i rad. Jag ska peka på tre stora nämnder som har lämnat tillbaka ganska stora belopp. Det är naturligtvis inte bra eftersom investeringar ska genomföras, och dessa kommer förmodligen att genomföras senare till en högre kostnadsnivå. Det handlar om exploateringsnämnden, som nu har haft samma problem i flera år i rad. Vi såg förrförra året, 2016, en viss förbättring när det gäller exploateringsnämnden. Nu, 2017, har det tyvärr gått åt andra hållet igen. Vi har diskuterat detta mycket, inte minst med exploateringsnämndens presidium, och det finns skäl för exploateringsnämnden att själv ägna mycket tid på sina möten under tiden framöver till att få detta att stämma bättre i fortsättningen.

Det är anmärkningsvärt att så sent som i den sista tertialrapporten i höstas gjorde nämnden och förvaltningen bedömningen att det bara var kanske ett par hundra miljoner som saknades när det gäller investeringar på exploateringsnämnden. Men det var till slut nästan 800 miljoner. När det blir så under ett par månader är detta ett uttryck för att man helt enkelt inte har riktig kontroll på verksamheten. Det gäller inte bara exploateringsnämnden, utan det här gäller också fastighetsnämnden och trafiknämnden. De har motsvarande problem, om än med lite lägre belopp eftersom de inte har riktigt samma omsättning.

Jag vill också föra fram två mer generella synpunkter som gäller alla nämnder och styrelser. Vår uppgift som revisorer är att förhindra oegentligheter i verksamheten. Vi ska se till att det bedrivs ett förtroendestadigt arbete ute i nämnder och styrelser. Det är vi revisorer som ska granska att så sker, men det är ni som har sista ordet och har

det slutliga ansvaret för att ett sådant arbete också bedrivs i tillräcklig omfattning i era nämnder och styrelser. Ni ska se till att vi inte råkar ut för några kallduschar, som vi naturligtvis helst inte vill ha. Vi ser ju att sådana dyker upp då och då i andra kommuner i landet.

Det tredje jag vill peka på är en rapport som vi har lämnat under året om direktupphandling. När vi gör sådana här övergripande rapporter har vi inte möjlighet att gå ut till alla 60 nämnder och styrelser, bolag och alla andra. Vi får i stället göra ett urval av dem. Men i det här fallet har vi gjort bedömningen att de som vi har granskat har en hel del brister, och vi tror tyvärr att dessa brister kan återfinnas också någon annanstans i andra nämnder och styrelser i förvaltningar och nämnder. Därför har vi en uppmaning till er alla: Se gärna till att ni på kommande möten i era nämnder och styrelser för en diskussion om vad ni kan göra för att stärka direktupphandlingen och höja kvaliteten!

När jag talar om direktupphandling är det oftast objekt som handlar om under ungefär en halv miljon kronor. Det finns särskilda regler för hur direktupphandlingen ska gå till. Kunskapen om regelverket är på sina håll utan tvekan bristfällig, har vi upptäckt. Vi har dessutom konstaterat något när det gäller den så kallade seriositetskontrollen. Vad är då det för något? Jo, det innebär att man ska se till att de man handlar upp av har betalat skatter, arbetsgivaravgifter och sociala avgifter. Men vi har upptäckt på många håll att det helt enkelt inte sker någon ordentlig granskning. Jag tycker att det är en bra fråga som ni kan gå hem och ställa till era nämnder och styrelser: Hur gör vi i vår nämnd och styrelse, och hur bra internkontroll har vi där kring just detta med upphandlingen i fortsättningen?

Jag ska sammanfatta det hela: Slutsatsen för revisorernas del är att vi tycker att i den del som jag ansvarar för har kommunstyrelsen drivit delvis en ändamålsenlig och tillfredsställande verksamhet. Man har nått tre av de fyra målen under förra året. Man har också ett ekonomiskt tillfredsställande resultat. Därför yrkar vi från revisorernas sida för kommunstyrelsen och övriga berörda nämnder ansvarsfrihet för det gångna året.

Anförande nr 69

Revisor M i c h a e l S a n t e s s o n : Fru ordförande, fullmäktige! Jag är Michael Santesson, ordförande i revisorsgrupp 2. Jag ska fylla i lite grann av det som Bosse redan har sagt men vad gäller de tio nämnder som ingår i revisorsgrupp 2. Dessa är tio facknämnder: exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden, kyrkogårdsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, avfallsnämnden samt utbildningsnämnden.

Precis som Bosse har sagt har nämnderna sammantaget i allt väsentligt bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig, och räkenskaperna är i allt väsentligt rättvisande. Det betyder att det mesta lyser grönt, eftersom vi ser detta enligt trafikljussystemet, precis som ni ser på s. 9.

Det finns dock avvikelser som har påverkat vår bedömning i tre nämnder, nämligen utbildningsnämnden, fastighetsnämnden samt trafiknämnden. Vi har även fört diskussioner när det gäller den interna kontrollen för exploateringsnämnden och

stadsbyggnadsnämnden. Jag går nu in på de aktuella nämnderna och anger lite av skälen för vår bedömning.

Vad gäller utbildningsnämnden bedömer vi, i likhet med föregående år, att det verksamhetsmässiga resultatet inte är helt tillfredsställande. Detta bidrar till att inriktningsmålet Ett Stockholm som håller samman uppfylls endast delvis. Bedömningen grundar sig på att årsmålen inte nås för flera av de indikatorer som är av särskild vikt för skolans uppdrag, till exempel andelen elever behöriga till nationella program och andelen elever som uppnått målen i alla ämnen. Vi har emellertid noterat att kunskapsresultaten totalt sett har förbättrats jämfört med år 2016. Men det lyser alltså fortfarande gult för stadens största nämnd när det gäller verksamheten.

Inte heller fastighetsnämndens verksamhetsmässiga resultat bedöms vara tillfredsställande. Här lyser det också gult eftersom det finns brister i följsamhet till kommunfullmäktiges mål. Detta gäller bland annat styrning och uppföljning av klimatmålet Hållbar energianvändning. Vår granskning visar att styrningen och kontrollen av energiförbrukningen i nämndens fastigheter behöver utvecklas.

Vidare visar årets granskningar att nämndens interna kontroll måste utvecklas betydligt. Här lyser det alltså rött. Det innebär att fastighetsnämnden har både en gul plupp och en röd plupp. Väsentliga brister har identifierats i efterlevnad av lagar och bestämmelser, bland annat vad gäller lagen om offentlig upphandling och kommunfullmäktiges regler för ekonomisk förvaltning. Vi har även noterat att nämnden inte har vidtagit åtgärder med anledning av våra påpekanden tidigare år. Detta gäller framför allt att ta fram riktlinjer för hur det förebyggande arbetet avseende skydd mot anlitage av svart arbetskraft ska genomföras samt att genomföra informationsinsatser kring agerande vid upptäckt av svart arbetskraft.

Vad gäller trafiknämndens interna kontroll har vi uppmärksammat att nämnden har genomfört ett antal åtgärder under 2017 när det gäller det förebyggande arbetet kring oegentligheter och förtroendeskadligt beteende. Vår bedömning är dock att den interna kontrollen ännu inte är helt tillräcklig. Det blir alltså ett gult ljussken. Analysen avseende vilka risker för oegentligheter och förtroendeskadligt beteende som finns i verksamheten behöver breddas. Dessutom visar årets granskning väsentliga brister avseende direktupphandlingar. Nämnden har direktupphandlat leverantörer utan konkurrens i strid med lag och bestämmelser. Vi konstaterar vidare att prognossäkerheten har varit bristfällig vad gäller investeringsverksamheten.

Vidare bedömer vi för exploateringsnämnden att den interna kontrollen har varit tillräcklig i huvudsak. Det är alltså ett grönt ljussken. Men det finns alltid en risk för att det ska slå över, och här vill vi gärna påpeka riskerna. Det finns i likhet med tidigare år en betydande avvikelse mellan budget och utfall, vilket tyder på att planering och styrning av investeringsverksamheten behöver stärkas. Detta har vi även påpekat tidigare år. Vi konstaterar nu att nämnden inte har beaktat vårt påpekande, vilket är anmärkningsvärt.

Vi har även fört diskussioner avseende stadsbyggnadsnämndens interna kontroll. Vår slutliga bedömning är ändå att den till stor del har varit tillräcklig – alltså grönt ljus. Men vi anser att den behöver stärkas vad gäller riskanalyser och förebyggande arbete gällande oegentligheter och förtroendeskadligt beteende.

För övriga nämnder, som inte är nämnda, är det helt enkelt mindre noteringar. Det finns inga väsentliga avvikelser som har påverkat vår bedömning.

Slutligen: Fullmäktige föreslås beviljas ansvarsfrihet till samtliga nämnder inom revisorsgrupp 2:s ansvarsområde.

Anförande nr 70

Revisor Ulf Bourker Jacobsson: Fru ordförande, ärade ledamöter i fullmäktige! Revisorsgrupp 3 omfattar samtliga stadsdelsnämnder samt fyra andra, nämligen socialnämnd, arbetsmarknadsnämnd, äldrenämnd och överförmyndarnämnden. När vi har betraktat och gått igenom alla dessa nämnder har vi funnit att verksamheten har bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Det är det språk vi använder när vi är nöjda. Vi har också funnit att kontrollen har varit i huvudsak tillräcklig och räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande.

Vi har dessutom genomfört 24 stycken fördjupade granskningar i stadens olika verksamheter. Jag ska nämna några, men inte alla. Det gäller till exempel ledningsjusteringen inom äldreomsorgen, felaktiga utbetalningar avseende försörjningsstöd, systematiskt arbetsmiljöarbete och nämndens delegationsordningar. Inom alla dessa områden har vi funnit en del brister.

Vi har också ett antal avvikelser, nämligen i överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista, Södermalm och Älvsjö. När det gäller överförmyndarnämnden är ni inte obekanta med att det har varit problem där från och till. Men redan 2015 påbörjades ett förändrings- och förbättringsarbete som var nödvändigt och kolossalt viktigt. Man har förändrat arbetssättet, och man har fixat till organisationen för att säkerställa rättssäkerheten i arbetet. Vi gör likväl bedömningen att nämnden inte helt når fram i verksamheten och inte når fram till att på ett ändamålsenligt och tillfredsställande sätt ha bedrivit verksamheten. Det beror på att ni har ställt upp fem verksamhetsmål och att ett av dem uppnås bara delvis, nämligen målet Stockholms stad är en bra arbetsgivare. Det kan ju vara bra för er här att ha det i åtanke.

Vi konstaterar också att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte har varit helt tillräcklig. Arbetet med den interna kontrollen har inte genomförts på ett tillräckligt strukturerat sätt och har inte varit integrerat i den löpande verksamheten som det borde ha varit. Detta gällde alltså överförmyndarnämnden.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är också ett litet problem. Där har inte verksamheten bedrivits på ett helt ändamålsenligt sätt. Resultatet är inte helt i linje med det som ni har ställt upp att det skulle vara. Grunden till detta är att ett av de fyra inriktningsmål som ni har inte har uppfyllts, nämligen Ett demokratiskt hållbart Stockholm.

För Södermalms stadsdelsnämnd bedömer vi att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten inte har varit helt tillräcklig. Flera av årets granskningar visar på brister. Det finns utvecklingsområden avseende nämndens uppföljning av beslutade insatser för personer med funktionsnedsättning, ledningssystem för kvalitet inom äldreomsorgen, direktupphandling samt återigen delegationsordningen.

Till sist, i den här delen, gäller det Älvsjö stadsdelsnämnd, där såväl styrning som uppföljning och kontroll av verksamheten inte är helt tillräcklig. Det grundar vi på att det har kommit fram brister i årets granskningar bland annat avseende direktupphandling och prognossäkerhet. Jag vill påstå att det är en hög prognossäkerhet.

För övriga nämnder har vi inte konstaterat några allvarliga avvikelser eller brister. Om ni är intresserade kan ni, som Bosse berättade, titta på vår årsredovisning för 2017. Där framgår allt det som vi alla tre har upplyst er om här och nu.

Till sist vill jag rekommendera och föreslå fullmäktige att bevilja ansvarsfrihet för samtliga i nämndens nedanstående nämnder inom revisionsgruppens ansvarsområden.

§ 12 Årsredovisning 2017 med uppföljning av budget för Stockholms stad

Anförande nr 71

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! 2017 var ett händelserikt år. I lördags samlades vi runtom i staden för att minnas det terrordåd som drabbade vår stad den 7 april på Drottninggatan. En av de vanligaste frågorna jag fick från journalister, oavsett om de kom från svenska eller internationella medier, var: Har Stockholm i grunden förändrats av terrordådet? Mitt, men också stockholmarnas, svar har varit: Inte alls.

Stockholm är och förblir en öppen och fri stad. Den är öppen för människor, idéer och företag och fri för människor att forma sina liv i efter egen vilja. Stockholmarna sluter upp bakom den toleranta och öppna staden, och vi är alla stolta över hur vår stad var som starkast när det behövdes som mest. Det är inte med terror man förändrar en stad som vår. Det är med visioner, det är med vilja och det är med demokrati och fria val som staden förändras.

För snart fyra år sedan fick den nuvarande majoriteten möjlighet att leda Stockholm. Det har lett till förändring. Bostadsbyggandet har ökat kraftigt. Förra årets mål med 7 000 påbörjade lägenheter har uppnåtts med råge. 7 514 lägenheter påbörjades 2017. Vi bygger klimatsmart och miljövänligt, och vi satsar åter på hyresrätten – en efterfrågad och viktig boendeform. Hyresrätten är viktig för att Stockholm ska fungera för nya familjer, för studenter och inte minst för vårt näringsliv.

Vi har sett ett efterlängtat trendbrott i utvecklingen av skolresultaten, som nu åter ökar. Det mest glädjande är kanske att resultaten har gått upp som mest i områden med riktigt tuffa utmaningar. Att skolans utveckling bidrar till att minska klyftor i stället för att öka dem är en stor förändring i vår stad. Därför har vi också infört rätten till heltid för barn i förskolan så att alla barn får tillgång till förskolans pedagogik och sociala verksamhet, särskilt i de områden där inskrivningen är låg. Detta kommer att bidra till att ge mer lika förutsättningar under hela livet.

Utbildning, arbete och bostad är förutsättningar för människors trygghet i vårt samhälle. Genom aktivt arbete för att ge tillgång till dessa fundament för alla skapar vi en starkare och tryggare stad. Vi litar inte på att marknadens osynliga hand ska lösa vår stads problem. Vi måste vara aktiva, och vi måste våga driva politik. Vi kommer aldrig att tolerera kriminalitet eller att människors frihet begränsas av rädsla för våld. Vi ska varje dag bekämpa kriminaliteten, och vi ska bekämpa kriminalitetens orsaker. Det krävs en politik som ger människor både hopp och framtidstro.

Ordförande, fullmäktige! Stockholm har starka finanser. Vi uppnår alla finansiella mål. Årets resultat är så starkt att vi klarar av att finansiera de åtaganden vi har i Sverigeförhandlingen. Men vi har också en lägre låneskuld än den som Alliansen planerade att ha det här året i sin sista budget. Det kan vara klokt att minnas i den kommande debatten.

Detta är en stad som växer. Inflyttningen är stor. Många vill bo i Stockholm. Företag söker sig hit och blir ofta framgångsrika. Stockholm är på rätt spår, och vi är på väg mot ett Stockholm för alla.

Anförande nr 72

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Under hela mandatperioden har vi sett hur alltifrån idrottsinvesteringar till gång- och cykelbanor, kulturfastigheter och andra större infrastrukturprojekt har skenat i kostnader. Vi talar om flera miljarder som bokstavligen har slösats bort. Det innebär minskade möjligheter att bygga nya skolor och nya idrottshallar, risk för högre skatter och fortsatt skuldsättning i en takt som inte är hållbar.

Det handlar om bristande uppföljning i årets bokslut av både kostnader och prognoser, som har skenat iväg. För att återge vad revisor Bosse Ringholm sade: Man har inte riktigt koll om man låter både kostnader och prognoser skena iväg. Tydligare än så kan det knappast sägas.

Anförande nr 73

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Låt oss vara väldigt tydliga. Moderaterna har drivit en kampanj och betalat annonsinsatser för att försöka lura i stockholmaren att den här majoriteten lånar en miljard i månaden. Men erkänn nu, Anna König Jerlmyr, att vi ökade låneskulden med 2,3 miljarder förra året! Det var *år*. Ni kanske har problem med vad som är år och vad som är månad. Men ni måste sluta att ha så högt tonläge. Läs årsredovisningen, och läs budget! Erkänn för er själva att ni har försökt att vilseleda stockholmaren!

Det vi gör är att vi satsar på bostäder och på hyresrätten. Ni vill hellre sälja ut. Säg det öppet och erkänn er politik! Ni vill sänka skatterna. Vi står för en skattefinansierad välfärd.

Anförande nr 74

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Årsredovisningen för 2017 är Socialdemokraternas tredje och förhoppningsvis sista helårsbokslut. Inte har det blivit som de lovade, och på flera områden har det blivit precis tvärtom. Tydligast är det i frågor som verkligen berör stockholmarna. Det handlar om skolan, det handlar om tryggheten och det handlar om företagsklimatet.

Den negativa utvecklingen för Stockholms elever är nog Socialdemokraternas mest allvarliga löftesbrott. År 2017 gick fler än hälften av stadens skolor med underskott efter att Socialdemokraterna hade gjort det snålaste resurspåslaget på tolv år. I Lärarförbundets rankning har Stockholm tappat i placeringar från plats 95 till plats 130 under Socialdemokraternas styre. Färre elever når i dag kunskapsmålen.

Oron för att utsättas för våld eller överfall i den offentliga miljön har ökat över hela staden. Trygghetsklyftorna klyver Stockholm. I Socialdemokraternas Stockholm avgör bostadsadressen hur trygga stockholmarna är. Det dödliga våldet fördubblades under förra året. Antalet polisanmälda brott har ökat med 40 000 på tre år. I fyra stadsdelar, Rinkeby-Tensta, Spånga-Tensta, Farsta och Skärholmen, upplever mer än hälften av alla invånare otrygghet i sitt eget bostadsområde under kvällar och nätter. 12 av 14 stadsdelsnämnder nådde inte upp till sina egna, ganska lågt satta, trygghetsmål under 2017.

Stockholms företagsklimat befinner sig i vad som närmast kan kallas för fritt fall. Sedan 2014 har Stockholms företagsklimat rasat från plats 22 till plats 123. Vi har haft

ganska många debatter om det, men just nu är det värt att påminna om det eftersom vi ändå ska sammanfatta hur mandatperioden har sett ut. Detta är allvarligt. Vi står inför en stor integration när det handlar om nyanlända och mottagande, och vi vet att företagsklimatet är så viktigt för hur man ska lyckas med integrationen. Var finns planen för hur nyanlända ska kunna tas i arbete? Just nu passas man från ett bidragssystem till ett annat.

Denna utveckling är möjlig att vända, men inte genom att passivt och trött stå och betrakta utvecklingen. Vi behöver en gemensam politik, precis som den som Moderaterna och Alliansen har lagt fram, för att prioritera skolan, tryggheten, jobben och företagandet. Det är en politik som kan bygga Stockholm starkare med lika möjligheter, lika skyldigheter men också rättigheter för alla – en stad för hoppfulla. Men för att Stockholm ska bli en stad för hoppfulla krävs ett maktskifte i Stockholm i höst.

Anförande nr 75

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Fru ordförande, fullmäktige! Det gäller det här med företagsklimatet. Anna hänvisar till Svenskt Näringslivs rankning. Där likställs vi, alltså Stockholms stad, med Säffle när det gäller tillgång till infrastruktur. Du måste ändå någon gång erkänna att man måste kolla i parametrarna för företagsklimatet. Stockholm har flygplatser, tillgång till järnväg, e-vägar och en fantastisk infrastruktur – även om den kan bli bättre. Men om man likställer den med Säffle är det något fel i parametrarna.

När det gäller skolan levererar utbildningsförvaltningen ett överskott. Alla förvaltningar i staden går antingen noll eller plus.

När det handlar om trygghet och att motverka det dödliga våldet har vi aldrig satsat så mycket som vi gör i Stockholm i dag. Det är min skyldighet att säkerställa att fler stockholmare känner sig trygga. Det arbetet kommer jag att fortsätta.

Anförande nr 76

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag hoppas inte att det arbetet kommer att fortsätta. Stockholm var ju ändå på plats 22 under förra mandatperioden när det gäller företagsklimat, och vi har alltså rasat till plats 123. Man kan raljera kring undersökningen och säga att vi inte kan jämföra oss med Säffle. Men en närliggande kommun, Solna, lyckas år efter år att toppa undersökningen. Det handlar om attityderna till företagande.

Vi träffade en restaurangägare ganska nyligen som sa: I andra delar av länet blir man mottagen med öppna armar, men i Stockholm blir man behandlad som en kriminell när man ska öppna restaurang. Det är väldigt olyckligt med de attityder och signaler som vi sänder till småföretagare. Då uppnår man inte målen, vilket man inte heller gör nu i bokslutet, om just nöjdheten i kontakter med staden. Det är klart att det kan bli bättre.

Vi har varit på plats 22, och vi ska sikta betydligt högre. Jag tycker att det inte är mer än rätt att Stockholm ska sikta på att ha Sveriges bästa företagsklimat.

Anförande nr 77

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Anna König Jerlmyr målade upp flera faktorer och omständigheter som skola, trygghet och så vidare som hon menar har försämrats under denna mandatperiod. Hon lyfte särskilt fram tryggheten. Men jag, som har varit stockholmare sedan 1957, har ett visst tidsperspektiv. Det här är inte någonting som har hänt under den här mandatperioden, utan det har varit en ständig nedgång av tryggheten under decennier. Det är ingenting man kan lasta nuvarande styre för under denna mandatperiod, även om det förstås har blivit en ökad takt i otryggheten sedan hösten 2015. Men det är ju någonting som även ditt parti har stått bakom. Du stod också på torget, precis som Karin.

Anförande nr 78

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Om vi tittar på stadens egna trygghetsmätningar ser vi en utveckling just under denna mandatperiod där det har gått åt fel håll. Tryggheten var betydligt högre under förra mandatperioden. Men oavsett det måste vi försöka göra någonting åt situationen, och där menar jag att det behövs ett ledarskap som säkerställer att människor vågar röra sig ute på våra gator oavsett tid på dygnet. Man ska prioritera trygghetsfrågorna, och inte bara under ett valår, för det kan alla göra. Det ska göras kontinuerligt, varje dag. Och man ska mäta effekterna av de insatser man gör.

Detta har vi saknat, men vi lägger fram ett offensivt program, både inom Alliansen och från Moderaterna, tillsammans för att göra Stockholm säkrare och tryggare under nästa mandatperiod.

Anförande nr 79

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande och åhörare! Anna, du talar om hur bostadsadressen avgör hur trygg man är i Stockholm och till och med om hur Stockholm klyvs av denna otrygghet. Samtidigt var det ni som sålde ut stora delar av allmännyttan, och ni går till val på att vi ska fortsätta att göra det. Hur tänker du att en cementering av segregationen på något sätt ska hjälpa det här?

När jag pratar med lokala organisationer ute i våra förorter, till exempel i Järva, hör jag inte att det är bristen på bostadsrätter som de lyfter upp som sitt stora trygghetsproblem. Tvärtom är det den brist som har rått på sociala insatser de talar om. Ni nedmonterade socialtjänsten. Jag vet att de lyfte detta med dig när du var ute i Järva och pratade. De undrar om ni ska fortsätta att nedmontera socialtjänsten. Är det detta man går till mötes om man röstar på Moderaterna? Det är verkligen en källa till otrygghet att inte ha ett socialt system som fungerar. Det var det ni bidrog till under åtta år. Att det dödliga våldet ökar är såklart en konsekvens av den farliga politik som ni förde.

Anförande nr 80

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Så står ni här igen och pratar som om ni vore i opposition, Anna. Men nu är ju Feministiskt initiativ med och styr den här staden. Att vi satsade 160 miljoner kronor mer på socialtjänsten under min tid som socialborgarråd behöver vi inte ta upp här.

Det jag vill fråga er är vilket ansvar ni känner för att trygghetsklyftorna mellan män och kvinnor har ökat. Trygghetsfrågorna har ju blivit vår tids stora jämställdhetsfråga.

Den går inte att negligera. Vi har kvinnor som inte vågar gå ut när det är mörkt. Vi har kvinnliga våldtäktsoffer som får stå tillbaka när de unga männen som skjuter varandra tar alltmer av polisens resurser. Därför måste trygghetsfrågorna prioriteras högre. Jag hade hoppats att också Feministiskt initiativ kunde inse detta och jobba sida vid sida med oss i arbetet med våra förslag som driver fram ökad trygghet bland annat i ytterstaden. Framför allt skulle det också öka tryggheten för de kvinnor vars frihet i dag beskärs.

Anförande nr 81

Karin Ernlund (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Jag skulle vilja börja med att rikta ett stort tack till alla medarbetare i staden som var med och ordnade lördagens minnesstunder för att hedra offren för det vidriga attentat som Stockholm utsattes för den 7 april förra året. Jag vill också tacka alla stockholmare som slöt upp på Stockholms gator och torg för att visa att vi i Stockholm inte viker oss för rädslan, utan vi står upp för frihet, demokrati och öppenhet. Jag vill även rikta ett tack till alla er i den här salen, som har visat enighet över partigränser och blockgränser i en svår tid. Det stärker Stockholm att vi står eniga.

Nu över till det som vi inte är överens om: Stockholm behöver ett nytt ledarskap. Vi måste återupprätta tryggheten i staden. Tyvärr pekar många undersökningar på att den upplevda tryggheten i Stockholm går åt fel håll. Vi i Centerpartiet och Alliansen säger att vi vill flytta kommunala jobb från innerstaden till ytterstaden. Vi vill ha en trygghetsjour, vi vill ha trygghetsråd och vi vill ha platssamverkan mellan fastighetsägare, kommun och företag. Vi tror att lokalt engagemang är det som bidrar till trygghet.

Vi måste också återupprätta företagsklimatet i den här staden. Som alla vet rasar Stockholm i Svenskt Näringslivs rankning. Men jag hörde replikskiftet här, så låt oss strunta i rankningen för en liten stund och i stället prata med företagarna för att se hur staden agerar mot företagare.

Fungerande välfärdsverksamheter återkommunaliseras. Företagare i våra lokala centrum känner sig otrygga. Många överväger till och med att lämna sina verksamheter. Om det inte hade varit för oppositionen i den här salen hade den politiska majoriteten vräkt kioskägarna i Kungsträdgården. Rörligheten på bostadsmarknaden gör att vi inte har möjlighet att rekrytera rätt kompetens till Stockholm. Er regering utvisar arbetskraftsinvandrare på grund av småfel.

Dessutom måste staden lägga i en högre växel när det gäller miljön. Trots glädjande rapporter den här veckan om att vi har bättre luft i Stockholm klarar vi fortfarande inte nivåerna över tid. Vi gör mycket som vi kan göra här på den lokala nivån. Regeringens besked om att vi nu kommer att ha möjlighet att införa miljözoner är bra, men nu måste vi snabbt hitta ett både effektivt och tydligt sätt att implementera detta. Och så var det det här med insamlingen av matavfall, där er styrande majoritet byter målår. Vi vill hellre byta miljöborgarråd.

Anförande nr 82

Rickard Wall (-): Ordförande, fullmäktige! Karin Ernlund tog liksom Anna upp tryggheten. Man får intrycket av att fallet med den minskade tryggheten är någonting som skulle ha hänt framför allt under den här mandatperioden. Även om det

är på det sättet beror det ju inte på styret, utan det beror i så fall på händelserna under hösten 2015, som också Centerpartiet bär ett precis lika stort ansvar för som alla andra. Jag ska inte upprepa den diskussion som jag hade med Anna, men jag vill ändå påpeka att det jag sade till henne gäller Centerpartiet i lika hög grad.

Sedan lyfter Karin Ernlund fram att det behövs ett nytt ledarskap, men hon förklarade inte riktigt vad det nya ledarskapet går ut på. Som jag har förstått det handlar det ungefär om: Framåt, in i medeltiden!

Anförande nr 83

K a r i n E r n l u n d (C): Detta är väl ett alldeles utmärkt tillfälle för mig att vara tydlig med hur jag ser på det nya ledarskap som behövs i Stockholm: Det behövs ett alliansstyre med ett starkt centerparti.

Anförande nr 84

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): I denna typ av debatt är det alltid Svenskt Näringslivs rankning som kommer upp. Jag roade mig med att googla lite, och jag kan konstatera att Nordiska ministerrådet rapporterar att Stockholm är Nordens mest dynamiska region. Denna rapport kom i februari eller möjligtvis i mars, om jag inte minns fel. EU rapporterar att Stockholm är den mest innovativa staden i EU.

Jag undrar: Vad är det de inte förstår som Svenskt Näringsliv förstår?

Anförande nr 85

K a r i n E r n l u n d (C): Först och främst: De undersökningar som du hänvisar till mäter inte Stockholms stad, utan de mäter Stockholmsregionen.

Jag sade faktiskt så här i mitt anförande: Låt oss lägga rankningen från Svenskt Näringsliv på hyllan en liten stund och i stället prata med företagarna! Vi kan prata med Solveig, som har drivit ett förskoleföretag som nu väljer att lägga ned på grund av den politiska osäkerhet som finns när det gäller välfärdsföretagare. Vi kan prata med en av restaurangägarna i din stadsdelsnämnd, som det ena året fick godkännande av trafikförvaltningen att bygga en uteservering för 1 miljon kronor. Nästa år sade man: Nej, vi hade gjort fel. Ni får riva uteserveringen!

Jag tänker inte stirra mig blind på rankningar, utan jag tänker prata med företagarna och höra hur de upplever företagsklimatet. Det finns väldigt mycket mer att göra.

Anförande nr 86

L o r e n a D e l g a d o (V): Fru ordförande! Jag vill lyfta en fråga angående tryggheten. När vi tog över som majoritet möttes vi av en stad som hade den största ekonomiska orättvisan i nutidshistoria. Vi möttes också av en stad där man inte byggde bostäder. I Skärholmen hade det knappt byggts några bostäder alls. Det var två fastigheter med hyresrätter och nästan inga bostadsrätter. Byggtakten har ökat i staden.

Ni i Centerpartiet går ut med politiken att ni vill att fler ska äga sina bostäder. Ni vill helt enkelt främja bostadsrätterna. Om vi nu pratar om trygghet undrar jag: Vad gör man med alla låginkomsttagare och alla ensamstående kvinnor i staden när ni bara vill bygga bostadsrätter som ingen har råd med?

Anförande nr 87

K a r i n E r n l u n d (C): Det var många frågor och påståenden i en och samma replik. Men låt oss fokusera på din fråga, som gällde att vi bara vill bygga bostadsrätter. Det var det du frågade, eller hur? Du kan läsa vår budget, till exempel, eller vårt valmanifest från förra valet och det som vi lägger fram inför det här valet. Du kan titta på vad Alliansen gjorde under förra mandatperioden. Vi har som målsättning 50–50, hälften hyresrätter och hälften bostadsrätter. Det var också den politik som Alliansen drev under förra mandatperioden.

Det vi har sett under den här mandatperioden är i stället att ni helt blundar för behovet av en blandning, det vill säga att vi behöver bostadsrätter, villor och hyresrätter i samma områden. Problemet är att när vi inte har en blandad stad skapar vi i stället en delad stad och segregation. Där har Centerpartiet många lösningar, och det har absolut inte ni.

Anförande nr 88

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Stockholm är en fantastisk stad. Det är sannolikt en av världens mest fria och öppna städer som vi har förmånen att bo i. Många av oss har flyttat just till Stockholm för att vi tycker att det är en fantastisk stad. Det senaste året med det förfärliga terrordådet på Drottninggatan har också visat att vi kan vara en sammanhållen stad.

Därmed inte sagt att den glättiga bild som majoriteten nu målar upp av Stockholm stämmer till hundra procent. Stockholm har stora problem, och vi har många problem som växer och som har förvärrats sedan vi fick en socialdemokratiskt styrd majoritet i staden. Vi ser hur barngruppernas storlek i förskolan ökar. Jag kan inte komma ihåg att jag såg en enda valaffisch från Socialdemokraterna där man lovade större barngrupper i förskolan, men det är det vi nu ser. Inte var det ett vallöfte!

Skolresultaten har försämrats, och inte förbättrats, sedan 2014. De har förbättrats i förhållande till förra året, men då var det all time low. I förhållande till 2014 är det en ännu lägre andel som når behörighet till gymnasieskolan. Detta är extremt allvarligt för våra ungdomar och för deras möjlighet att skapa sig en framtid i den här staden. Det finns ett skäl till detta: Socialdemokraterna valde att göra de lägsta satsningarna på tolv år på grundskolan 2017. Inte sedan Socialdemokraterna hade makten förra gången har man satsat så lite på grundskolan som man har gjort under denna mandatperiod.

Men det kanske allra allvarligaste är misslyckandet när det gäller tryggheten. Antalet skjutningar har nästan fördubblats det här året. Människor är mer otrygga i dag i varenda stadsdel, i stort sett, än vad man har varit tidigare. Fler och fler kvinnor vittnar om att de inte vågar gå ut – och detta i det feministiskt styrda Stockholm. Vi vet att socialtjänsten ingriper i mindre utsträckning i de områden som redan är socialt utsatta än vad man gör i områden som har det socioekonomiskt bättre än de andra områdena.

Majoriteten har fram till ett par veckor sedan motverkat både fler poliser och fler ordningsvakter. Feministiskt initiativ, som är en del av den här majoriteten, har gått så långt att man har skrivit debattartiklar mot fler poliser trots att det är någonting som stockholmarna verkligen vill ha.

Även om Stockholm är en fantastisk stad, en öppen stad och en frihetens stad är allting inte okej. Jag kan inte se något annat än att det behövs ett nytt politiskt ledarskap i den här staden.

Anförande nr 89

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag försökte i mitt anförande att måla upp både och. Det handlar delvis om det som jag har visat på och som är väldigt bra under 2017. Jag nämnde bland annat tryggheten som den utmaning jag ser i staden.

Vi ska naturligtvis göra allt vi kan för att alltfler stockholmare ska känna sig trygga. Vi har aldrig haft så många ordningsvakter som nu. Ovanpå det har vi satsat ytterligare 20 miljoner. Vi satsar mer pengar på kameraövervakning. Vi har lagt 200 miljoner kronor i en trygghetsfond. Vi säkerställer också att man förbättrar den fysiska miljön. Det kan handla om trafikavstängningar eller om ljussättning för att fler hela tiden ska känna sig trygga. Jag tar trygghetsfrågan på fullaste allvar.

Anförande nr 90

Borgarrådet E d h o l m (L): Fram till för någon månad sedan tog inte Karin Wanngård de här frågorna på något större allvar. Vi såg Karin Wanngård stå i tv, i Stockholmsnyheterna, och säga att det inte är Stockholms stads problem att det är ordningsproblem på våra gator och att tryggheten minskar. Det är en rent polisiär fråga, menade hon. Det finns klipp i tv där detta kan bevisas. Men det är klart att trycket till slut blev så stort att hon tvingades agera för att se till att Stockholms stad ska hjälpa till i den mån det går nu när den socialdemokratiskt styrda regeringen har sett till att antalet poliser har minskat drastiskt både i Stockholm och i övriga Sverige. Det är klart att man då måste göra insatser. Men till för bara några månader sedan tyckte du inte att det behövdes.

Anförande nr 91

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Nu när Lotta tog upp vad vi skriver artiklar om är jag tvungen att svara. Den artikel jag senast skrev om det här hette Ensidiga lösningar stoppar inte våldet. Det håller jag fast vid. Jag har aldrig någonsin sagt att jag är emot poliser. Men nej, jag tror inte att de förslag som ni har och som bara handlar om 200 ordningsvakter kommer att lösa detta.

Senast i förra veckan satt jag ned med flera personer som jobbar med sociala insatsgrupper i Stockholm. De är också ganska trötta på att bara höra politiska förslag från er som handlar om fler ordningsvakter. De är inte heller emot polisen; de har ett bra samarbete med polisen. Men de vill se ökade satsningar på den verksamhet som gäller förebyggande verksamhet. Den handlar om stöd till föräldrar, och den handlar om att utveckla arbetet med avhopparverksamhet. Där håller jag helt med dem. Jag tror absolut att vi behöver ha ett gott samarbete med polisen – med lokal polis och med det civila samhället. Men vi måste också satsa på våra egna verksamheter i staden och inte lämna över det på någon annan.

Anförande nr 92

Borgarrådet E d h o l m (L): Nej, det var inte Anna Rantala Bonnier som skrev en debattartikel mot fler poliser i Stockholm. Det var din kollega Sissela som gjorde det, och det är inte alls särskilt länge sedan.

Jag tillhör dem som också tycker att man behöver göra stora satsningar på det sociala området. Men man blir såklart helt deprimerad när man ser att det i socialt utsatta områden väntas längre med att göra ingripanden mot kriminella ungdomar än vad som görs i mer välbeställda områden. Denna utveckling är Feministiskt initiativ också ansvarig för, för ni sitter i majoriteten. Det duger inte att försöka låtsas att man är något slags opposition till denna majoritet samtidigt som vi ser att utvecklingen när det gäller tryggheten med alla mått mätt faktiskt går åt fel håll. Det är bara att ge sig ut på gator och torg och fråga människor för att du ska få den bilden bekräftad.

Anförande nr 93

Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Som jag har sagt tidigare hoppas jag att den här debatten inte ska bli en tävling om vem som pekar på vad som är farligast och att vi ska slåss om vem som vill ha hårdaste tag. Det är inte den debatt vi behöver.

Sedan vill jag säga till Lotta att jag själv har sett mycket från förortsperspektiv. Vad är det då som ökar otryggheten? Varför vågar till exempel inte kvinnor röra sig på offentliga platser? Jag kan ta exemplet Rinkeby torg. Innan ni lade ned kvinnoverksamheten vid Rinkeby torg, vilket ni gjorde när ni styrde, var det många kvinnor som rörde sig på torget. Det tar tid för en ny majoritet att bygga upp mycket av det som ni raserade.

När det gäller poliser vill jag säga att vi är helt överens om vikten av närvarande poliser. Till och med polisen själva i Rinkeby säger: Vi vill ha fler närvarande poliser, men vi vill också ha en jättestor social satsning på barn och ungdomar. Det är det vi har inlett. Men det är ett enormt arbete och en komplex fråga som vi ska samarbeta om. Vi ska inte tävla om vem som vill ta hårdast tag.

Anförande nr 94

Borgarrådet E d h o l m (L): Jag har full respekt för att allt detta tar tid. Det är helt sant: Vi har en segregerad stad. Problemet just nu är att det går åt fel håll, och det går åt fel håll under den tid som Vänsterpartiet och Ann-Margarethe Livh faktiskt är ansvariga. Tryggheten ökade under Alliansens tid både i innerstaden och i ytterstaden. Nu minskar den. Människor känner sig mer otrygga. Kvinnor känner sig mer otrygga. Det behövs satsningar både på fler poliser och på ordningsvakter tills vi får fler poliser – om vi nu får det – till Stockholm. Det är ju upp till den socialdemokratiskt styrda regeringen. Men det behövs också stora sociala satsningar.

Jag förstår inte att Ann-Margarethe Livh inte är bekymrad över att man i Spånga-Tensta ingriper senare mot kriminella ungdomar än man gör i innerstaden. Det är helt förfärligt, och den utvecklingen är faktiskt du också ansvarig för.

Anförande nr 95

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Jag tänker tala lite om utbildningsfrågor och lite om trafikfrågor. Det kommer att handla delvis om den intressanta skillnaden mellan vad man säger och vad man gör – skillnaden mellan talen och praktiken, så att säga.

Socialdemokraterna gick inte till val på att öka barngruppernas storlek, som borgarrådet Edholm just har konstaterat, men väl på att Stockholms skolor skulle prioriteras. Väljarna lovades stora satsningar på skola och lärarlöner. Man har höjt

skatterna vid flera tillfällen, och skattehöjningen skulle oavkortat gå till skolorna. Det har den nu inte gjort – det vet vi alla.

I budgeten för 2017 gjorde man den lägsta höjningen av skolschablonen på tolv år. Höjningen täckte knappt inflationstakten. Det fanns inte heller något utrymme för löneökningar för anställda inom förskolan och skolan. Utfallet för skolorna, resultatenheter och anslagsenheter, har lett till ett underskott om drygt 100 miljoner kronor. Det är klart att man höjer schablonerna nu, vid val. Majoriteten vill få detta att framstå som en historisk höjning och en historisk satsning på skolan, vilket det inte är eftersom pengarna kommer att gå till att fylla de hål som uppstod under förra året.

Resultatspridningen är fortsatt stor trots att det socioekonomiska tillägget är en betydande del av utbildningsnämndens budget. Skolborgarrådet säger sig vara nöjd med resultatförbättringarna, men det han är nöjd med är förbättringarna i förhållande till 2016, som alltså var ett rekorddåligt år.

Trygghet är en mångfasetterad fråga, och den bör man diskutera även när det gäller skolan. Elever upplever en allt större otrygghet, och det är också en av de punkter i utbildningsnämnden som har fått kritik av revisorerna. Man jobbar inte tillräckligt väl och tillräckligt systematiskt för att öka tryggheten i skolan. Handlingsprogrammet finns, dokumenten finns men implementeringen funkar inte. Detta sagt om utbildning just nu.

Sedan har vi den ständigt spännande frågan om gator och trafik. Ska vi ha bilar i staden, eller ska vi inte ha bilar i staden? Jag tänker inte ta upp den diskussionen nu, men jag tänker peka på några saker som är ganska tydliga när man läser årsrapporten.

Stockholmarna upplever en ökad otrygghet. 2017 är ett rekordår när det gäller klotteranmälningar; över 20 000 fall har anmälts på hemsidan. Trafiknämnden bekräftar att detta inte bara är en ökning av anmälningarna. Jag vet att trafikborgarrådet kommer att säga att det är det, så därför föregriper jag honom genom att konstatera att trafikkontoret säger att det inte är så. Klottret ökar de facto. Det är inte bara så att det är lättare att anmäla. Detta leder till ökad otrygghet i staden.

Medborgarna meddelar att man känner att stadens ledning inte bryr sig om stadsmiljön på det sätt som de borde. Renhållningen sköts inte. Färre är nöjda med den om man jämför 2017 med 2016. Detta kan vi också se i revisionsrapporten. Nöjdheten med belysningen minskar också, vilket är tråkigt. Det här är saker som är viktiga för att människor ska känna sig trygga i stadsmiljön.

Jag vill, eftersom ingen annan har gjort det, yrka bifall till vår reservation.

Anförande nr 96

Borgarrådet B u r e l l (S): Ordförande! Jag vill börja med att säga att det är fantastiskt att vi har revisorer. Dem ska man lyssna på. Man ska inte avfärda deras kritik, och det gör vi inte heller.

Cecilia Brinck berör det som revisorerna har tagit upp, nämligen de stora utmaningarna i svensk skola. Så är det. I den hårt arbetande förvaltning som utbildningsförvaltningen är med alla sina 15 000 medarbetare och rektorerna som är våra viktigaste chefer vill

jag både poängtera det som behöver förbättras och lyfta fram det som har blivit bättre. Resultaten har vänt uppåt efter många, många år av nedgående trender. De senaste åren har vi ställts inför exceptionella utmaningar som framför allt har att göra med nytillkommande elever – oväntat många direkt. Vi har spritt ut elever över hela staden, och det glädjande nu är att skillnaden mellan skolorna minskar. Under era år ökade skillnaderna mellan Stockholms skolor hela tiden. Det här är det starka trendbrottet. Tycker inte Cecilia Brinck att det är viktigt att framhålla?

Anförande nr 97

Borgarrådet B r i n c k (M): Men det stämmer ju inte. Resultaten har inte minskat över en lång period för att nu plötsligt öka. Ni är fortfarande inte uppe i de nivåer vi var uppe i 2014. Du jämför med 2016, som var ett rekorddåligt år när det gäller resultaten, framför allt när det gäller behörigheten till gymnasiet. Det är inte en rimlig jämförelse.

Det är naturligtvis viktigt att arbeta för en ökad integration i skolan och för att minska segregation. Ert sätt att göra detta på är det som du sade alldeles nyss i repliken: att sprida ut elever över hela staden. Din skola är en skola där du bestämmer vilken skola eleverna ska gå i. Vår skola är en skola där eleverna och deras föräldrar bestämmer vilken skola eleverna ska gå i.

Anförande nr 98

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Olle Burell tog alldeles nyss upp den fråga som Cecilia Brinck talade om, nämligen resultatspridningen av skolan. Jag vill bara ansluta mig till hans kommentar och säga att jag tycker på samma sätt.

All right – sedan fortsätter Cecilia Brinck och Moderaterna att tjata om otryggheten. Nu handlar det om otryggheten i skolan. Det råkar vara så att just i dag startar en rättegång om det knivmord som skedde i en Stockholmsskola för ett par månader sedan. Om man tittar lite närmare på gärningsmannen och på offret förstår man att detta var ett resultat av Moderaternas politik. Moderaterna har drivit vårt samhälle...

(Borgarrådet E d h o l m (L): Ordförande! Jag tycker att detta är oanständigt.)

(O r d f ö r a n d e n : Rickard, nu håller du dig till årsredovisningen.)

Är min talartid ute nu?

Anförande nr 99

Borgarrådet B r i n c k (M): Det är alldeles uppenbart vad Rickard Walls raspiga skiva handlar om i det här fullmäktigemötet. Det förra mötet handlade den om andra saker, och nu handlar det om detta. Jag tänker inte kommentera det Rickard Wall sade, för det förtjänar det inte.

Anförande nr 100

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Cecilia tycker om att ta upp frågan om klotter, och jag måste igen säga att vad som har ökat är klotteranmälningarna. Klottret har inte ökat. Det finns inga siffror som visar att klottret har ökat.

Däremot finns det ganska intressanta siffror från Brottsförebyggande rådet, som har tittat på anmälda brott när det gäller klotter. Det har från 2016 i Stockholm gått ned

kraftigt, med ungefär 25 procent. Klottret i kollektivtrafiken är inte vår fråga, men det har också gått ned. Den grova skadegörelsen när det gäller klotter har gått ned med ett stort antal procent. Den ökning ni talar om är inte en ökning.

Däremot kan det innebära att folk upplever en otrygghet när de ser klotter. Det är helt uppenbart. Men klottret ökar inte, Cecilia.

Anförande nr 101

Borgarrådet B r i n c k (M): Detta är så fascinerande. Vi har haft den här diskussionen förr, som de minnesgoda påminner sig. Trafikborgarrådet säger: Nej, klottret har inte ökat. Det är bara klotteranmälningarna som har ökat. Vi andra, som har läst trafikkontorets papper säger: Det är fel. Trafikkontoret säger själva att det de facto är klottret som har ökat.

Om det nu är som du säger, Daniel Helldén, tycker jag att du ska ta ett allvarligt samtal med trafikkontoret så att de slutar att sprida dessa felaktiga uppfattningar. Du är ju så fullständigt övertygad om att du har rätt.

Anförande nr 102

R i c k a r d W a r l e n i u s (V): Fru ordförande och ledamöter! Jag läser i de borgerliga partiernas särskilda uttalande att majoriteten har en kortsiktig ekonomisk politik som på sikt urholkar Stockholms soliditet och försvagar stadens ekonomiska ställning. Jag håller inte med om det.

Staden lånar pengar – inte på grund av slösaktighet utan för att vi helt enkelt behöver investera. Stadens befolkning växer snabbt, och att bygga ut staden så att alla får plats och kan leva goda liv kräver investeringar. Dessutom står vi inför en snabb klimatomställning, och vi behöver investera i fossilfri fjärrvärme, solceller och cykelbanor. Det finns också ett ständigt behov av att hålla efter åldrande fastigheter och infrastruktur.

Det handlar alltså om investeringar i vår gemensamma framtid. Det är inget som urholkar och försvagar, utan det bygger snarare upp och förstärker staden och oss som bor här.

Jag ska försöka förklara lite grann om stadens bokslut. För att göra det mer greppbart dividerar jag nu siffrorna med 950 000, som är stadens invånarantal. Vi kan kalla det för Elsa i Skarpnäcks del av sin kommuns ekonomi.

Först handlar det om hur mycket vi investerar. Kommunkoncernen investerade knappt 16 miljarder förra året, vilket blir ungefär 17 000 per invånare. Det tycker jag låter rimligt. En del av investeringarna lånar staden till, 2,3 miljarder. Men låneskulden totalt är nu ungefär 38 miljarder, vilket för Elsas del innebär en skuld på ungefär 40 000 kronor. Men staden har också rikliga tillgångar. Kommunkoncernens eget kapital uppgår till 121 miljarder, så Elsas andel av stadens tillgångar är 130 000 kronor. En skuld på 40 000 är inte så stor om kommunen har tillgångar på 130 000. Staden har även stora inkomster. Kommunkoncernen gjorde 2017 ett positivt resultat på nästan 3,5 miljarder, vilket för Elsas del innebär en vinst på 3 700 kronor. Det kan jämföras med räntekostnaden. I snitt betalar staden 1 procent i ränta. Kostnaden för lånen var alltså 380 miljoner eller 400 kronor för Elsas del. Räntan kan stiga, men knappast till

belopp som kan få stadens ekonomi i gungning. Räntan skulle behöva vara nästan tio gånger högre för att äta upp hela årets överskott. Det är därför vi kan låna till så förmånlig ränta. Kreditinstitutionerna ger staden högsta betyg och har fullt förtroende för Stockholm stad även om inte de borgerliga partierna har det.

I slutändan undrar jag därför: Står ni fast vid att denna politik urholkar och försvagar stadens ekonomi? Och vad har ni i så fall för alternativa förslag? Vilka nya bostäder eller skolor vill ni avstå från att bygga? Alternativt: Vems lägenheter är det som ni vill sälja ut? Det svaret tycker jag att ni är skyldiga alla som bor i allmännyttan. Och de vill nog veta det före valet.

Anförande nr 103

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Dina siffror är utomordentligt intressanta, Rickard. Ännu intressantare vore det om vi gjorde en alternativberäkning, nämligen på det att vi sålde tillgångar i Stockholms stad som innebar att ränteskulden minskade. Ni var emot när vi sålde Stockholm Energi på forntiden därför att det skulle ge mindre intäkter till Stockholm. Sanningen var att vi minskade ränteutgifterna och kunde få betydligt mer pengar till verksamheten.

Om räntan stiger till 1,5 procent när detta år är slut och vår låneskuld är 50 miljarder har vi 750 miljoner i räntekostnader. 750 miljoner i räntekostnader, Rickard Warlenius, när vi i stället skulle kunna sälja tillgångar för att minska räntekostnaderna – det är ansvarsfull ekonomisk politik för den här staden!

Anförande nr 104

R i c k a r d W a r l e n i u s (V): Jag tycker själv att vi genom detta räkneexempel visar ganska tydligt att vi har råd att både behålla stadens nuvarande tillgångar, ta hand om dem väl och investera i framtiden, för klimatet, för våra barn och för alla som bor i vår stad. Det exempel jag drog var lite lägre än ditt; jag påstod att vi hade 38 miljarder – tror jag att det var – i låneskuld. Det är alltså 400 kronor för dig, mig och alla andra invånare i den här staden.

Det finns ju också intäkter som vi får. I en riktig kalkyl måste man ta med intäktssidan. När ni säljer ut hyresrätter, till exempel, går staden miste om intäkter. De är i denna lågräntesituation nästan säkert större än vad räntekostnaderna är. Det finns naturligtvis gränser för hur mycket belåning en stad ska ha. Men precis som Standard & Poor's och alla andra säger har staden en utsökt ekonomi. Vi har råd med både och.

Anförande nr 105

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Nu har Rickard gjort ett räkneexempel på kammaren, och det ska då kännas tryggt för stockholmarna. Jag kan säga att det inte är ett dugg tryggt, Rickard. Om räntan ökar med 1 procent ska du nämligen punga ut med närmare 500 miljoner som du ska ta från verksamheterna eller genom att höja skatten. Det senare kommer du säkerligen att föreslå. Låt oss säga att räntan höjs. Hur förklarar du då den bristande budgeten i stadens drift? Du kan inte förklara det, för ni bara lånar, lånar och lånar.

Den enda orsaken, stockholmare, till att denne man inte har mer än 38 miljarder i lån i Stockholm i dag är att investeringarna inte har kommit igång i den takt man har önskat i bostadsbolagen. Alla bostadsbolag varnar för detta.

Anförande nr 106

R i c k a r d W a r l e n i u s (V): Som Bosse Ringholm sade hade vi faktiskt behövt investera ännu mer. Alla som har hållit på med ekonomi vet att investeringar är någonting för alla ekonomiska verksamheter, inklusive kommuner och städer. Det är någonting som inte bara ökar välfärden och ökar våra gemensamma tillgångar i form av skolor, äldreomsorg, idrottsplatser och parker utan som också ger jobb. Det är någonting som håller ekonomin igång.

Jag vill ändå återkomma till alternativet. Vad är ert alternativ? Vilka skolor är det ni inte vill bygga? Vilka idrottsplatser ska man avstå? Eller är det själva lånefinansieringen som ni invänder emot – är det att sälja ut kommunala bostäder som är lösningen? Och återigen: Vems kommunala bostäder? Jag tycker att de som har en allmännyttig lägenhet i Stockholm har rätt att få reda på det före valet. Vems lägenheter är det ni vill sälja?

Anförande nr 107

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Likt flera föregående talare vill jag såklart passa på att berömma Stockholm. Det är en fantastisk stad vi lever i. Jag är stolt över att bo i Stockholm. Jag har en dotter som går i den kommunala förskolan i Stockholm, som är alldeles fantastisk. Det funkar utmärkt, och vi är så glada, nöjda och stolta. Det är mycket som är bra i Stockholm.

Föga förvånande har jag dock några synpunkter på tryggheten. Jag tycker att det är beklagligt att vi nu i årsredovisningen kan läsa att otryggheten ökar och att stadens politiska ledning inte har klarat av sitt uppdrag. Visserligen är det i och för sig bra att vi kan läsa att den nu ökar, för det innebär ju att ni erkänner att otryggheten har ökat. I två års tid har ni annars konsekvent förnekat att det skulle vara på det sättet. Men icke desto mindre är det ett bekymmer att ni inte har gjort någonting under de år som har gått under mandatperioden för att stoppa den nedåtgående trenden.

12 av 14 stadsdelsområden i Stockholm missade att nå sina egna trygghetsmål under 2017. Inget stadsdelsområde i söderort klarade sitt trygghetsmål. Det sjönk i både Älvsjö, Hägersten-Liljeholmen och Skärholmen, till exempel. Vi hörde även Bosse Ringholm, förtroendevald revisor, stå här för en stund sedan och påpeka just att staden inte klarar av att nå sina mål i trygghetsarbetet.

Trygghet är den i särklass viktigaste fråga som lyfts när jag möter stockholmare. När jag möter mina egna och andras väljare ute i söderort, eller när de mejlar eller ringer, lyfter de fram att de inte längre känner sig lika trygga som de gjorde förut. I vissa fall handlar det om stadsdelar där det kanske inte heller nu, med stadens mått mätt, är någon katastrof. Men man märker att det har blivit värre, och man känner sig inte alls trygg på samma sätt längre när man ska gå hem på kvällen från tunnelbanan eller pendeltåget, stå och vänta på bussen, gå och handla eller vad det nu kan vara för någonting.

Det har presenterats flera undersökningar under förra året som ger belägg för att tryggheten har minskat i Stockholm. Det som är väldigt bekymmersamt är att en femtedel av stockholmarna upplever att det här har påverkat deras vardag. Det påverkar deras liv – hur de kan leva och verka i Stockholm. Detta visar siffror från Brottsförebyggande rådet.

Ni har under denna mandatperiod, och särskilt under 2017, skakat på huvudet åt våra förslag om ökade insatser för att öka tryggheten. Vi har pratat kameror, bevakning, belysning och så vidare. Ni har i stället förespråkat demokratiprojekt, lull-lull och lite annat. Jag önskar att någon av er kunde tala om för stockholmarna varför ni har varit så passiva i säkerhets- och trygghetsarbetet under denna mandatperiod i allmänhet och under 2017 i synnerhet. Det tycker jag att stockholmarna är värda att få veta.

Anförande nr 108

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Först och främst: Demokrati är inte lull-lull.

Jag vill betona än en gång det som jag har sagt i talarstolen under hela kvällen: Trygghetsfrågorna är någonting vi tar på fullaste allvar i den här staden. Jag har själv sagt att jag ser med oro på att alltfler stockholmare känner sig otrygga på gator och torg. Det är där vi måste arbeta. Det är därför vi aldrig har haft så många ordningsvakter som vi har i dag. Ändå skjuter vi till ytterligare 20 miljoner. Kameraövervakning ska på plats. Vi har en trygghetsfond på 200 miljoner för att upprusta den fysiska tryggheten.

Ditt anförande började så bra, för du betonade just förskolan. Det är detta som är kommunens huvudansvar. Vi måste arbeta långsiktigt. Det är förskola och grundskola det handlar om och att säkerställa att våra ungdomar går till jobb eller utbildning. Hur vill ni långsiktigt arbeta med tryggheten?

Anförande nr 109

J o h a n N i l s s o n (M): För oss moderater är även tryggheten en kärnfråga och en angelägen fråga för kommunen att verka för för att säkerställa att våra medborgare känner sig trygga i sin närmiljö.

Jag ska svara på din fråga om hur vi vill göra. Det har vi sagt: Vi vill skapa ordning och reda i det offentliga rummet. Vi vill kunna erbjuda en lugn och trygg närmiljö genom till exempel kameraövervakning på offentliga platser, fältassistenter, stadsplanering som främjar mer liv och rörelse och belysningsåtgärder. Och polisen såklart – det måste in fler poliser i Stockholm.

Du sade alldeles nyss, Karin, att vi aldrig har haft så många ordningsvakter som vi har nu i Stockholm. Det är inte alls sant. Kommunen har väl inte tillfört några. Däremot vet jag att ni föreslår att göra det för 2018 – åtta stycken. Hur ska det kunna räcka i Stockholm? Vi moderater satsar 145 miljoner mer än vad ni gör på trygghetsområdet, och det gör vi för att kunna säkerställa att stockholmarna ska få en trygg stad att leva och verka i.

Anförande nr 110

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Vi talar nu om årsredovisningen för 2017. Så här i ett valår är det också rimligt att vi utvärderar resultatet av den styrande majoriteten. Vilka effekter kan vi se utifrån de löften som vi hörde i valrörelsen? Fick väljarna det de röstade på?

Det har hänt mycket sedan 2014. Låt mig måla upp en bild av hur det såg ut. Socialdemokraternas valfilm innehöll en bekymrad anhängig som går runt på ett boende

och frågar sig: Var har de nu placerat min mamma? Det var en grym, svartmålande retorik om läget i äldreomsorgen. I dag känner vi till resultatet i Stockholm: brutna löften och sänkta ambitioner.

Om vi läser i tjänsteutlåtandet för ärendet kan vi se vad den politiska majoriteten har velat lyfta fram om äldreomsorgen för 2017. Stadens brukarundersökning visar att 86 procent av brukarna inom äldreomsorgen är nöjda med den vård och omsorg som de får. Låt oss gräva lite i detta och ställa det mot hur det såg ut 2014 vad gäller vård- och omsorgsboende.

Man har ställt frågan: Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med ditt äldreboende? Totalt svarade 82 procent förra året att de är nöjda. Det är precis lika många som år 2014 förklarade att de då var nöjda med sitt vård- och omsorgsboende. Men låt oss djupdyka lite mer. År 2014 var det 82 procent som var nöjda av de äldre som bodde på äldreboende i enskild regi. För 2017 är den siffran 83 procent. Av de äldre som bodde på äldreboende i offentlig regi var 83 procent nöjda 2014, och 2017 är siffran 79 procent.

Vi kan alltså se att det är färre som är nöjda med stadens offentliga äldreboenden än det var under tiden som Moderaterna och Alliansen hade ansvaret för äldreomsorgen. Trots att det under mandatperioden införs åtgärd efter åtgärd för att försvåra för privata aktörer att driva äldreboenden klarar dessa att fortsätta att hålla en god kvalitet. Det är till och med så – om vi nu tar med det i parametrarna för brukarundersökningarna från 2017 – att nöjdheten på privata vård- och omsorgsboenden är högre på varje punkt jämfört med i offentliga vård- och omsorgsboenden. Något mer nöjda inom samtliga frågeställningar – så uttrycker sig äldreförvaltningen själva i sitt tjänsteutlåtande. Det gäller att måltiderna är en trevlig stund, att personalen har mer tid, att man kan påverka tider för hjälp, bemötande, trygghet, förtroende för personalen, aktiviteter, att träffa läkare eller sjuksköterska, synpunkter och klagomål och utevistelse – på varje punkt är det bättre för de privata.

Ordförande! Något håller på att gå sönder, fick vi höra för fyra år sedan. Med de här siffrorna undrar man: Vad fick Stockholm med Socialdemokraterna? Svaret är inte höjd kvalitet och en tryggare situation för mamma på äldreboendet. Svaret man fick är Vänsterpartiets: återkommande återkommunaliseringar i stället för att uppmuntra innovation och idériakedom som levererar god kvalitet och som äldre själva väljer.

Ordförande! Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 111

T o r u n B o u c h e r (V): Du blandar lite grann äpplen och päron när det gäller brukarundersökningar i staden – Socialstyrelsens brukarundersökningar och stadens egna undersökningar. Jag ska inte gå in på dem, för det behöver grävas.

Jag undrar lite grann på vilket sätt vi har försvårat för privata utförare inom vård- och omsorgsboenden. Jag kan inte se att vi har gjort någonting under mandatperioden som skulle ha försvårat för dem. Vi har inte förändrat kontraktsreglerna, och vi har egentligen inte gjort någonting som har försvårat för privata utförare inom vård- och omsorgsboenden i Stockholm. Vi har inte ens förändrat särskilt mycket över huvud taget. År 2015 gick 64,6 procent av kostnaderna för äldreomsorgen till privata aktörer.

Nu är det 60, 8 procent. Vi har sänkt andelen kostnader för privata aktörer med 3,8 procent. Det är egentligen en liten summa eftersom helheten är så pass stor.

Anförande nr 112

Dennis Wedin (M): Torun! Det enda ditt parti vill göra och det enda ni gick till val på 2014 var att försvåra för privata aktörer i äldreomsorgen. Ni tror i grunden inte på det som medel för att göra välfärden bättre. Ändå kan vi se i de verksamheter vi har i staden där äldre finns och får berätta om sin nöjdhet att de är mer nöjda i de privata äldreboendena.

Åtta återkommunaliseringar har gjorts den här mandatperioden, och fler för nästa år är inplanerade. Det är alltså resultaten vi ser av de här fyra åren. Det är åtta återkommunaliseringar som inte är motiverade av kvalitetshänsyn, utan det handlar bara om er ideologi och att de andra partierna har lagt sig fullkomligt platt inför detta. Varje återkommunalisering har kostat 1,5 miljoner kronor, enligt äldreförvaltningens egna beräkningar. Det är pengar som hade kunnat gå till kvalitetshöjande åtgärder. Er politik handlar enbart om att försvåra för privata aktörer – inte om högre kvalitet för äldre.

Anförande nr 113

Mirja Råihä (S): Ordförande, fullmäktige och Dennis Wedin! Jag tycker att du ska sluta med att antyda att Socialdemokraterna på något sätt går i Vänsterpartiets ledband när det gäller äldrefrågor. Vi är fullständigt eniga i varje upphandlingsärende – fullständigt eniga. Jag som gruppledare för Socialdemokraterna i äldrenämnden tycker att vi har fattat precis rätt beslut.

Vad du har lovat, Dennis, från den här talarstolen om du och ditt parti vinner valet är att resten går under klubban under nästa mandatperiod. Låt oss titta lite på siffrorna för äldreomsorgen: 40 procent är rent privat, där vi köper platser. 60 procent har kommunal huvudman. Av dessa 60 procent är det 35 procent som sköts av entreprenörer. Vi har en försvinnande liten del, fru ordförande, i egen regi. Jag håller fullständigt med Vänsterpartiet: Vi har fattat de rätta besluten hittills.

Anförande nr 114

Dennis Wedin (M): Det skulle vara härligt om ni sade det här i valrörelsen, men det gör ni ju inte. Det är alltså Vänsterpartiets politik som gäller. Nu har vi ett exempel: Kristallgården i Älvsjö. Stadsdelsnämnden säger nej till en återkommunalisering som ni är med och föreslår med Vänsterpartiet. Miljöpartiet röstade med Alliansen. Sedan, när det kommer ned centralt till äldrenämnden, struntar ni i det som ni har sagt om att dessa beslut ska fattas lokalt. Och så återkommunaliserar ni. Det handlar om att Vänsterpartiet helt plötsligt var ordförande i den nämnd som skulle besluta, och då blir det en återkommunalisering.

Ni lägger er fullkomligt platt för Vänsterpartiets ideologi. Grattis, säger jag till de socialdemokrater som trodde att ni skulle värna om äldres kvalitet och intressen i äldreomsorgen. Kolla på SKL:s öppna jämförelse för 2017! För särskilda boenden i offentlig regi lyser det rött. Sju av nio parametrar visar sämst när det kommer till de offentliga boenden som staden driver. Det vill vi särskilt granska, och det säger ni nej till.

Anförande nr 115

Markus Nordström (M): Jag börjar med att yrka bifall till Moderaternas särskilda uttalande.

Denna mandatperiod går mot sitt slut, och det börjar bli dags att utvärdera vad majoriteten har gjort – inte bara 2017 utan även åren dessförinnan. En av de absolut viktigaste verksamheter vi har är skolan. I årsredovisningen kan vi läsa att majoriteten slår sig för bröstet för att resultaten har ökat lite. Men som Cecilia Brinck och flera andra tidigare har påpekat är det minst två saker vi ska komma ihåg. Det ena är att det inte är någon jätteökning vi pratar om, utan det är en liten ökning, och det andra, och framför allt, är att detta gäller jämfört med 2016, som var ett rekordsvagt år med oerhört låga resultat.

Sanningen är att det fortsatt är många skolor med låga resultat och en låg andel som uppnår ämnesmålen och följaktligen en låg andel som når gymnasiebehörighet. Det är en försämring jämfört med 2014. Skillnaderna mellan skolor är också stora.

Jag tror inte att vi ännu har sett de riktigt långsiktiga verkningarna för Stockholm och för samhället i stort av de här låga skolresultaten. Vad jag och många med mig hade velat se 2017 och åren dessförinnan också, för den delen, är rejäla satsningar på de Stockholmskolor som har de allra största problemen. I stället har fyra år passerat utan att någon egentligen har kunnat se några sådana stora satsningar.

När det gäller utbildningsnämnden sammanträden har jag tidigare stått i talarstolen och sagt att dagordningen har funnits med, protokoll har justerats och det har funnits en och annan remiss från Regeringskansliet. Men lejonparten av utbildningspolitiken på utbildningsnämnden har Alliansen stått för. Det är våra förslag, som vi har presenterat gång på gång men som majoriteten har sagt nej till. Från Moderaternas sida har det bland annat handlat om kraftiga satsningar på fler skickliga lärare, förstelärare, i skolor med stora problem. Det har handlat om lärarsekreterare. För rektorer har vi velat se en kartläggning. Vilka ledningsfunktioner finns? Vad kan stärkas upp, och vad behöver stärkas upp? Vi tror att det kan vara en nyckel till att höja skolresultaten långsiktigt.

I stället har vi 2017 sett de lägsta anslagen på tolv år till Stockholms skolor. Det är klart att det sätter spår, och det är klart att det skapar hål som det nu kommer att ta tid att fylla. I september är det val. Jag tror att stockholmarna är genuint intresserade av en utbildningspolitik som lägger fram konkreta förslag för att varje elev ska kunna komma till sin rätt och rejält lyfta skolresultaten. Det står Moderaterna och Alliansen redo att leverera.

Bifall till Moderaternas särskilda uttalande!

Anförande nr 116

Borgarrådet Burell (S): Fru ordförande! Tack, Markus, för att vi tillsammans deltar i en uppvärmning inför de fem månader som i dag återstår till valdagen! Det är valdebatt här i kväll.

Då vill jag naturligtvis från min sida påpeka att vi under våra fyra år har satsat i genomsnitt 60 miljoner kronor mer per år, utöver volymökningar, än vad Alliansen

gjorde under sina år. Vi har ökat förskolans resurser med 96 miljoner kronor mer per år än vad Alliansen gjorde under sina år.

När det gäller skolresultaten kan man självklart vara stolt men inte nöjd. Jag kan inte vara nöjd med att våra resultat inte har gått upp ännu mer. Det är det vi jobbar för. Titta på revisorernas rapport och jämför den med vår verksamhetsplan och budget för detta år! Det är klart att vi ringar in samma utmaningar, för det är samma verklighet. Men den stora och viktiga saken är att vi har minskat skillnaden mellan Stockholms skolor och den enorma polarisering som ni lämnade efter er.

Anförande nr 117

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Problemet är bara att det där inte stämmer. Det är lägre schablonökningar än vad vi genomförde under våra år, 2010 och 2014. Att räkna volymökningar, om det är det som skolborgarrådet gör, är direkt orimligt. Det skulle i så fall innebära att en minskning av elevantalet, färre barn, skulle vara en besparing. Det man får titta på är schablonökningen. Även för 2018 föreslår Moderaterna en schablonökning på 3,5, och ni ligger på 3,0. Framför allt var det 2017 de lägsta ökningarna på tolv år. Det skapar problem, och det sätter spår i många skolor.

Och varför talar ni inte om era idéer för att öka likvärdigheten? Är det för att ni har insett att de är dåliga eller för att de inte har något stöd? Jag vet att er samarbetspartner Feministiskt initiativ har talat om att slopa det fria skolvalet. Du själv har gått ut med att vilja förbjuda vissa skolformer i stället för att fokusera på kvalitet. Gör det i stället!

Anförande nr 118

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Fru ordförande! Jag vill börja med att belysa det som är bra och har varit lyckosamt inom kulturen under 2017. Stockholm växer, och det gör också Stockholms kulturliv. Det är då viktigt att komma ihåg att en absolut majoritet av kulturen i Stockholm utspelas utanför den kommunala verksamheten. Därför anser vi moderater att staden inte ska konkurrera med kommersiella aktörer genom att till exempel erbjuda fri entré på stadens museer eller bygga kommunala biografen.

Det är lyckosamt och glädjande att vi har haft publikrekord både på Medeltidsmuseet och på Liljevalchs. Men frågan vi måste ställa oss är: Vilka är de personer som besöker museerna? När vi personer i stadens utanförskapsområden, eller är det en stor mängd turister som gladeligen besöker våra museer för stockholmarnas pengar? Här har vi ingen riktig uppföljning i dag, och museerna kan själva inte svara på vilka besökarna är. Det är tydligt att majoriteten prioriterar kommunal kultur i stället för att skapa möjligheter för det fria kulturlivet att finnas och verka i Stockholm.

Det är glädjande att se att kulturskolan har fått alltfler elever i socioekonomiskt svagare områden. Men frågan är hur vi ska få dessa ungdomar att fortsätta och ta steget att bli elever i kulturskolans verksamheter. Trots att fler ungdomar räknas in i statistiken har andelen avgiftsbelagda elevplatser minskat med 500 platser under 2017 jämfört med 2016.

Det är också glädjande att e-boksutlåningen på stadens bibliotek har ökat med hela 75 procent. Men i dag handlar inte tillgängligheten endast om fysisk eller digital tillgänglighet. Det måste också vara tryggt att besöka våra bibliotek. I kulturnämndens

tertialrapport 2 konstaterades att det förekommer både bråk och missbruk av alkohol. Man nämner både Bagarmossen, Skarpnäck och Kista bibliotek. I Skarpnäck i augusti förra året var det till och med en skjutning utanför som ledde till att en kula gick in i biblioteket. Det hotar det fria ordet och uttrycket när människor känner otrygghet och inte vågar besöka biblioteken på grund av detta. Det blir inte heller en trygg arbetsplats för våra bibliotekarier. 73 procent av alla som jobbar på bibliotek upplever att de känner sig otrygga på arbetsplatsen.

Anförande nr 119

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack, ordföranden, för att jag välkomnas tillbaka! Och tack för ett inlägg som fokuserar på kulturfrågorna! Det gläder mig såklart att Sophia konstaterar just att det görs mycket bra inom området, för om det är någonting som jag tycker har gjorts otroligt bra under mandatperioden är det just att se till att kulturen når fler stockholmare. Det gäller både den kultur som staden är mer ansvarig för genomförandet av och den kultur som fria konstnärer och kulturutövare i staden tar ansvar för.

Några exempel är, som du också nämnde, att kulturskolan genom att kraftigt sänka priserna har nått ut till betydligt fler, att El Sistema har mer än dubblat sin verksamhet och att både samlingslokalerna och ateljéstöden har ökat kraftigt – detta just för att stötta andra kulturutövare än dem som är anställda i staden. Kultursekreterare är en sådan funktion för att föra samman nya grupper, unga och barn, i staden med den kultur som finns och som utövas av alla möjliga fria kulturutövare. Det är ett exempel på sådant ni vill stryka och ta bort. Hur ska detta glädjande resultat fortsätta med alla era nedskärningar?

Anförande nr 120

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Jag väljer att fokusera på kulturskolan. Där har vi andra prioriteringar i Moderaterna. Det vi kan se med att man har ökat i statistiken, det vill säga att ni har fått fler elever, handlar också om att man har haft olika prova-på-gånger som är helt avgiftsfria. Då kommer väldigt många elever bara en gång och räknas in i statistiken. Det jag vill belysa är hur vi får dem att gå kvar och bli betalande elever så småningom.

När vi har talat med lärare på kulturskolan hör vi att de inte tror att avgiftssänkningen är anledningen till att ni har fått fler, utan det är snarare detta att man har jobbat mer brett mellan skola, stadsdel och uppsökande verksamheter. Det är positivt. Men våra satsningar går ut på att i stället för att sänka avgiften för alla elever rikta insatser till alla de ungdomar som behöver det mest.

Anförande nr 121

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det här var ett förvirrande inlägg. Du radar upp en massa saker som har varit bra: Vi har gratis inträde till flera museer, det är fler som går till kulturskolan och så vidare. Sedan är du på något sätt ändå missnöjd med detta. Jag förstår inte riktigt hur du tänker att besöken på museerna skulle öka för dem som bor i ytterstaden om man nu höjer avgifterna. Det som du säger om att museerna själva inte vet om det är fler turister eller fler ytterstadsbor som kommer betyder att inte heller du vet. Det kan precis lika gärna vara så att detta lockar fler personer bland Stockholms invånare. Detta är bara ett sätt för dig att misstänkliggöra satsningen, och det tycker jag är lite tråkigt.

Jag tycker att det skulle vara intressantare om du själv skulle kunna säga vad som är Moderaternas satsning, förutom att du vill få fler att betala, för att fler ska ta del av kulturen.

Anförande nr 122

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Jag väljer just nu att bara besvara frågan om fri entré till museer. Under förra mandatperioden hade Alliansen 100 kronor i inträde, och då fick man gå hur många gånger man ville under ett år. Det var alltså inte någon gigantisk avgift. När jag talar med dem som jobbar på stadens museer i dag säger de att när man hade entréavgift fick man ett samtal med personer som kom in. Då kunde man passa på att fråga varifrån personen kom – om det var en turist eller någon annan. Man kunde alltså passa på att göra en undersökning samtidigt för att se varifrån besökarna kom. Men det tappar man i dag eftersom det är fri entré och personer bara går in.

Det finns ingen undersökning av något slag. Det är det jag vill göra. Jag tycker att majoriteten borde ta på sig att faktiskt undersöka om det här har lett till att man når fler människor i utanförskapsområden. Det var det ni sade var anledningen till att ni ville ta bort entréavgiften till stadens museer.

Anförande nr 123

L o r e n a D e l g a d o (V): Jag vill lyfta fram Stadsteatern i Skärholmen. Du nämnde här att vi på något sätt konkurrerar bort det privata kulturliv som finns i Stockholm. Men Stadsteatern i Skärholmen har omvandlats till en levande, riktig teater dit folk från Skärholmen faktiskt går. De har ett otroligt vackert och engagerande program för barn och unga som många som bor i området kan relatera till. Tack vare vår kultursekreterare får fler barn och unga i Skärholmen ta del av detta.

Det andra jag vill lyfta fram är Skärisbiografen. Den verkar också vara ett problem för er. Skärisbiografen tillåter barnfamiljer att gå på bio. Det är jättedyrt att gå på bio, men på Skärisbiografen betalar man 50 spänn, man får popcorn och ens barn kan titta på en vacker film.

Anförande nr 124

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Jag tycker att det är bra att ni har gjort ytterstadssatsningar, för det har ni gjort och det ska ni ha kredd för. Men det jag säger är att man borde göra de riktade insatser som ni har gjort, men man borde inte göra dem för alla. När ni tar bort entréavgiften för alla på alla stadens museer, till exempel, gynnas många personer som faktiskt har råd. Jag själv, bland andra, kan gärna betala för att gå på ett museum. Jag behöver inte gå gratis. Och alla dessa turister! I stället borde man låta folk betala dessa pengar och göra riktade insatser till dem som faktiskt behöver det.

När det gäller biografer – ja, det är jättedyrt att gå på bio! Och vet du varför? Det är för att den sittande regeringen har höjt momsen på biografer från 6 procent till 25 procent. Detta höjde avgiften med 20 kronor.

Anförande nr 125

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till majoritetens förslag till beslut om nu ingen annan har gjort det.

En viktig del av stadens arbete handlar om att göra staden renare, grönare och mer hälsosam. Stockholms miljöarbete är viktigt för dem som bor här, men det är också någonting som används som en förebild för städernas miljöarbete i hela världen. Självklart vill jag därför i dag som miljöborgarråd lyfta fram några saker som hände på miljöområdet under 2017.

Jag skulle vilja börja med att nämna några av de priser som Stockholm fick under förra året. Vi fick pris för bästa kemikaliekommun och för näst bästa i Sverige på klimatanpassning. Vi fick också ett pris för snabb ökning av ekologisk mat inom stadens verksamheter – detta bara för att nämna några pris. När man tävlar i miljöarbete vinner ju alla, men jag vill gärna som miljöborgarråd skryta lite med hur bra vi är.

Vi bygger mycket i Stockholm just nu; det är något vi har talat om tidigare. Då är det också viktigt att vi bygger på ett miljösamt sätt. Vi har haft ett energikrav i våra markanvisningar under många år nu. Under 2017 började vi också ställa krav i våra markanvisningar på bättre kemikalier i byggmaterial och på grönytefaktor på all mark där vi bygger. Det kommer att betyda ganska mycket för miljön i Stockholm när vi fortsätter att bygga i den takt som vi gör.

Klimatarbetet är såklart också en viktig bas för oss. Stockholm ska bli fossilbränslefritt 2040. Här krävs massor med olika åtgärder för att minska stadens klimatutsläpp. I dag tänkte jag specifikt lyfta fram stadens klimatmiljard, som går in och stöttar små och stora åtgärder inom staden. År 2017 gick 101 miljoner till olika åtgärder, allt från elcyklar till hemtjänst, LED-belysning i trafikljus, solel och komprimerande sopkärl som minskar transporter av sopor in och ut ur staden. Det är alltså väldigt många åtgärder som spar energi och blir synliga för stockholmarna i stadsmiljön.

Sist och kanske minst, men inte minst viktigt, vill jag lyfta fram stadens nya guide för hållbara evenemang. Varje dag anordnas i Stockholm ungefär 200 evenemang av olika typer. Nu har vi en guide som hjälper alla som ordnar evenemang att göra dessa mer miljö- och klimatsmarta. Det gäller allt från upphandling av prylar som man använder till hur man undviker engångsmaterial i plats och hur man serverar miljöbättre mat.

Mycket hände alltså i Stockholm under 2017, och detta var bara några av mina favoritgrejer!

Anförande nr 126

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Det låter bra, för miljön är viktig. Jag tänkte ställa några frågor till borgarrådet. Sverigedemokraternas politik handlar mycket om att vi ska verka mer i andra länder. Hur ställer du dig till det egentligen? Borde vi kanske inte från Stockholms sida satsa mer på så kallad klimatkompensation i andra länder där vi kanske kan påverka miljön på ett bättre sätt än vad vi gör just här i Stockholm?

Anförande nr 127

Borgarrådet L u h r (MP): Det är jätte viktigt att vi satsar på bistånd. Men vi har också en kommunallag att följa. Om vi talar om klimatkompensationsåtgärder, till exempel, är det oklart om man ens har tillåtelse att flytta kommuninvånarnas pengar utanför kommunens gränser. Här är det viktigt att vi först och främst satsar på egna klimatåtgärder inom staden, och där har vi fortfarande ganska mycket att göra.

Anförande nr 128

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Stockholm går bra. Vi har god ekonomi och ett överskott på 2,3 miljarder. Vi har då avräknat kostnader för de satsningar som vi gör i Sverigeförhandlingarna. Det är infrastruktur som är på väg för att göra Stockholm till en mer hållbar stad med mer tunnelbana, mer spårväg och mer järnväg. Det är satsningar som gör att vi kan trycka tillbaka den fordonsutveckling som vi ser i dag.

Stockholm går bra, men vi måste ändå se till att framför allt biltrafikens klimatpåverkan kraftigt minskar. Redan år 2030 ska vi ha en fossiloberoende fordonsflotta såväl i staden som nationellt. Det betyder en minskning av klimatutsläppen med ungefär 80 procent. Vi vet i dag att det går åt fel håll. Trafiken ökar. Vi kan se att trafiken hålls tillbaka i innerstaden, vilket är otroligt positivt. Trängseln ligger fortsatt på en låg nivå och har till och med gått nedåt enligt de senaste beräkningarna.

Men utanför innerstaden går det åt fel håll. Det är både vår egen trafik, det vill säga vi stockholmare som kör, och mycket som kommer från våra grannkommuner och ställer till det. Där finns ett problem. Vi behöver kraftfulla satsningar på kollektivtrafik. Vi borde ha det så att ingen bebyggelse får tillkomma utan att det är så kollektivtrafikhänsynerna – och en stor majoritet – av resorna sker utan hjälp av bilen.

Våra satsningar på cykel-, gång- och kollektivtrafik ska fortgå i en oförtrutet hög takt. Stockholm ska bli en ledande cykelstad, en ledande gångstad och kollektivtrafikens Mecka. Det ska bli en levande stad med mer levande gaturum som används på ett mer kreativt sätt än vad som historiskt har gjorts. Vi har under det gångna året gått vidare med våra sommargånggator, sommartorg och nya gågator. Inom kort invigs den bilfria Klarabergsgatan. Stockholm förändras, helt enkelt. Stockholm utvecklas, och det görs på ett ekonomiskt hållbart sätt. Det är jag glad för.

Vi har ett bra, klimatsmart bostadsbyggande där hyresrätter återtar mark efter den omfattande utförsäljning som den tidigare majoriteten ägnade sig åt. Bostadsmålet och årsmålet för påbörjade bostäder, det vill säga 7 000, nåddes med god marginal. Vi tar ansvar för stadens utveckling.

Vi har under det senaste året dock upplevt terror i staden. Det är någonting som är fruktansvärt. Den 7 april är ett datum som jag aldrig kommer att glömma. Stockholm minns. Vi mindes i lördags med de manifestationer vi hade, och vi står enade. Stockholm ska vara en öppen stad, en trygg stad och en levande stad. Det ska vi fortsätta att arbeta med, som vi har gjort på ett bra sätt det gångna året.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 129

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Daniel Helldén uppehöll sig i sitt anförande huvudsakligen vid saker som han inte är ansvarig för, nämligen kollektivtrafiken. Den sköts ju av det borgerligt styrda landstinget. Jag har förstått att trafikborgarrådet generellt är väldigt nöjd med allt han har åstadkommit. Det vore därför kul att höra lite mer om just detta och inte om vad någon annan har gjort.

Jag vill också påpeka att det inte är så förfärligt svårt att generera ett överskott i en högkonjunktur efter flera skattehöjningar. Allt annat hade varit underligt.

Anförande nr 130

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Jag vet inte riktigt vad som var frågan. Först och främst gäller det kollektivtrafiken, som Cecilia nämnde. Det är alldeles korrekt att det är landstinget som driver den, men vi har varit med och lagt in pengar för de satsningar som ska göras. Annars går det inte att få till det här. Det är ett samarbete, och det vet du. Det vet alla andra också. Det gäller framför allt när det kommer till de riktigt stora och knepiga frågorna som har att göra med det som är mitt ansvarsområde, det vill säga hur bussarna kommer fram i staden.

Cecilia säger att det krävs skattehöjningar för att få ett överskott. Det är inte riktigt korrekt. Det är fullt möjligt att det blir annorlunda; det är bara att åka runt i det här landet och se hur det kan gå när man höjer skatten och inte sköter om sin ekonomi. Vi har skött om ekonomin, och ekonomin är mycket bättre än vad man kan se på de flesta håll i det här landet. Det är jag stolt över.

Anförande nr 131

P a t r i k S i l v e r u d d (L): När det gäller ekonomin kan man konstatera att det inte är så svårt att gå med överskott när man höjer parkeringsavgifterna så här mycket.

Daniel! 2017 är förhoppningsvis det näst sista året som ni rödgröna styr den här staden. Det förtjänar en liten tillbakablick. Några saker som du har misslyckats med är bland annat klottret, som har ökat. Du har försökt att lösa felparkerandet på stadens parkeringsplatser för rörelsehindrade genom att ta ut straffavgifter. Du har ovanpå det minskat på stadens tillgänglighetsarbete. Du misslyckades därtill, tack och lov, med att stoppa Förbifart Stockholm, även om du lyckades att försena den till en kostnad på 4 miljoner kronor per dag. Snöröjningen är ett särskilt kapitel. Du har faktiskt lyckats att förbättra den på en punkt, nämligen på cykelbanorna. I övrigt har du helt misslyckats. Du har lyckats att bygga cykelbanor, nota bene i total enighet. Däremot har du inte lyckats att bygga dem i enlighet med budget.

Anförande nr 132

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Klottret har jag redan resonerat med Cecilia Brinck om. Där har ni fel.

När det gäller cykelbanorna har vi byggt dem i enighet, och det har gått alldeles utmärkt. De senaste projekten har till och med gått under budget, vilket jag är glad för. Vi har en del projekt som har gått rysligt mycket över budget. Det här med tillgänglighetsarbetet vet jag inte varifrån du får, för jag tycker att det fungerar alldeles utmärkt. Vi har lagt mer pengar på det. Vi har sett till att de som har så kallade handikapptillstånd hittar fler platser att parkera på, och det är också någonting som är alldeles utmärkt.

Jag tycker att vi har skött den här staden ganska bra, och jag tycker att det fungerar alldeles utmärkt på trafikområdet. Jag ser att stockholmarna uppskattar det arbete som har gjorts och som vi fortsatt kommer att göra efter valet 2018.

Anförande nr 133

Martin Westmont (SD): Fru ordförande! Daniel Helldén nämnde terrorattentatet. Vi har tidigare i dag kunnat höra Karin Wanngård tala sig varm för att man prioriterar tryggheten i Stockholms stad. Men prioriterar man verkligen tryggheten när det ska ta ett år att få fram några betonglejon på Drottninggatan? Du kan inte påstå att ni prioriterar trygghetsfrågan när det tar så enormt lång tid att få fram de här hindren. Håller du inte med om det, Daniel Helldén?

Anförande nr 134

Borgarrådet Helldén (MP): Direkt efter terrorattentatet ställde vi ut fler lejon av den typ som redan fanns. Vi samlade ihop dem som fanns i hela staden och tog in de flesta. Det var ett viktigt arbete. Sedan gick vi vidare med att sätta igång processen med att ta fram de nya lejonerna. Detta hade att göra med flera saker.

Det ena var att vi har en konstnär som ska utforma dem, och det måste man ju ha. Vi kunde annars ha gjort som Slottet och ställa upp jättelika trafik hinder som inte ser kloka ut. Nu vill de också ha våra lejon, vilket är intressant. Sedan hade vi Försvaret som också gjorde en beställning. Det finns ett ställe på Gotland där man gör de här grejerna. Försvaret hade alltså gjort en beställning, vilket helt enkelt låste upp resurserna. Av någon konstig anledning går rikets försvar i sammanhanget före, verkar det som. Vi kunde i alla fall inte styra det hela.

Vi ställde ut ett antal granitblock som ett sätt att säkra upp gatorna. Jag är glad att de nya lejonerna nu är på plats. De är ett bra hinder.

Anförande nr 135

Börje Häggman (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag tänkte uppmärksamma påståendet att Stockholm är en företagervänlig stad. Jag säger som många tidigare har sagt här förut: Ni borde ha fler samtal med företagare och företagarföreningar! Mycket talar nämligen för att det inte är på det sättet. Landets företagare fyller årligen i 96 miljoner blanketter till 90 olika myndigheter. Regelverket har blivit så komplicerat att många företagare tvingas anställa extra insatt personal för att vara säkra på att detta blir rätt.

Vi moderater anser att detta är orimligt. Under året har ett stort antal företagare vittnat i medierna om hur mycket svårare deras tillvaro har blivit beroende på den ökande kriminaliteten. Här behövs ett mer engagerat stöd. Under året har också ett stort antal företagare vittnat om väldigt lång väntan på olika tillståndsbeslut.

För att få fler i arbete snabbare behöver jobbtorgen konkurrensutsättas. För att bättre integration ska ske bör de nyanlända som tidigare i sitt hemland haft kontakt med företagande ges bästa vägledning. Varför nämns inte Nyföretagarcentrum, som sedan starten 1985 hjälpt 225 000 företagare att komma igång? Deras coachingverksamhet och uppföljande arbete bör ses som ett föredöme, och de bör även i Stockholm stödjas på samma sätt som görs i de övriga 210 kommuner där de är verksamma.

Apropå Reepalu: Vi minns en debatt på Svenskt Näringsliv i höstas då en av de närvarande i panelen, Daniel Helldén, svarade på en publikfråga som löd: Hur kommer ni att hantera konsekvenserna av Reepaluförslaget? Daniel Helldén svarade att det blir inga problem eftersom den inte kommer att gå igenom i riksdagen.

Jag ser detta svar som ett bevis på hur lättsinnigt och oengagerat man ser på företagare och betydelsen av företagandet. I flera år har debatten pågått och spridit oro och ängslan hos dem som driver företag inom välfärden. Hur många personer som önskat starta företag men ändrat sig efter Reepalus förslag går inte att fastställa, men det säger nog en hel del när Bolagsverket redovisar ett minskat nyföretagande i Stockholm fastän det råder extrem högkonjunktur. Nyföretagandet har alltså minskat i 19 av länets 26 kommuner. Det är märkligt att detta får ske, för det är ju via företagandet som resurser skapas för välstånd. Därifrån får vi vår förmåga att ta hand om gamla, att hjälpa utsatta och så vidare.

Min slutkläm blir därför: Inrätta ett näringslivssekretariat i varje stadsdelsförvaltning och låt dem jobba med de etablerade företagens problem och hjälpa dem som vill komma till stadsdelen för att starta företag. Det handlar om vägledning vad gäller praktiska problem, till exempel transporter till företagen och hur det ska gå till och så vidare.

En dialog ska hela tiden pågå. Stadens ledning ska, som på Alliansens tid, åter visa att man är *med* företagarna och inte emot dem. Här behövs ett intresserat och hängivet ledarskap som tydligt visar att vi behöver och vill ha dessa kreativa förmågor så att dessa personer verkligen tors ge sig in i företagandet. För att det ska kunna bli verklighet är det uppenbart att stockholmarna och dess företagare måste få en ny alliansledning i höst!

Anförande nr 136

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Jag tyckte att jag hörde någonting väldigt snabbt i förbifarten kring att privatisera jobbtorgen. Det lät ju väldigt intressant: Är det så att Börje Häggman tycker att jobbtorgen håller dålig kvalitet och att ni därför vill testa nya saker? Man kan nämligen se att det ekonomiska biståndet i staden har sjunkit, och jobbtorgen gör ett väldigt bra arbete med att få ut folk i arbete. Jag tänker att senast när Moderaterna var inne i arbetsförmedlingen och det handlade om en massa privata jobbcoacher i hela Sverige, om ni kommer ihåg, så var det ju en stor skandal.

Jag undrar därför om det är Moderaternas vallöfte att privatisera alla jobbtorg i Stockholm efter valet.

Anförande nr 137

B ö r j e H ä g g m a n (M): Det är inte fråga om att privatisera alla jobbtorg, men jag tycker att de bör konkurrensutsättas. Genom de olika privata och kommunala alternativen har det ju visat sig att det privata driver på så att effektiviteten blir bättre även i det kommunala. Det är ungefär den tanken som finns även när det gäller konkurrensutsättning av jobbtorgen.

Anförande nr 138

B o r g a r r å d e t W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Börje Häggman pratar gärna om företag och företagande. Under 2017 startade 25 473 nya företag, vilket är mer än 2016. Jag ifrågasätter därför var Börje Häggman får sina siffror ifrån när han påstår att det på något sätt skulle vara färre nystartade företag i Stockholm.

Vi kan också se resultatet av en god arbetsmarknadspolitik. Arbetslösheten sjunker och sysselsättningen ökar. Vi har aldrig haft så få i försörjningsstöd som i Stockholm i dag.

Börje Häggman står och talar sig varm för företagarefrågor, och i Stockholm är det Stockholm Business Region som är det bolag som bedriver företagarefrågorna för stadens räkning. Min fråga är: Varför drog ni ned miljontals kronor på budgeten för Stockholm Business Region?

Anförande nr 139

Börje Häggman (M): Det kan jag inte ge något svar på; jag är här för att prata om företagarna och hur de upplever sin situation. Vi pratar om att det här inte är en företagarevänlig stad. Det är mitt påstående, och det intrycket bevisas hela tiden när man pratar med företagare och företagareföreningar, något som jag har ägnat mig ganska mycket åt. Företagare har problem – ta bara här i ytterstaden där de tillkommande parkeringsavgifterna försvårar för handlarnas överlevnad när folk åker till större centra. Det finns alltså stora problem för företagare att ta tag i.

Siffrorna för nyföretagande kommer från Bolagsverket som registrerar alla nya företag som bildas.

Anförande nr 140

Torun Boucher (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vid den här mandatperiodens början hade vi ett par tydliga idéer om vad vi ville åstadkomma inom äldreomsorgen. Nu när mandatperioden snart är slut ser jag väldigt tydligt även i årsredovisningen att dessa idéer har fått genomslag. Det är såklart väldigt roligt.

Vilka är då de ursprungliga idéerna? Är det att försvåra så mycket som möjligt för privata utförare? Nej! Inte alls! Vi har inte alls ägnat oss åt att försöka försvåra för privata utförare.

Vårt allra första fokus efter valet var att se över hemtjänsten och trygghetsboendena. Vi hade en grundläggande idé om att vi måste kunna ställa högre krav inom hemtjänsten, både på den privata och den egna hemtjänsten. Men vi måste också sluta detaljstyra – både ställa högre krav och samtidigt detaljstyra mindre.

Under 2017 fick vi ett nytt avtal för de privata hemtjänstföretagen, och utifrån det avtalet har vi precis arbetat fram en ny uppdragsbeskrivning för den egna regin. Vi ställer högre krav både på den privata och på den egna regin.

Samtidigt har vi ett pågående kvalitetsutvecklingsarbete inom hemtjänsten med att införa ramtid brett i hela staden. Det är ett arbetssätt som involverar såväl utförare som beställare, såväl den egna regin som den privata. Det är genom detta arbetssätt som vi skapar större frihet för personalen att tillsammans med de äldre lägga upp arbetet. Vi ställer alltså högre krav men detaljstyr mindre.

Den andra stora frågan att lösa var trygghetsboendena. Vi behövde, i kort sammanfattning, fler attraktiva trygghetsboenden. Även här hade vi från början några mycket tydliga idéer: Det ska vara ett ej biståndsbedömt äldreboende som ändå svarar på behoven av trygghet och social gemenskap. Under 2017 har vi nu omvandlat

trygghetsboendena till bemannade seniorboenden med aktivitetscenter. Hittills har nio aktivitetscenter öppnat i staden, och jag har haft förmånen att inviga två av dem. Det är oerhört uppskattat, inte bara av de boende utan även av de kringboende.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 141

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Torun, du sade att ni är glada för att ni har förverkligat era idéer och att de var uppfyllda. Då undrar jag: Var en av era idéer att neka stora delar av Stockholms äldre vård- och omsorgsboende eller servicehusplats?

Andelen avslag gällande vård- och omsorgsboenden var 18,4 procent i hela staden, och andelen domar som gick emot nämnden var 34,8 procent. När det gäller servicehus är det 42,6 procent avslag och andelen som gick emot nämnden var 16 procent, detta trots att det faktiskt finns lediga platser. Det ser också oerhört olika ut över staden. Var detta en av de idéer som ni är glada för att ni har uppfyllt?

Anförande nr 142

T o r u n B o u c h e r (V): Nej! Det är det korta svaret. Det här är en av de stora utmaningarna som vi har haft. Det ska jag vara väldigt tydlig och ärlig med. Det är fortfarande en stor utmaning. Vi har däremot gjort ganska många saker, och när vi såg resultatet av 2017 och förstod att vi skulle behöva ta ytterligare steg har vi också gjort det i budget för 2018. Vi har alltså klivit framåt.

Vi har även tagit nya riktlinjer som faktiskt har skärpt kraven ytterligare, och det vet även Ann-Katrin Åslund. Detta började gälla den 1 januari 2018. Så nej, vi är inte alls framme i den frågan, och jag är inte heller nöjd. Men vi har gjort flera insatser, och vi fortsätter att göra insatser. Det handlar även om utbildning om de nya riktlinjerna för alla biståndshandläggare och om att förbättra biståndshandläggarnas arbetssituation. Äldrenämnden har också fått ett uppföljningsansvar för myndighetsutövningen som äldrenämnden inte haft tidigare.

Vi gör alltså flera olika riktade insatser. Jag är inte nöjd än, men jag hoppas att jag ska bli det.

Anförande nr 143

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag tycker att det är obegripligt hur ni kan stå och ständigt upprepa att nej, vi tycker inte att det är något fel med privata utförare och vi hindrar inte privata utförare och vi försvårar inte för privata utförare, när ni kommunaliserar och kommunaliserar äldreboende efter äldreboende, nu senast i Älvsjö där ni gick emot stadsdelsnämndens vilja. De vill ju fortsätta att driva det i privat regi, men ni körde över dem och lät kommunen ta över, och som lök på laxen kommer Reepaluutredningen som ni nästan kramar ihjäl: Ni vill ju gå ännu längre. Det är klart att detta försvårar för privat företagande inom äldreomsorgen.

Jag undrar också om avslag på boendesidan. Ni i Vänsterpartiet hade inför förra valet ett rätt högt tonläge när det gäller detta. Det har ju inte blivit ett dugg bättre, utan det har försämrats. Fler får avslag i dag än 2014. Hur känns det?

Anförande nr 144

Torun Boucher (V): Vi har under den här mandatperioden haft åtta rundabordssamtal med privata aktörer i syfte att öka etableringen av bostäder för äldre med privata utförare. Ni hade inte rundabordssamtal – de är jätteglada över de här rundabordssamtalen. Jag var på det senaste rundabordssamtalet i fredags där vi verkligen konkret diskuterade hur mycket de privata behöver bidra med inför framtiden när det gäller äldreboendet och hur kan vi hjälpa dem att göra det.

Nej – vi ägnar oss inte åt att försvåra för privata utförare. Tvärtom, vi jobbar verkligen på att få upp ett samarbete. Det är väldigt mycket Clara Lindbloms idé, som ju är det vänsterpartistiska äldreborgarrådet. Hon driver frågorna om att få till ett bra samarbete med privata utförare inom vård- och omsorgsboenden, ända in i kaklet. Det kallar inte jag för att försvåra över huvud taget.

På den sista frågan svarar jag samma som tidigare: Avslagen är våra största utmaningar. Det har visat sig vara väldigt svårt. Jag förstår att även ni hade problem, men avslagen ökade mer under er mandatperiod än vad de har gjort under den här.

Anförande nr 145

Dennis Wedin (M): När jag lyssnar på hur Torun Boucher beskriver hur allting är toppen tänker jag på det här inslaget i SVT när vi fick en ny äldreminister och hon och statsministern besökte ett äldreboende. Då sade en dam: De sade åt oss att allt är bra, men det stämmer ju inte.

Lite så känner man. Torun Boucher försöker måla upp att allting är toppen, men jag har ju beskrivit tidigare i dag hur det faktiskt ser ut när det gäller nöjdheten. Apropå att ni inte skulle vara skeptiska till privata aktörer har vi alltså 30 färre hemtjänstaktörer. Under den här regeringen har man alltså infört en tillståndsplikt endast för privata, medan vi i Alliansen vill ha en generell tillståndsplikt. Detta motsätter ni er.

Jag har tagit upp tidigare i dag att vi har allvarliga brister även i den kommunala äldreomsorgen, och det vill vi granska utifrån de krav som man nationellt ställer på de privata aktörerna och köra samma. Om du vill ha lika höga kvalitetskrav välkomnar du väl att granska bristerna i den kommunala äldreomsorgen?

Anförande nr 146

Torun Boucher (V): Vi har det i det här budgetuppdraget. Vi ser också att vi behöver göra en del. Vi har inte haft ett tillräckligt högt fokus på äldreomsorgsboendena över huvud taget, varken de privata eller dem i egen regi. I samråd med äldreförvaltningen – vi var lite oroliga för att belasta dem med alltför mycket utredningsuppdrag, men de var pigga på det – tillsatte vi ett kvalitetsutvecklingsuppdrag för äldreomsorgsboendena, så ungefär det kvalitetsutvecklingsuppdrag som vi nu har bedrivit i hemtjänsten får vi nu inom äldreomsorgsboenden. Det är väldigt bra! Vi behöver verkligen sätta fokus på detta. Vi har haft mycket fokus på hemtjänsten, och vi har haft mycket fokus på trygghetsboendena som nu är seniorboenden. Vi behöver nu rikta jättemycket fokus också på äldreboendena. Det är ett utvecklingsområde. Jag håller med om det.

Anförande nr 147

A n d r e a S t r ö m (M): Ordförande! Efter snart fyra år med den rödgrönrosa majoriteten vid makten och en massiv marknadsföringskampanj om att skillnaderna i staden ska minska kan vi konstatera att detta inte har nåtts när det gäller stöd för barn och unga inom socialtjänsten. Där har skillnaderna i stället ökat inom flera områden.

Nu vet jag att någon från majoriteten kommer att trycka in sig och redogöra för hur mycket pengar man lägger på individ- och familjeomsorgen, pengar som vi också lägger, men problemet är att pengar inte räcker som ensamt verktyg för att bryta utanförskapet. Det krävs vilja och lösningar för hur man vill stoppa en negativ social ärftlighet och hur man inför nolltolerans mot att det går dåligt för vissa barn bara för att det har gått dåligt för deras föräldrar.

Socialtjänstinspektörerna har under hösten 2017 granskat tillämpningen av LVU för ungdomar med kriminellt beteende och missbruksproblem i Rinkeby–Kista, Spånga–Tensta, Östermalm och Kungsholmens stadsdelsnämnder. Granskningen visar på stora brister ur ett likställighetsperspektiv. Unga som bor i ytterstaden kan bli djupt indragna i gängkriminalitet innan socialtjänsten reagerar och placerar enligt LVU – helt tvärt emot innerstaden där man reagerar mycket tidigare.

Det visar sig också att skillnaden i handläggningstider varierar stort mellan stadsdelarna. Antalet anmälningar om barn som far illa eller riskerar att fara illa ökar till stadens socialtjänst, vilket är bra om det innebär att fler gör en anmälan. Men dessvärre har andelen utredningar som pågått längre än de lagstadgade fyra månaderna legat högt under de senaste åren. I den senaste mätningen förekommer variationer bland stadsdelsnämnderna på mellan 10,7 procent och 59,8 procent.

När skillnaden i vilket stöd du får som barn varierar beroende på var du bor, då går utvecklingen åt fel håll. Generellt är Stockholm en fantastisk stad att växa upp i, men skillnaderna mellan våra 14 stadsdelar ökar. Det här handlar om barn som växer upp med föräldrar som aldrig lyckas försörja sig själva, barn som på grund av problem hemma misslyckas i skolan eller som på grund av psykisk ohälsa inte kan leva det liv de vill. Samhället måste fånga upp och stötta de här barnen, och socialtjänstens förmåga och förutsättning att klara av detta är en av Stockholms största utmaningar framåt, oavsett var de bor. Vi har en annan politik för det, och därför krävs det ett maktskifte!

Anförande nr 148

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Det är sant – jag har också läst den här granskningen. Jag tror inte att det är någon här inne som tycker att det är okej att man väntar längre med att gå in i ytterstaden än vad man gör i innerstaden. Det är absolut inte okej, och jag vet att det redan nu pågår olika former av förbättringsarbeten till exempel på Järva, och man ser redan första kvartalet att man går in tidigare än vad man har gjort. Det är glädjande.

Jag håller med om att det behövs en stark politik för att minska kriminellt beteende hos unga, men det handlar inte riktigt om genetisk ärftlighet, eller vad det var Andrea Ström var inne på. All politik behöver sträva mot ett jämlikare samhälle. Det handlar om bostadsfrågan, det handlar om en fungerande förskola, skola och så vidare och en socialtjänst med resurser. Där tycker vi nog olika. Senaste gången Moderaterna hade

ansvaret var socialtjänsten underfinansierad med 100 miljoner årligen när det gäller barn och unga. Är det vad ni kommer att möta otryggheten för just de här barnen med om ni vinner valet i höst – en underfinansierad socialtjänst?

Anförande nr 149

A n d r e a S t r ö m (M): Problemet här är ju att vi ser att skillnaderna mellan innerstad och ytterstad hela tiden ökar med er politik. Det tas fram rapporter. Vi sitter i olika referensgrupper och så vidare för att minska skillnaderna, men i stället breder de ut sig. Och det handlar inte bara om vuxna längre utan det ökar bland barnen, och det ökar inom socialtjänsten. Ni har inga svar på hur ni vill göra det.

Anförande nr 150

R a n a C a r l s t e d t (S): Det är sant som Andrea Ström beskriver att skillnaderna i handläggning är stora. Vi tittar på det och försöker utröna varför det är så. Det som också är sant är att vi har breda satsningar för att förebygga de här problemen och det så kallade arvet som du talar om. Det handlar om fler vuxna i skolan, elevhälsa, förskola och introduktionsförskolor för barn till nyanlända föräldrar. Vi har satsningar på fältassistenter, och vi har framför allt satsningar på att socialarbetarna ska kunna klara av sina uppgifter med hjälp av vår handlingsplan.

En fungerande socialtjänst kommer vi alltså att åstadkomma, men för att låna av Jan Björklund, tror jag det var, så är det lite av en oceanångare som ska vändas. Frågan är om ni kommer att fortsätta med dessa satsningar om ni vinner valet eller om det kommer att fortsätta åt ett helt annat håll?

Anförande nr 151

A n d r e a S t r ö m (M): Vi kan ju konstatera att vi har 14 stadsdelar där skillnaderna fortsätter att öka på ett sätt som de inte gjorde under vår tid. Därför vill vi tillbaka till en politik där vi har fokus på förebyggande insatser, till exempel hembesöksprogrammet som vi startade i våra utsatta områden och som vi vill fortsätta att bygga ut. Vi vill ha fokus på likvärdigheten mellan stadsdelarna och inte tillåta de stora skillnader som ni accepterar. Vi vill även ha fokus på hur vi hjälper individer – snarare än rapporter, referensgrupper, utskott och så vidare.

Anförande nr 152

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tycker faktiskt att det är helt häpnadsväckande att höra det här inlägget. Det talas om vilja, det handlar om att det behövs lösningar, det pratas om att ni har en politik för detta – men inte ett ord om vad ni ska göra! Jag tycker att det är helt häpnadsväckande.

Sedan börjar Andrea Ström med att i ett tidigt skede säga att vi kommer att gå upp här och prata om pengar. Ja, visst sjutton kommer vi att göra det, för pengar är helt centralt när det kommer till socialtjänsten! Utarmar man socialtjänsten får det betydelse för de mest utsatta barnen i den här staden. Jag har sagt det förut, och jag kommer att fortsätta säga det, därför att ju mer överens vi kan bli i den här staden om att vi måste satsa på socialtjänsten desto bättre blir det för de barn som finns runt om i den här staden och som får illa.

Vad har vi gjort? Vi har tillsatt pengar. Vi har också tagit en handlingsplan för socialsekreterares och biståndshandläggares arbetssituation. Vi ser att

utredningstiderna minskar, vi ser att antalet konsulter minskar, vi ser att socialsekreterarna är mer nöjda med sin arbetssituation. Vår politik i den här staden gör skillnad, och det var i sista stund. Den utveckling som vi har satt igång måste fortsätta. Kommer ni att fortsätta satsa på socialtjänsten?

Anförande nr 153

A n d r e a S t r ö m (M): Självklart kommer vi att satsa på socialtjänsten. Det har vi visat både när vi styrde och i varenda budget hela den här mandatperioden.

Ja, Åsa – pengar är viktigt, och vi lägger mer på flera områden inom socialtjänsten än vad ni gör. Min poäng är att pengar inte är den enda lösningen. Om man ser att utvecklingen går åt fel håll och många av de stadsdelar som redan har det tufft får det ännu tuffare, då måste man komma med fler och nya idéer och behålla individen i fokus i de här olika utredningarna och handlingsprogrammen som ni lägger fram. Anledningen till att vi vill förbättra socialsekreterarnas arbetssituation måste ju vara att de ska bli bättre på att hjälpa individen i socialtjänsten och ingenting annat.

Anförande nr 154

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI). Jag tyckte att det var lite roligt att höra Andrea Ström prata, för hon pratar ju som om hon bytt parti! Alltså, de andra från ditt parti som har varit uppe här har ju pratat om att demokratiseringar är lull-lull och jobbtorgen ska konkurrensutsättas och sådant där som man känner igen från Moderaterna. Men Andrea Ström pratar om att Stockholm inte ska vara delat och att alla ska ha det bättre och sådant som ni inte brukar om. Ni går ju liksom till val på att folk ska ha det ganska olika, att ni ska sälja ut allmännyttan och privatisera och det här som skapar klyftor. Det är den vanliga moderata retoriken, men det är ju kul om Andrea Ström har ändrat sig.

Vi satsar faktiskt på socialtjänsten. Det är skillnaden. Handläggningstiderna var ju jättelånga under er tid. Ni pratar som om ni aldrig har haft ansvar för det här, men ni hade faktiskt socialborgarrådet senast ni var vid makten, så ni har såklart ett ansvar.

Därför undrar jag: Vad är det ni ska göra som ska göra den stora skillnaden, eftersom du vill ändra på alltihop?

Anförande nr 155

A n d r e a S t r ö m (M): Demokratiseringar är för mig att medborgare känner trygghet på riktigt. Vi fick nyligen höra från Anna Rantala Bonniers vänsterpartistiska kollega i majoriteten att förklaringen till att kvinnor inte kan vara på torget i Rinkeby är att det inte finns någon kvinnoverksamhet där – som om det måste finnas en kvinnoverksamhet på torget för att kvinnor ska gå dit! Det är ju som att säga att kvinnor inte kan vara på Sergels torg, för det finns ingen kvinnoverksamhet där. Det är en väldigt märklig inställning till demokratibegreppet, tycker jag.

Vi satsade på socialtjänsten under vår tid. Vi kommer att fortsätta göra långsiktiga och förebyggande satsningar med fokus på barn och unga.

Anförande nr 156

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Ordförande! Jag ska börja med att be om ursäkt för min röst. Vårallergi är inte att leka med.

Detta ska jag dock inte klandra majoriteten för; däremot vill jag i likhet med väldigt många andra naturligtvis tala om tryggheten, eller rättare sagt, den ökande otryggheten som tyvärr har ökat i vår stad under den här majoritetens tid. Framför allt har den betytt en ökande skillnad mellan innerstad och ytterstad, mellan dem som redan har mest och dem som har haft minst.

Vi såg det inte minst i min egen stadsdel under slutet av förra året, där otryggheten också ökade från de mest segregerade områdena och ned till vad som i normala fall brukar vara en väldigt lugn del av vår stadsdel, nämligen Gamla Spånga. Där stängde våra företagare under en kväll i december helt enkelt ned sina butiker och affärsrörelser i protest både mot det ökande våldet och vad de uppfattade som den politiska handlingsförslamningen. Vad vi också såg var ett antal uppmärksammade skjutningar och ett antal uppmärksammade grova våldsbrott både på Järvafältet och i andra delar av utanförskapsområdena i staden.

Det som slår mig när man tittar både i verksamhetsberättelsen och i andra sammanhang där företrädare för majoriteten har uttalat sig är den häpnadsväckande bristen på insikt som fanns långt, långt in på slutet av 2017, där man totalt avvisade krav på ordningsvakter och på kameror, där vi hade debatter i inte minst stadsdelsnämnderna på Järvafältet. Majoriteten tyckte att det var helt hinsides att föreslå kameror och ordningsvakter på Järvafältet för att öka tryggheten, och finansborgarrådet avvisade så sent som i januari 2018 tanken på ordningsvakter. Sedan hände det någonting, och det hände väldigt snabbt. Många skulle möjligen kunna få för sig att majoriteten fick snilleblixten att det börjar närma sig ett val och att situationen börjat glida dem ur händerna.

Men så kan man inte styra en stad. Det måste finnas en långsiktighet i satsningarna. Det är ingen som tror att kameror och ordningsvakter långsiktigt kommer att lösa vare sig utanförskap eller otrygghet, men de behövs här och nu, och de hade behövts under 2016 och 2017. Men under den tiden fanns det tyvärr ingen vilja. Detta behöver vi tala om – nu och under valrörelsen.

Anförande nr 157

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! När man hör Ole-Jörgen Persson prata kan man få uppfattningen att vi varken har kameror eller ordningsvakter i Stockholm, utan det är något nytt som kom för ett antal månader sedan. Men det är ingenting nytt. Vi har aldrig haft så många ordningsvakter i Stockholm som vi har nu, mer än när ni styrde Stockholm. Vi hjälper till med att sätta upp kameror för att polisen inte alltid mår med.

Med detta sagt är det så att vi ska bekämpa den känsla av otrygghet som allt fler stockholmare anger i stadens egen trygghetsundersökning. Vi ska dock inte blunda för att mycket rent statistiskt också går åt rätt håll. Det vi ska bekämpa är känslan av otrygghet, och naturligtvis ska vi få bort den tunga gängkriminaliteten från gator och torg.

Anförande nr 158

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Det är inte er förtjänst att polisen har satt upp kameror på Järvafältet. Det kan ni väl ändå inte ta på er ansvaret för. Det är snarare tvärtom – det fanns rätt många företrädare för Karin Wanngårds parti på Järvafältet

och annorstädes som inte tyckte att det var en alldeles självklar eller lysande idé att de här kamerorna skulle upp.

Sedan är det helt riktigt så att ni har gjort en satsning *nu*, men det har ju inte gett något resultat än. De åtta ordningsvakter som ska lösa problemen är inte riktigt på plats än, även om de kommer, och det är väldigt bra. De borde ha varit många fler, och de borde ha kommit tidigare. Men även de kameror som ni nu ska hjälpa polisen med att hitta platser för att sätta upp är heller inte på plats, och jag är ytterst tveksam till om det kommer några på plats fram till dess att er mandatperiod tar slut i september.

Anförande nr 159

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Jag vill också återkomma till den 7 april, ett datum från förra året som vi inte glömmer. Jag var i Kungsträdgården i lördags och vill börja med att rikta ett tack till alla medarbetare i staden som genomförde den otroligt fina minneskonsert som var väldigt värdig och sorglig och bra. Tack även till alla dem som jobbade den där dagen för ett år sedan och som såg till att föräldrar kunde hämta sina barn senare och att alla fick den hjälp som de behövde.

Men förutom det här hemska som hände 2017 finns det en annan sak som jag tror kommer att sitta kvar i allas våra minnen från 2017, och det var revolutionen som kom i och med #metoo och alla som bröt tystnaden. Över landsgränser, över partigränser och yrkesbakgrunder vittnade tjejer och kvinnor och icke-binära om våld och trakasserier, med ett mod och med en styrka som upprättade många som länge hade varit tysta och som ställde krav på förändring.

Här är politiken viktig. Det är viktigt att politiken tar det här på allvar, att man inte tror att det löser sig självt med fina ord, utan att vi faktiskt tar det på allvar och gör konkreta satsningar. Jag är stolt över att den här majoriteten, inte bara efter #metoo utan från början, har tagit kvinnors och flickors situation och ojämställdhet på allvar. Det är ju det som det handlar om: ojämställdhet och makt, makt att forma sina egna liv.

Vi har gjort många saker, alltifrån strukturella satsningar på genusbudgetering till jämställdhetsanalyser för att faktiskt se vart pengar går och hur de fördelas. Vem får ta del av våra skattepengar? Det visste vi inte innan, men vi vet mer om det nu. Allt har inte löst sig för det, men vi vet mer om saker så att vi kan justera dem. Det är ett jätteviktigt steg på vägen.

Vi har satsat på fler jobb för nyanlända kvinnor, bättre arbetsmiljö för socialsekreterare och arbete mot sexuella trakasserier både i skolan och på festivaler. Genomgående har vi tagit ett grepp för att kvinnor och flickor i den här staden ska kunna känna sig trygga både vad gäller stadsplanering och på förskolan. Innan någon eventuellt tänker påpeka det så vet jag att vi inte är framme än. Jag vet att folk fortfarande är otrygga i den här staden, men det jag vill säga är att vi tar det på största allvar. Vi satsar pengar och resurser för att fler flickor och kvinnor ska få mer makt över sina egna liv i Stockholm. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 160

Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Först vill jag uttrycka min oro och säga att jag faktiskt också är rätt förskräckt över det förakt som ni öser över det som vi kallar

demokrati. Det är inte lull-lull; det är högst verkligt och väldigt allvarligt, speciellt för våra medborgare och invånare som bor i ytterstaden. Ni skämtar bort det här med kvinnoverksamhet vid ett torg, som faktiskt är en del av ett väldigt komplext trygghetsarbete. Ingen i den här salen, allra minst jag, påstår att det löser trygghetsproblemen, men kvinnoverksamheter och satsningar på kvinnofridsteamet som ni skar ned på, är en del av trygghetsarbetet, och jag tycker att det ska respekteras. De medborgare i Fagersjö som nu i flera workshops och möten är med och bygger upp Fagersjö från grunden med hjälp av stadsdelsförvaltningen och Familjebostäder ska respekteras! Det är inte lull-lull – det är verklighet för att öka tryggheten i ytterstaden!

Med detta sagt vill jag gå in på bostäder. Vi hade nämligen ett uppdrag att bygga bort bostadsbristen i Stockholm. Det är ett svårt uppdrag, men vi är i full färd med att göra det. Först kan jag nämna markanvisningarna. Vi har under den här mandatperioden genomfört 34 300 markanvisningar – lika mycket på fyra år som ni gjorde på åtta år, och det visar väl att vi tar det här med att bygga bort bostadsbristen på fullt allvar.

Vi satsar på hyresrätten. De markanvisningar vi gör nu är ungefär fifty-fifty. Det varierar lite år från år. Vi satsar på en blandad stad. Vi anvisar både hyresrätter och bostadsrätter, och under 2017 påbörjade vi 2017 7 514 nya lägenheter. Vi tar det på allvar att bygga bort bostadsbristen, för utan att bygga bort bostadsbristen får vi aldrig en trygg stad. Människor måste veta att de har en bostad som man kan leva i, som man har råd med, och där familjen kan växa upp. Utan detta finns ingen trygghet.

Därför har detta den allra högsta prioritet, och allmännyttan bygger. Allmännyttan är viktig. Allmännyttan är en spjutspets, och allmännyttan bygger med trygg ekonomi. I Familjebostäder har vi ett värde på fastigheterna på 35 miljarder, och vi har lån på drygt 5 miljarder. Det innebär att vi har ett stort eget kapital och en synlig soliditet på 70 procent. Det är nästan inga fastighetsbolag i världen, i alla fall inte i Sverige, som har det. Därför är jag som ordförande i detta bolag inte det minsta orolig för skuldsättningen, som det hela tiden klagas på. Vi har en trygg ekonomi, vi bygger hyresrätter och vi bygger blandat!

Anförande nr 161

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag vill ställa en fråga som har varit uppe förut till dig som är vänsterpartist och Rinkebybo: Tycker du att det är okej att det dröjer längre innan socialtjänsten ingriper i Spånga–Tensta än vad det gör i innerstaden? Det är en jättestor skillnad, och kom inte och prata om de förebyggande insatser som görs, för under vår tid var det vi som införde sociala insatsgrupper för unga vuxna. Dessa fortsätter ni med, men det var vi som startade dem. Vi införde 48-timmarsgaranti som innebär att om en ungdom påträffades och hade begått ett brott så skulle man inom 48 timmar kallas med vårdnadshavare till socialtjänsten eller polisen.

Detta har ni tagit bort. De sociala insatsgrupperna finns kvar. Tycker du att det är okej att det skiljer så mycket på vilken hjälp man får, när vi vet att det är viktigt med tidiga insatser? Tidiga insatser saknas i ytterstaden.

Anförande nr 162

Borgarrådet L i v h (V): Självklart är det inte acceptabelt! Socialborgarrådet har varit uppe och pratat och alla partier har varit uppe och sagt att detta inte är acceptabelt. Vi jobbar stenhårt för att få bort det, men när vi tillträdde den här mandatperioden träffade

jag faktiskt just i Tensta en mängd socialsekreterare som var helt utslitna och som tyckte att deras arbetsmiljö hade försämrats. Många av dem som hade jobbat länge hade sagt upp sig. De krävde högre löner och de krävde bättre arbetsmiljö. Nu har vi gått in och höjt lönerna för socialsekreterare i bland annat Tensta och andra områden där vi har det svårt. Det är det vi måste satsa på.

Insatsstyrkorna är jätteviktiga, och vi utvecklar dem och satsar mer på dem. Däremot krävs det bra arbetsmiljö för socialsekreterare och de här lönehöjningarna som vi har gjort tror jag är jätteviktiga.

Anförande nr 163

Borgarrådet L a r s s o n (M): För det första är det helt fascinerande att höra Ann-Margarethe Livh prata om denna kvinnoverksamhet. Sedan 2006 eller 2007...

(Borgarrådet L i v h (V): Nej! 2014...)

När var det den lades ned då? Du har tjatat om denna kvinnoverksamhet som lösningen på allting, och jag lovar att om det vore lösningen på allting skulle vi ha den typen av verksamhet överallt!

Det var dock inte därför jag gick upp. Din kommentar på detta var ju att du tyckte att demokratin var så dåligt behandlad. Jag minns när dialogarbetet satte igång. Det var 15 000 personer som deltog i dialogarbetet. Det kallade du för att man delade ut ballonger.

Borgarrådet Livh är stolt över de kommunala bolagen och stolt över ekonomin. Varför har de då den soliditet de har, Ann-Margarethe Livh? Jo, därför att ni inte har kommit igång med byggandet i den takten! Ni gör markanvisningar, men ni bygger inte! Det som ni bygger är sådant som vi fattade beslut om!

Anförande nr 164

Borgarrådet L i v h (V): Om jag minns rätt, Joakim Larsson, delade ni ut en fruktansvärd massa ballonger när ni hade de här dialogmötena. Det minns jag, för jag fick själv ballonger när jag gick där. Ingen kände igen mig som politiker. Jag blev överöst av ballonger. Dessutom blev man nedlusad med post-it-lappar, där folk skrev ”jag vill ha en simbassäng”, ”jag vill ha ett träd här” och så vidare. Det är inte den typen av dialogarbete som vi har till exempel i Fagersjö.

Sedan är jag väldigt trött på att ni förlöjligar den här kvinnoverksamheten när jag tusen gånger har sagt, dock inte tusen gånger i den här talarstolen, tack och lov, att detta är en del av ett komplext arbete. Trygghetsarbete består av väldigt, väldigt många olika faktorer, varav att stärka kvinnor i ytterstaden och förorterna är *en*. Att då ta bort det som faktiskt ger kvinnor styrka och att spara på kvinnofridsteamet som ni gjorde – snacka om att inte vilja arbeta med trygghet! Kom aldrig mer och raljera över detta med kvinnor och kvinnors säkerhet!

Anförande nr 165

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Ann-Margarethe Livh, särskilda många billiga hyresrätter har vi inte sett under den här mandatperioden. Jag har faktiskt inte sett någon, vad jag vet, det är mycket möjligt att vi kommer att få se några framöver,

men någon billig hyresrätt har hittills inte byggts, trots att det lovades dyrt och heligt inför valet.

Ni har ju ett otroligt fokus på allmännyttan hela tiden, som om allmännyttan skulle kunna bygga billigare än privata byggaktörer. Var har ni fått den konstiga idén ifrån? Våga släpp in de privata aktörerna i stället! Nu låter ni allmännyttan lägga beslag på en massa tomter som är billigare att bygga på. Släpp in de privata aktörerna! Det finns en massa privata byggaktörer som vill bygga hyresrätter med en lägre kostnad, men de får ingen marktilldelning, därför att just de markanvisningarna där man kan bygga billigare hyresrätter låter ni av någon anledning gå till de kommunala bolagen i stället. Det kallar jag diskriminering och att snedvrída konkurrensen.

Anförande nr 166

Borgarrådet L i v h (V): Det vi gör i en väldigt, väldigt svår marknadssituation – du vet själv, Erik, hur marknaden ser ut – är att genom stora upphandlingar med Stockholmshusen pressa priserna så mycket som det går i Stockholms jättetuffa marknadssituation. Det gör vi! Nu är inga hyror förhandlade än, så jag vill faktiskt inte uttala mig om det, för då kommer Hyresgästföreningen att bli jättesur, men vi vet ju att med de här Stockholmshusen kan vi pressa kostnaderna. Beräkningarna ligger runt 20 procent lägre. Jag vågar inte säga exakt vad hyrorna kommer att bli, men de kommer att bli betydligt lägre än annan nyproduktion, och det är ju målet för att få en stad där alla människor kan ha en bostad oavsett inkomst.

Jag välkomnar privata byggare, och jag välkomnar privata bolag om de vill vara med och försöka bygga med lägre hyror. Det vore underbart om de gjorde det; de är välkomna. Jag skulle verkligen gratulera dem om de kom och började bygga billigare bostäder som folk har råd med.

(E r i k S l o t t n e r (KD): Ge dem markanvisningar då!)

Anförande nr 167

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Ordförande! Det är nu dags att summera 2017 års verksamhet i fastighetsnämnden. Tyvärr finns det en hel del som ej har fungerat särskilt tillfredsställande, och jag tänker då särskilt på de skenande kostnader i många av stadens fastighetsprojekt som har skett det senaste året. Det handlar om allt från idrottsinvesteringar till kulturfastigheter. Vi har i fastighetsnämnden haft ärenden där kostnadsökningen är mer än 50 procent och till och med ett ärende med en fördyring på nästan 300 procent.

Sedan 2015 har de ny- och reinvesteringar som fastighetsnämnden beslutat om totalt sett blivit 2,6 miljarder dyrare. Det är en ofantligt hög summa. Som en jämförelse motsvarar det en årslönekostnad för 6 000 förskollärare eller snittkostnaden för över 60 enkla idrottshallar. Det är således många idrottsanläggningar och andra fastigheter som stockholmarna skulle ha kunnat få om budgeterna hade hållits. Vidare blir det mycket svårt för staden att planera för kommande investeringar när man ständigt verkar underskatta kostnaden för olika projekt redan från början.

Moderaterna har med de andra allianspartierna i fastighetsnämnden vid åtskilliga tillfällen lyft behovet av ökad prognossäkerhet, kostnadskontroll och att hitta mer kostnadseffektiva lösningar och lägen. Alliansen har även efterfrågat en kommission

bestående av både extern och kommunal kompetens i syfte att undersöka varför kostnaderna för så många projekt ökar så kraftigt mellan inriktnings- och genomförandebeslut och hur man ska komma till rätta med det.

Revisorerna lyfter i sin rapport svidande kritik om hur majoriteten har styrt fastighetsnämnden. Nämnden bedöms inte ha bedrivit verksamheten på ett helt ändamålsenligt och tillfredsställande sätt. Det lyfts särskilt fram att investeringar har genomförts i betydligt mindre omfattning än planerat, och väsentliga brister i efterlevnad av lagar och bestämmelser har identifierats, särskilt avseende upphandling och ekonomisk förvaltning.

Under 2017 håller fastighetsnämnden budgeten, till skillnad från året innan. Kontoret skriver dock i sin verksamhetsberättelse att 2017 års förbättrade resultat till stor del är hänförligt till tidsförskjutningar i projekt och att utmaningar i verksamheten kvarstår framgent. Kontoret går så långt som till att skriva att det blir en utmaning att nå en budget i balans för kommande år. Detta är i sig illavarslande och särskilt i kombination med att 200 av fastighetsnämndens fastigheter har negativa driftnetton. De alarmerande kostnadsökningarna och budgetutmaningarna är ytterst problematiska, både för att de riskerar att tränga undan andra angelägna investeringsprojekt och för att de i förlängningen, med den sittande majoriteten, kommer att leda till högre skattenivåer och ökad skuldsättning för stockholmarna.

Anförande nr 168

S t e f a n H a n s s o n (S): Ordförande! Henrik, ni hade ju makten i den här staden i åtta år. Ni sopade i åtta år. Ni sopade alla de fastighetsutmaningar vi hade framför er i åtta år. Ni hade åtta år på er att ta hand om fastigheterna som nu landat i vårt knä. Men vet du – vi är inte som ni. Vi sopar inte, och vi är inga strutsar som stoppar huvudet i sanden och hoppas på att fastigheterna repar sig själva. Vi tar ansvar, och då kostar det.

Vi har en hord fastigheter som vi tar hand om. Jag kan nämna några exempel: Medborgarhuset, ett gäng idrottsanläggningar, ett gäng simhallar, ett kulturhus och andra kulturfastigheter. Det kostar att vara en aktiv fastighetsförvaltare. Det är en utmaning som vi har och ett arv från er.

Anförande nr 169

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Ett arv lämnar ni också över till oss: att driva på projekt med konsekventa kostnadsfördyringar, och nu snackar vi inte om 10 procent eller 20 procent utan det är 50 procent och nu senast har vi som sagt haft en med 300 procents fördyring. Då har man totalt tappat styrningen av sin verksamhet.

Detta är verkligen någonting som revisorerna lyfter. Fastighetsnämnden är den nämnd som har fått absolut mest kritik. Ni säger nu att ni genomför en massa projekt, men ni genomför dem ju på ett så väldigt dåligt sätt som kommer att leda till stora kostnader för stockholmarna och en ökad skuldbörda för oss alla här i staden.

Anförande nr 170

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! När vi påbörjade den här mandatperioden var målet att börja vända utvecklingen i socialtjänsten. Vi hade en barn- och ungdomsvård som var gravt underfinansierad, och

socialsekreterare bildade nätverket Nu bryter vi tystnaden för att larma om förhållandena. Socialtjänsten präglades av dålig arbetsmiljö, personalflykt och brist på socialsekreterare.

Snart fyra år senare har vi nått vår ambition. Utvecklingen har börjat vända. Personalomsättningen minskar, antalet konsulter minskar, utredningstiderna inom barn och ungdom minskar och framtidstron bland socialsekreterare ökar. Vi har skjutit till uppemot 300 miljoner kronor till barn- och ungdomsvården under dessa fyra år och implementerat en handlingsplan för att förbättra arbetsituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare. Det har gett resultat.

Nu gäller det att hålla i och hålla ut. Vi måste fortsätta att satsa på socialtjänsten, för de här satsningarna, kan det vara värt att påminna sig om, handlar om de mest utsatta barnen i vår stad. Det är barn som utsätts för våld och övergrepp, barn som lever i familjer med missbruk och psykisk ohälsa, barn som far så pass illa i livet att de till och med behöver ett nytt hem. Håll i och håll ut för dessa barn! Oavsett vilket parti ni tillhör, oavsett vilka partier som styr Stockholm: Håll i och håll ut för dessa barn!

Barns rättigheter har stått i fokus under hela mandatperioden. Vi har tagit fram ett stödmaterial för barnrättsperspektivet i socialtjänsten, och nyligen hölls en stor konferens med flera hundra socialsekreterare från hela stadens socialtjänst inom alla områden kring just barnrättsperspektivet. Vi har infört en egen barnombudsman i staden för att stärka barns rättigheter. Vi har satsat på Skolfam för familjehemsplacerade barn och byggt ut antalet team från ett till fem, och nu ser vi att fler familjehemsplacerade barn når kunskapsmålen i skolan. Det är så oerhört glädjande. Det finns nästan ingenting som är så viktigt för ett barn i utsatthet som skolan.

Vi har öppnat Framtid Stockholm Järva i Rinkeby, en verksamhet för barn och unga som har mycket goda resultat, såsom en förbättrad livssituation för ungdomar och minskad droganvändning. Vi har på en rad olika sätt stärkt stödet till barn som far illa, och detta arbete måste fortsätta nästa mandatperiod. Vi kan inte svika barn som har det svårt. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 171

Christina Elfors Sjödin (M): Ordförande! Det låter fint, det myckna ni har gjort bra inom socialtjänsten. Men det är också mycket fagra löften. Jag tänker på en annan grupp, och det är de ensamkommande ungdomarna i asylprocess som kanske har blivit åldersuppskrivna eller som fått avslag på sin ansökan. Det vi saknar i allt det tjugiga ni säger är en planering för alla dessa ungdomars boende. Var i budgeten finns pengarna avsatta för detta?

Vi på vår sida är ganska oroliga för att majoritetens skenbara generositet enbart ger falska förhoppningar, som kanske på sikt leder de här ungdomarna in i en otrygghet och ännu större hopplöshet – en situation som i sin tur faktiskt kan resultera i kriminalitet och ännu större problem för de här barnen än de flydde ifrån.

Anförande nr 172

Borgarrådet Lindhagen (MP): Jag har stor respekt, Christina, för ditt arbete i de här frågorna, och jag tror att Sverige behöver fler människor som du som verkligen

brinner för de här barnens rättigheter. Jag tycker att det är viktigt att lyfta fram att det är människor som har det engagemang som du har som bygger det här landet starkt.

När det gäller själva frågan kring ensamkommande barn måste jag säga att jag inte helt förstår den. Det är ju ett statligt ersättningsystem kring ensamkommande barn, så där ligger själva finansieringsfrågan och huvudansvaret för det.

Jag är också lite osäker på vad som avses med frågan kring hur vi skapar ett tryggt boende för barnen. Om jag förstod frågan skulle jag gärna ge ett bättre svar. Det jag generellt tänker är en stor utmaning med dessa barn är att vi har stora utmaningar på den statliga nivån som gör att vi på kommunen får hantera de svåra situationer som de här barnen hamnar i, och vi försöker på olika sätt dämpa, skulle jag säga, de skadeverkningar som den nationella politiken har när det gäller just dessa barns situation.

Anförande nr 173

A b i t D u n d a r (L): Jag tvivlar inte en sekund på ditt engagemang och det jobb du gör, det är seriöst och du gör det väl. Men jag delar tyvärr inte verklighetsbeskrivningen utifrån där jag verkar som lokalpolitiker, apropå omsättningen bland socialsekreterarna. I Hägersten gick man i grupp, man sade upp sig på grund av arbetsmiljön, vilket du säkert vet. Nedskärningar har skett med 2 procent rakt av. Det är ditt parti som styr, du är socialborgarråd och även ordföranden är från Miljöpartiet. Man skär ned 2 procent rakt av inom det sociala området, för alla området förutom förskolan.

Ytterligare ett exempel är Fenix, en plattform för människor med olika psykiska besvär på ett eller annat sätt. Där träffas man, men ni straffade dem genom att ta bort bidraget. De var tvungna att säga upp lokalerna, och de har krympt verksamheten. Vi verkar ha olika uppfattning om verkligheten. Det är väldigt tråkigt, det ni har genomfört i Hägersten.

Anförande nr 174

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Vårt ansvar i kommunfullmäktige är ju att ge de övergripande förutsättningarna för stadsdelarna att göra sitt jobb. Sedan har vi också en lokaldemokrati som innebär att man på eget håll i de olika stadsdelarna får styra över hur man ska göra kring resurserna.

Det har varit en helt avgörande prioritet för oss att stärka barn- och ungdomsvården generellt. Där har det skjutits till resurser. Vi ser att det behöver skjutas till mer resurser men också att förutsättningarna är förändrade kring att göra det här jobbet.

Det är också så att förutsättningarna ser väldigt olika ut i de olika stadsdelarna och att en av de största utmaningarna har varit det som du har beskrivit, nämligen att få socialsekreterare att stanna. Där är det lite olika i olika stadsdelar. Det finns även stadsdelar där det har varit oerhörd krissituation men där situationen nu har vänt och blivit väldigt stabil. Det är helt enkelt ett arbete som måste fortsätta.

Anförande nr 175

Borgarrådet B u r e l l (S): Kunskap är makt, och jag tror att vi delar övertygelse om alla människors lika värde och rätt till makt över sina egna liv och till inflytande i samhället. Därmed inser vi att kunskap måste tillkomma alla.

Vi lever i en vacker och fantastisk stad, men det är en stad som också lider av enorma orättvisor och klasskillnader. Det har vi hört många gånger här i kväll. Vi vet från forskning och erfarenhet att föräldrarnas utbildningsbakgrund och socioekonomiska status i deprimerande hög grad är styrande för elevernas sannolikhet att lyckas i skolan, och det är därför som skolan måste bli bättre på att kompensera och komplettera och vara likvärdig för alla elever, vilket innebär att varje elev måste få en individualiserad undervisning och rätt stöd. Varje elev är nämligen unik.

Under många år gick de svenska skolresultaten åt fel håll, det vill säga nedåt. Nu börjar många viktiga kurvor att plana ut eller till och med peka uppåt. I Stockholm har vi sett hur medelbetygen för elever har gått uppåt men hur skillnaderna samtidigt har ökat mellan den fjärdedel som det går bäst för och den fjärdedel som det går sämst för. Även skillnaden mellan skolor fortsätter att öka. Men även där, i denna svåraste kurva att bryta, ser vi nu hur kurvan börjar vända uppåt, och för att citera min kollega socialborgarrådet: Det gäller att hålla i och hålla ut.

Detta kräver en helhetssyn på människan, på varje barn och varje elev, en förskola som också utgår från visionen om ett Stockholm för alla och från insikten om behovet av ekonomisk, ekologisk, social och demokratisk hållbarhet. Det här är skolans medarbetare besjälade av och jobbar för varje dag.

Vi har i kommunfullmäktige, varje år under fyra år, anslagit en miljon ytterligare till utbildningsbudgeten, och nu när vi ser det här trendbrottet måste vi fortsätta att satsa på fler lärare. Vi har 1 500 fler lärare nu jämfört med 2016. Vi har 1 ½ färre elever per lärare att ta hand om. Vi har förstärkt elevhälsoarbetet, något som måste fortsätta. Vi ska även fortsätta att ha välriggade skolledningar, närvarande pedagogiska ledare och ett systematiskt kvalitetsarbete. Vi ska som politiker och politiskt ansvariga fortsätta att ge arbetsro och framtidstro åt våra medarbetare. De behöver inte fler borgerliga marknadsexperiment!

Anförande nr 176

Borgarrådet B r i n c k (M): Jag delar mycket av skolborgarrådets mål och visioner när det gäller skolan. Det har vi konstaterat många gånger. Det handlar om alla elevers unika egenskaper och alla elevers rätt att få den hjälp de behöver för att nå målen. Att skolborgarrådet och jag tycker så är visserligen bra, men det är faktiskt dessutom det som skollagen säger, så vi har inte så ruskigt mycket val när det gäller den frågan.

Skolborgarrådet talade mycket om makt. Det föranleder en liten fundering. Varför är skolborgarrådet så oerhört angelägen om att begränsa elevers makt genom att begränsa deras rätt och möjligheter att själva välja skola?

Sedan blir jag alltid så nyfiken på det här med att skolan inte behöver fler borgerliga marknadsexperiment, som det kallas. Jag vet inte riktigt vad skolborgarrådet menar. Det finns ju inte någon verksamhet i det här landet som är så genomreglerad

som skolan. Därför skulle jag gärna vilja veta vad skolborgarrådet menar att folk behöver i stället. Ska skolborgarrådet välja skola åt dem, eller hur ska det gå till?

Anförande nr 177

Borgarrådet B u r e l l (S): Det våra elever och Stockholm behöver är en stabilare skolsituation, där samverkan mellan kommunal och fristående verksamhet fortsätter att stärkas, och en ökad samplanering av förskola, grundskola och inte minst gymnasieskola. Man ska inte tro att marknaden kommer att lösa det som handlar om grundläggande struktur och stora investeringar – miljardinvesteringar i byggnader men också utbildning av förskollärare, lärare och alla andra specialfunktioner som finns. Detta kan vi inte överlåta till marknaden. Ni ägnade som ägare av de kommunala verksamheterna inte tillräckligt mycket kraft åt att utveckla dem. Ni ägnade er snarare åt att snacka ned dem, snacka skit om dem och säga att det säkert blir mycket bättre någon annanstans.

Vi satsar på den kommunala skolan i god samverkan med övrig skolverksamhet. Det är ett sätt att ta ansvar. Det våra elever behöver är fortsatt valfrihet, och det står vi för. Det står jag för.

Anförande nr 178

Borgarrådet E d h o l m (L): ”Vi satsar på den kommunala skolan”, säger Olle Burell. Det är väl en och annan av oss som tycker att det är konstigt att det här med satsningar innebär de lägsta ekonomiska påslagen på grundskolan på tolv år i Stockholm. Inte sedan sossarna hade makten över skolan förra gången har man satsat så lite på grundskolan som under 2017.

Det är klart att resultaten från 2017 var bättre än de ganska dåliga resultaten från 2016, men de är trots det sämre än resultaten från 2014. Om vi inte gör mer än att hålla i den här utvecklingen tror jag att vi fortfarande kommer att hamna ungefär på de nivåer som råder i dag, och det duger inte, för det slår ut elever.

Sedan undrar jag också: På vilka valaffischer stod det att ni tänkte öka barngruppernas storlek i förskolan?

Anförande nr 179

Borgarrådet B u r e l l (S): Vi kan jämföra förra mandatperioden, då ni styrde, Lotta Edholm, och vår mandatperiod. Ni hade utbildningsverksamheterna på svältkur era två första år. När det närmade sig valåret började ni öka, och under valåret hade ni ett rejält valflask till skolan. Om man jämför våra fyra år med era år är det så att genomsnittet visar att vi utöver volymökningar har satsat 60 miljoner kronor mer per år på skolan än vad ni gjorde under era fyra år. När det gäller förskolan blev det 96 miljoner kronor mer per år i genomsnitt under våra fyra år än under dina sista fyra år som skolborgarråd. Vi har alltså gjort dessa satsningar utöver volymökningarna. Sammantaget har vi satsat 4 miljarder mer på skolan. Era investeringar i skolbyggnader, som ju behövs, var på 2,9 miljarder. Vi har redan investerat 8,8 miljarder, och vi har en seriös plan för att skapa de 34 000 nya grundskoleplatser och nästan 20 000 förskoleplatser som behövs fram till 2040.

Anförande nr 180

Erik Slottnér (KD): Fru ordförande! Nu har det varit väldigt många inlägg här. Den här debatten håller nog på längre än vad jag trodde och längre än vad jag minns att den har gjort förr om åren.

Det råder en optimism hos majoritetspartierna. Så ska det väl vara. Men den optimismen råder väl inte riktigt i landet generellt. Det är ett annat stämningläge, märker man när man möter väljare. Jag upplever att det finns en oro hos väldigt många över samhällsutvecklingen inom ganska många områden. Inte minst gäller detta trygghetsfrågan, som vi har diskuterat mycket i kväll. Otryggheten har mer eller mindre eskalerat under de senaste åren. I vissa stadsdelar är mer än hälften av invånarna rädda för att vistas utomhus under kvällstid. De som är mest oroliga är kvinnor och äldre. Även om vissa insatser nu görs måste man ändå säga att passiviteten inför trygghetsproblematiken har varit slående under den här mandatperioden. Det har också funnits ett ideologiskt motstånd mot en del av de insatser som man nu gör vad gäller ordningsvakter och fler trygghetskameror. Det har suttit väldigt hårt inne, och jag tror att det ideologiska motståndet fortfarande är ganska kompakt på den rödgrönrosa sidan. Men tryggheten behöver återupprättas, och då krävs det fler resoluta åtgärder.

Före valet gavs löften om att fler äldre skulle beviljas plats på äldreboende. Dessa löften har absolut inte uppfyllts. Mer pengar har lagts på generösare biståndsbedömning, men pengarna har uppenbarligen gått till annat. Fortfarande får nästan hälften av de äldre avslag på sina ansökningar om plats på servicehus.

Kommunaliseringarna inom välfärden fortsätter i rask takt, nu senast i Älvsjö, där stadshuset går emot den lokala viljan och kommunaliserar ett väl fungerande privat boende. Samma sak skedde på Kungsholmen tidigare i år. Ideologi går före lokal demokrati och de äldres bästa.

Barngruppernas storlek inom förskolan utvecklas också åt fel håll. I hälften av stadsdelarna ökar gruppernas storlek, och rätten till heltid för barn med en föräldraledig förälder har spätt på den här utvecklingen. För oss kristdemokrater går mindre grupper och mer tid för varje barn före ökade grupper och utökad vistelsetid.

Till sist vill jag lyfta fram problemet med att låneskulden har fördubblats under mandatperioden och de problem som detta riskerar att föra med sig den dag då räntorna stiger. Detta tillsammans med ständigt ökade investeringskostnader och höjda skatter lägger en väldigt dålig grund för framtiden. De svarta siffror ni nu visar upp riskerar att vändas till ett svart hål.

Anförande nr 181

Borgarrådet Wangård (S): Ordförande och fullmäktige! Erik Slottnér tog upp många frågor i sitt anförande. Eftersom jag har förklarat trygghetsfrågorna tidigare tänkte jag ägna mina återstående 50 sekunder av repliken åt förskolan.

Att ni är emot förskolan är ingen nyhet, Erik Slottnér. Det första som vi gjorde var att ta bort ert förödande vårdnadsbidrag. Vårdnadsbidraget låste in kvinnor i hemmet och höll ungarna borta från den viktiga verksamhet som förskolan de facto är. Där kommer barnen i kontakt med viktig pedagogisk verksamhet och får finna sig i ett socialt

sammanhang. Vi vet att vistelse i förskolan ger de absolut största kompensatoriska fördelarna när det gäller hur det ska gå senare i livet. Min fråga är: Kommer ni att återinföra vårdnadsbidraget?

Anförande nr 182

Erik Slottner (KD): Ordförande! De barn som var hemma med vårdnadsbidrag har ni mig veterligen inte tvingat till förskolan, Karin Wanngård. Det finns inte någon garanti för att de barnen går i förskola. Det finns en rätt att vara hemma även utan vårdnadsbidrag. Även om föräldrar inte har vårdnadsbidrag kan de välja att vara hemma. Det är också en hel del föräldralediga som väljer att inte ha ett äldre syskon 40 timmar i förskolan, även om den möjligheten finns. Det är många som väljer att bara ha sitt barn på deltid i förskolan för att man tycker att det finns ett värde i att knyta samman familjen och syskonen med varandra. Det där får föräldrarna själva avgöra.

Kristdemokraterna driver inte vårdnadsbidraget. Däremot driver vi att man ska kunna ha barnomsorgspong åt eget barn. Men det är på riksnivå. Det vill vi göra på statlig nivå, så det är ingenting vi kan driva på kommunal nivå. Däremot driver vi valfrihet, och valfrihet innebär att man kan välja något eller välja bort något. Men att vara för valfrihet inom barnomsorgen innebär inte att vara emot förskolan. Det är en jättebra verksamhet, och vi lägger mer pengar på förskolan än vad ni gör.

Anförande nr 183

Torun Boucher (V): Det är det här med privatiseringar, privatiseringar och privatiseringar. Förra mandatperioden hade Alliansen en aktivitetsplan för hur stadsdelsnämndernas egenregiverksamhet kunde konkurrensutsättas. Vad gäller äldreomsorgsboendena resulterade det i att större delen av de äldreomsorgsboenden som staden drev 2008 hade övergått till entreprenad år 2014. Från att ungefär 20 procent av stadens egna äldreboenden drevs på entreprenad hade 2014 siffran ökat till 80 procent.

Vi har inte alls tagit tillbaka i samma utsträckning som ni privatiserade. Vid den här mandatperiodens utgång kommer ungefär hälften av stadens egna äldreomsorgsboenden att drivas privat och hälften i egen regi. Sedan finns de 40 procent som är helt privata och drivs på LOV. Det kommer alltså fortfarande att vara en majoritet som är privat, även efter den här mandatperiodens utgång.

Anförande nr 184

Erik Slottner (KD): Ordförande! Det märkliga är ju bara att ni kommunaliserar verksamheter som fungerar väldigt bra hos den entreprenör de finns hos. Det är ju det som är så märkligt: Ni bedriver inte kommunalisering av enskilda boenden för att förbättra kvaliteten, utan för att ni stirrar er blinda på ägandeformen. Ni säger att det måste finnas en viss kvot kommunalt driven äldreomsorg; ni ser det som en kvalitetssäkring i sig. Det gör inte vi. Vi tycker att de aktörer som är bäst på att driva enskilda boenden ska få göra det. Jag har inget emot om en stadsdel lägger ett egenregianbud i konkurrens med andra anbud. Men det vågar ni inte göra, för då vet ni att ni nästan alltid kommer att förlora, och det är det som är problemet. Då väljer ni att återta i kommunal regi i stället. De gånger ni har återtagit verksamheter i kommunal regi tror jag inte att det har funnits ett enda fall där man gjort det på grund av att en

privat aktör har gjort ett dåligt jobb, utan det har varit ideologiska skäl som ni anfört i stället.

Anförande nr 185

A b i t D u n d a r (L): Först vill jag hänvisa till vårt gemensamma särskilda uttalande.

Jag är inte en gnällig person. Det är inte min natur. Men jag blir upprörd när något inte stämmer. Jag blir upprörd av orättvisor. Vissa kanske sympatiserar med den sidan. Det är min natur. Därför går jag upp i talarstolen. Det handlar om den verklighet jag kommer från och den verklighet min stadsdel lever i. Det vill jag gärna poängtera särskilt. Jag har absolut inga svårigheter med att säga vilka bra saker majoriteten gör. Däremot ser jag det som min uppgift som lokalpolitiker att i talarstolen dela med mig till fullmäktige om hur det ligger till.

Jag börjar med äldreomsorgen. Vi har redan pratat om den. Vi kan ta servicehusen. I Hägersten har 78 procent fått avslag på sina ansökningar. Smaka på det! 78 procent! Vi kan ta vård- och omsorgsboendena. Där har 32 procent fått avslag på sina ansökningar. Vi kan ta nedskärningarna. Man har skurit ned med 2 procent på alla områden förutom förskolan för att klara av ekonomin. Vi kan ta förskolan. Barngruppernas storlek ökar mest i Hägersten i jämförelse med staden i övrigt. Pedagogerna börjar skriva olika protestlistor. De kom till stadsdelsnämnden förra gången och delade med sig av dem. Jag tror att ett sjuttioal personer hade skrivit på, och det finns fler som är kritiska. Deras arbetsituation och arbetsmiljön för barnen har blivit försämrade.

Även föräldrar är kritiska. På vissa förskolor inom Hägersten var de tidigare tvungna att hämta sina barn före klockan sex, men nu ska de hämta klockan fem. Tidigare kanske de kunde lämna barn vid halv åtta på vissa förskolor. Men då ändrade man till kvart över sju för att man hoppades att barnen inte skulle komma och äta frukost. Allt detta har skett på grund av de reformer som gjordes. Det blev dåliga scheman, och man fick inte ersättning för det. Jag kan ta ett annat område: socialtjänsten. Vi har redan pratat om den. Ungdomsgruppen är verkligen väldigt skakig, och många har sagt upp sig. Där har det också skett nedskärningar på grund av ekonomin.

Det sista exempel jag vill ta upp är Föreningen Fenix. Jag brinner verkligen för dem. Under alla år har vi gett dem stöd. Det är en lokal förening, men många människor kommer till och med från andra stadsdelar. Man straffade Föreningen Fenix genom att inte ge dem de bidrag de behövde för att kunna upprätthålla den verksamhet som de hade haft under flera år. Vilka blev konsekvenserna? Jo, de sade upp sina lokaler och krympte sin verksamhet. Detta, mina vänner, har den rödgröna majoriteten gjort från och med 2014 till och med 2017.

Anförande nr 186

B o S u n d i n (M): Fru ordförande! Kommunfullmäktige! I denna sena timme ska jag komma med ett inlägg kring den här årsredovisningen. Det är lätt att komma med bra resultat när man har en brinnande högkonjunktur. Det som är intressant är egentligen det som det inte står om i årsredovisningen, nämligen den ökade segregationen i Stockholm. Speciellt fyra stadsdelar halkar efter mer och mer: Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta, Farsta och Skärholmen. Tryggheten minskar år från

år, speciellt i våra ytterstadsområden, med ökad kriminalitet, ökad brottslighet med mera. Klottret ökar efter minskade resurser till att bekämpa detta. I stället satsar man på kommunala klotterplank. Kostnadskontrollen gällande investeringar saknas helt under den här socialdemokratiska ledningen.

Jag kommer att hålla mig inom idrottens område. Andra har påpekat alla andra områden där ekonomin är misskött när det gäller kontrollen av kostnader. Intressant är det som står om att Socialdemokraterna lovat att satsa 1 miljard på idrotten under denna mandatperiod. I stället har pengarna gått till fördyringar på över 1 miljard kronor. Det gäller idrottsanläggningar som Sätrahallen, Vintervikshallen, Riddersvikshallen, Grimsta IP, Hammarby IP och träningshallen i Gubbängen. Resultatet av tre och ett halvt års styre med den socialdemokratiskt ledda majoriteten innebär kostnadsökningar på över 1 miljard kronor. Det innebär också att det som Socialdemokraterna lovade före valet 2014 inte kommer att uppfyllas.

I den långsiktiga investeringsplanen för 2019–2021 kan vi utläsa att följande anläggningar skjuts upp till kommande mandatperiod – förhoppningsvis kan vi verkställa byggandet av dem efter valet: Gubbängens skridsko- och bandyhall, nya idrottshallar i Slakthusområdet, på nordvästra Kungsholmen, i Spångadalen, i Bromstensstaden, i Dalhagen i Husby och i Stora Sköndal samt nya simhallar. Inget har uppnåtts. I årsredovisningen på s.96 står det att stadens utbud av idrottsanläggningar ökar. Det är en sanning med modifikation. Det som faktiskt gäller nu är att det byggs färre anläggningar under den här perioden än under alliansperioden, det vill säga föregående mandatperiod. Ni har byggt 21 konstgräsplaner. Det är 28 procent färre än våra 29 under förra perioden. Ni bygger fyra fullstora idrottshallar. Det är 43 procent färre än våra sju fullstora hallar. Man kan omvandla detta i siffror. Det får jag återkomma till senare.

Anförande nr 187

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Bo Sundin! Du inledde med att prata om den allvarliga situationen för tryggheten i vår stad och lyfte fram att idrotten är *en* viktig del för att skapa ett sammanhang för barn och ungdomar i Stockholm. Jag delar den delen av ditt inlägg. Det finns mycket bra som görs runt om i hela staden för att skapa sammanhang och gemenskap mellan barn och ungdomar för att de ska undvika att hamna i tråkiga sammanhang. Racketcentret i Kista är ett sådant exempel, som jag vet att vi båda brinner för. Men i er budget har ni, precis som föregående år, i stället valt att skära ned på just den typen av verksamhet och på föreningsstödet. I den årsredovisning som finns har vi lagt 15 miljoner ytterligare just på ytterstadssatsningar för idrotten. Det är pengar som ni vill ta bort. Min enkla fråga är: Hur ska det skapa sammanhang för barn och ungdomar i de stadsdelar du pekar på att ni ständigt tar bort resurser från idrotten där de behövs som mest?

Anförande nr 188

B o S u n d i n (M): Vi kommer att satsa – och har satsat – på dessa områden i andra sammanhang, men det hjälper inte att man satsar pengar på saker och ting om det inte finns anläggningar att använda till de här idrottsaktiviteterna. Jag kan fortsätta på det jag sade i inledningen. I stället för de fördyringar på 1,2 miljarder –1 200 miljoner kronor – som ni har åstadkommit under den här mandatperioden kunde vi för stockholmarna ha byggt tio konstgräsplaner fler än ni har gjort, tio fullstora idrottshallar, tre multihallar och två simanläggningar. Det är faktiskt gigantiska

mängder pengar som har gått ned i ett svart hål av fördyringar. Stockholm behöver en ny idrottspolitik som prioriterar idrotten framför kostsamma fördyringar och förseningar. Vi behöver ett nytt politiskt ledarskap i Stockholm.

Anförande nr 189

Lars Jilmstad (M): Ordförande och ledamöter! Mycket är bra i Stockholm. Därför är det väldigt problematiskt att i årsredovisningen för 2017 läsa om att otryggheten ökar och att den socialdemokratiskt ledda majoriteten misslyckas på detta viktiga område.

För att något korta talartiden ska jag inte gå in på alla de siffror som visar det här, men mot bakgrund av den bild dessa siffror ger är det ytterst allvarligt att antalet poliser sjunker i Stockholmsregionen, vilket är fallet enligt polisens egna siffror över antalet poliser som lämnat Polisregion Stockholm de senaste åren. Poliserna i Stockholms län blir färre, samtidigt som befolkningen ökar. Inte på tio år har poliserna varit så få, och allt fler väljer nu att lämna yrket. Förra året fanns 217 poliser per 100 000 invånare i Stockholms län. Det är den lägsta siffran på tio år. Enligt Polisförbundet leder bristen på poliser till att färre så kallade vardagsbrott blir utredda.

En orsak till att poliserna har blivit färre är att många väljer att lämna yrket. De senaste tre åren har det varje år skett en ökning av antalet poliser i Region Stockholm som slutar av annan orsak än pension. Förra året sade 142 poliser upp sig, och 2015 var motsvarande siffra 87. Även antalet poliser i yttre verksamhet, alltså poliser som jobbar med 112-jobb, fortsätter att minska. Allt fler stockholmare utsätts för brott, och de litar allt mindre på att polisen sköter sitt jobb. 18 procent av stockholmarna anser att otryggheten påverkar deras liv, enligt siffror från Brå, samtidigt som antalet poliser i Stockholms län blivit färre.

Moderaterna har tagit trygghetsfrågorna på största allvar sedan dag ett. Stockholm behöver fler poliser. Därför har vi moderater på nationell nivå föreslagit 10 000 fler polisanställda, och det innebär ytterligare 2 600 polisanställda i Stockholm.

I väntan på fler poliser vill vi införa en statsövergripande trygghetsjour med ordningsvakter. Där satsar vi betydligt mer än vad den socialdemokratiskt ledda majoriteten gör. Men debattens stora fråga, som behöver ett svar, är varför den socialdemokratiskt ledda majoriteten inte har tagit trygghetsfrågorna på allvar. Vad gjorde ni när otryggheten ökade? Varför har ni inte tagit tag i trygghetsfrågan under mandatperioden? Varför har ni inte satt press på regeringen för att se till att Stockholm får fler poliser?

Anförande nr 190

Borgarrådet Wagnård (S): Ordförande och fullmäktige! Stockholms stads egen trygghetsmätning visar att fler stockholmare känner sig otrygga. Det ser jag mycket allvarligt på. Därför gör jag allt vad jag kan för att det ska ske en förbättring. Det handlar om ordningsvakter, kameraövervakning och samarbete med polisen, men det handlar också om att våga gå in tidigt med insatser för ungdomar i riskzonen, så att de inte lockas eller luras in i kriminell verksamhet.

Nu var det mycket i Lars Jilmstads inlägg om polisen, som de facto finansieras statligt. Men tack vare att vi har en socialdemokratiskt ledd regering ska vi ju utbilda minst

10 000 poliser, och det läggs miljarder på polisen de kommande tre åren. Jag har också själv i en debattartikel efterlyst en bred parlamentarisk överenskommelse om polisens resurser.

Anförande nr 191

L a r s J i l m s t a d (M): Det är bra att du numera tar det här på stort allvar, Karin Wanngård. Jag hoppas att du dessutom kan sprida detta allvar till dina partikamrater ute i stadsdelarna. Ute i Farsta säger man gång på gång att vi överdriver och att vi eldar på otryggheten. Man säger till och med att vi talar med bruna nyanser när vi talar om fler poliser. Detta har man sagt i vår stadsdelsnämnd. För bara några månader sedan sade man i någon lokaltidning att det inte behövs några fler poliser i vår stadsdel. Ta ett litet seminarium med partikamraterna ute i stadsdelarna och se till att ni är något så när eniga när det gäller satsningar på tryggheten i stadsdelarna!

Anförande nr 192

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Den här debatten har handlat mycket om tryggheten, vilket jag tycker är bra och hoppningivande, för det är en utmaning som vi tar på största allvar och där vi fortsatt behöver göra mycket mer. Det handlar delvis om det som debatterades nyss, att se till att vi får ännu fler poliser till Stockholm, vilket, som Karin Wanngård påpekade, regeringen har tagit steg för att möjliggöra och säkerställa. Men det handlar också om den andra sidan: att se till att färre hamnar i kriminalitet och skapar otrygghet i det framtida Stockholm. Då är delar av stadens kärnverksamhet ett självklart arbetsområde, till exempel att se till att så många föräldrar som möjligt har egen försörjning och kan vara föredömen för sina barn och försörja dem. Här har vi tagit krafttag. Genom Stockholmsjobben går fler och fler ut i egen försörjning. Arbetslösheten i Stockholm pressades fortsatt under förra året. Ungdomsarbetslösheten gick ned och har sedan mandatperiodens start gått ned med ungefär 24 procent i vår stad. Över 10 000 ungdomar erbjöds förra året sommarjobb i Stockholms stad.

På idrottsområdet görs fortsatta satsningar för att stärka föreningslivet och idrotten för barn och ungdomar, för vi vet att ett positivt sammanhang är viktigt för att skapa gemenskap och tillit till varandra i framtiden. Vi fortsätter att öppna fler idrottshallar i skolorna, och idrottsmiljarden möjliggör att det byggs idrottsanläggningar. Samtidigt renoveras de anläggningar som vi redan har i vår stad och som tyvärr tidigare haft eftersatt underhåll.

Genom att barn och ungdomar får möjlighet att både ta del av kultur och aktivt vara med och skapa kultur får de utvecklas som människor och individer i framtiden. Det vet vi, och vi har sett till att sprida detta runt om i fler delar av vår stad. El Sistema har mer än dubblerats under de här åren, och den utvecklingen fortsatte under 2017, vilket man också kan se tydligt om man tittar bakåt. Kulturskolan har utökat sin verksamhet, inte minst i Rinkeby, där barnen kanske behöver den som allra mest. Inte bara de stora satsningarna utan även de som pågår i stadens verksamheter dag för dag är viktiga pusselbitar för att göra Stockholm till en tryggare stad. Det handlar om att barn och ungdomar får möjlighet att växa och utvecklas där de befinner sig runt om i hela vår stad.

Anförande nr 193

Yvonne Fernell-Ingelström (M): Borgarrådet tog upp Stockholmsjobben. Det jag vill säga är att man faktiskt inte kan dra några som helst statistiskt säkra slutsatser om effektsamband mellan Stockholmsjobb och efterföljande vanliga jobb utan subvention. Det har gjorts effektvärderingar av satsningen, och det finns i det här fallet inga sådana resultat. Snarare är det som så att de som har gått vidare från Stockholmsjobb fortfarande har subventionerade jobb efter tre år. Det gäller väldigt många, en majoritet av dem som har varit i Stockholmsjobb, och det tycker inte jag är speciellt lyckat. Det är reformer för riktiga jobb som vi saknar. Att bara arbeta med sådant som ger lönestöd och subventioner tycker jag inte är att hurra för.

Anförande nr 194

Borgarrådet Bjuggren (S): Jag tycker att det är en felaktig slutsats, Yvonne Fernell-Ingelström. Man ska inte misstänkliggöra människor som kanske behöver någon form av anställningsstöd för att ha ett riktigt jobb på svensk arbetsmarknad. Jag tycker absolut att det är att likställa med att ha en egen försörjning. Jag vet att Moderaterna gärna vill misstänkliggöra Stockholmsjobben, eftersom ni konsekvent drar ned på dem i era budgetar. Men den utvärdering som har gjorts av Stockholmsjobben visar att det ett halvår efter Stockholmsjobben fortfarande är 90 procent som inte är i behov av försörjningsstöd. Jag tror att det är Moderaterna som är svaret skyldiga. Varför vill man stryka ned på en åtgärd där 90 procent efter ett halvår fortfarande inte behöver försörjningsstöd?

Anförande nr 195

Borgarrådet Valeskog (S): Det har trots allt kanske inte varit så mycket diskussion denna kväll om stadsbyggnad och bostadsfrågor. Men jag kan väl göra ett inlägg om det, så kanske jag drar igång en diskussion – vad vet jag?

När vi ska citera ur den här årsredovisningen på detta område blir det nästan så att det låter som att vi skryter. Ändå läser vi bara fakta innantill om rekordsiffror på de flesta områden. Vi hörde här tidigare om att antalet markanvisningar fördubblats. Det handlar också om start-pm, godkända planer och så vidare. Vi bygger ju också numera hela staden, vilket är glädjande. Det har även bekräftats senare av översiktsplanen, som antogs i fullmäktige. Vi jobbar stort och på ett nytt sätt i flera fokusområden, som vi numera kallar det, bland annat Skärholmen, som finns redovisat i ärendet, men också Farsta, Hagsätra-Rågsved och Kista-Järva.

Vi bygger verkligen mycket hyresrätter och skolor. Det kan vara bra att erinra om att detta var lågt prioriterat av tidigare majoritet. Det är glädjande att nu konstatera att vi bygger hyresrätter i stor omfattning och att vi äntligen har fungerande skolplanering och etablering av nya skolor. Även detta med ett socialt hållbart Stockholm arbetar vi med på ett helt annat sätt. Vi har ju under en tid jobbat med de så kallade fem strategiska sambanden, som finns redovisade i översiktsplanen, vad gäller att få bort barriärer och åstadkomma lokala katalysatorer som bidrar till ökad integration. Det kan handla om skolor, idrottsytor, parker, attraktiva mötesplatser och mycket annat.

Det är snart valtider, och det kan vara intressant konsumentinformation för de stockholmare som eventuellt fortfarande lyssnar på den här diskussionen vad en borgerlig årsredovisning i dagsläget hade inneburit. Då kan vi absolut med säkerhet

konstatera att byggandet av hyresrätter hade varit på helt andra och mycket lägre siffror. Det hade varit bostadsrätter som dominerat. De kommunala bolagen hade enligt en sådan redovisning förhindrats att bygga särskilt mycket, och vi hade haft en hyressättning som i värsta fall hade varit marknadsanpassad och inneburit lägre efterfrågan och ökad trångboddhet i Stockholm. En privat skolmarknad hade dominerat, och den kommunala skolplaneringen hade återigen fått stå tillbaka. Detta kan jag säga som en intressant kontrast. Men som sagt har vi, summa summarum, i stället alltså en positiv utveckling. Därför är det otroligt glädjande att få yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut för årsredovisningen 2017.

Anförande nr 196

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Några representanter för medierna finns här, och stockholmarna lyssnar säkert eller tar del av här. Jag vill inleda med att säga att jag hoppas att detta inte ska bli tonen i valrörelsen. Jag hoppas att vi ska tala med varandra med bakgrund i fakta. Jag hoppas att vi ska tala med varandra med viss respekt och inte med det föraktfulla tonfall som Jan Valeskog här ger uttryck för.

Om man har en skramlande kappsäck kan man få det att skramla väldigt högt, och det är precis det Jan Valeskog just har gjort. Radera allt det han sade och alla påhopp han gjorde på oss! Lyssna i stället till fakta, som är rakt motsatta: många hyresrätter, utvecklade kommunala bolag, lika många hyresrätter som bostadsrätter och en arkitektur för hela staden. Det är en allianspolitik för stadsbyggande.

Anförande nr 197

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi har fakta sedan tidigare om hur lågt prioriterat byggandet av hyresrätter var på er tid, Björn Ljung. Men framför allt är det ett problem när ni hela tiden – även i den här debatten har åtminstone några av partierna sagt det – tycker att det är fel att de kommunala bostadsbolagen bygger i den omfattning man får göra. Vi vet att flera av era partier också har ett intresse av att ha marknadsanpassade hyror. Det är klart att det får en effekt på hur den här marknaden skulle se ut om det hade varit en borgerlig årsredovisning. Men som sagt: Glädjande nog har vi annat att ta ställning till.

Anförande nr 198

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag har faktiskt inte hört så mycket dravel en så här sen timma på länge. Men all right! Jag var tvungen att begära replik på Jan Valeskog eftersom jag inte haft något anförande ännu.

Revisorerna kanske inte är ålagda att granska den höga svansföring som nu stadsbyggnadsborgarrådet har. Men det är kanske värt att någon går in och definierar åt stadsbyggnadsborgarrådet vad ordet ”bygga” betyder. I stadsbyggnadsborgarrådets värld är nämligen ”bygga” samma sak som markanvisning. Jag vill upprepa något som ett tidigare borgarråd har sagt i den här talarstolen: ”Man kan inte bo på en markanvisning.” Man kommer aldrig att kunna bo på en markanvisning, utan det handlar om byggande. Då säger du: Vi har slagit rekord i byggande! Nej, Jan Valeskog, det har ni inte, för det som byggs nu fattades det beslut om förra mandatperioden. Det ni fattar beslut om nu kanske byggs nästa eller nästnästa mandatperiod. Det är så det går till. Ingen hög svansföring, tack!

(O r d f ö r a n d e n : Nu får vi lugna ned oss lite grann och respektera varandra.)

Anförande nr 199

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi är helt överens angående de långa ledtiderna. Att man börjar med markanvisningar är en förutsättning för att få fram en plan och få spaden i marken. Dessa har alltså fördubblats. Vi ser också fantastiska tal när det gäller start-pm. Med detaljplanerna är det samma sak. Det är klart att det är det som har hänt under den här mandatperioden. Byggstarter är en annan sak. Men de här fina siffrorna, med det som nästan är en fördubbling av markanvisningar, planer och annat, är faktiskt ganska imponerande, och de redovisas i årsredovisningen. Jag håller med om att det låter som skryt när man citerar den. Det gör det. Jag vet inte om jag ska be om ursäkt för det. Men faktum är att det har varit väldigt lyckosamt och att vi ser problem om ni skulle ta över. Byggandet av hyresrätter skulle dras ned igen. Ni har en negativ syn på bostadsbolagen. Ni vill ha marknadsanpassade hyror i ökad omfattning. Det kommer att minska efterfrågan och öka segregationen. Detta är vi bekymrade över.

Anförande nr 200

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Fru ordförande! Jag tycker att det är ganska fantastiskt att Jan Valeskog tydligen känner att han själv har så dåligt på fötterna att han måste recensera den nuvarande oppositionens tänkta resultat i majoritet. Det är något häpnadsväckande. Vi har fortfarande en bostadsmarknad som inte tillgodoser behoven. Vi har fortfarande inte sett några som helst hyresrätter med priser som gör att man har råd att bo där. 50 procent kan inte ens hyra en hyresrätt i Stockholm. Bostadsköerna växer. Stockholm växer. Ni blir svaret skyldiga, för man har ännu inte flyttat in i alla de hus som ni har planerat under den här perioden, och förresten var vi i huvudsak överens angående dem. Hur ska ni bära er åt för att stockholmarna ska få någonstans att bo, Jan Valeskog?

Anförande nr 201

Borgarrådet V a l e s k o g (S): En grundförutsättning, Christina Linderholm, är att man gör som vi har gjort enligt den här årsredovisningen, det vill säga fördubblat antalet markanvisningar, och får fram betydligt fler planer, start-pm och så vidare. Det är naturligtvis en förutsättning. Men om man nu ska lyfta perspektivet denna sena timma, vilket var min ambition med mitt inlägg, är det också så att alternativet från er sida är att dra ned på de kommunala bolagens möjligheter att bygga bostäder samt införa marknadsanpassade hyror, vilket kommer att minska efterfrågan och öka trångboddheten. Jag ska absolut medge att vi är överens om många projekt i stadsbyggnadsnämnden; det är glädjande. Men det är i mångt och mycket en annan bostadspolitik vi står för, och detta kommer naturligtvis att fortsätta diskuteras i valrörelsen.

Anförande nr 202

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tänker inleda med att mycket allvarligt säga att jag vägrar bedriva en valrörelse som bygger på illa underbyggda fakta, lögnar och personliga påhopp. Jag ser allvarligt på den demokratiutveckling vi har i världen. Om inte vi här i Stockholms stad kan hålla oss för goda för sådana tendenser tror jag inte att vi ska vara så höghalsade eller högröstade och skälla på Orbán, Putin, Erdoğan och alla de andra icke-demokratiska och illiberala statsmännen. Vi kan bättre än så, mina vänner. Låt oss föra en sjyst valrörelse som bygger på fakta och inte på personliga påhopp!

Jag är liberal för att jag tror på att den enskilda individen ska ges möjlighet till frihet och utveckling och inte tvingas till olika kollektiva lösningar. Så var det när jag växte upp i Bagarmossen på 70- och 80-talet. Det som bekymrade mig väldigt i den här debatten var när Ann-Margarethe Livh föraktfullt talade om att demokrati inte är medborgardialoger i Söderortsvisionen och i Järvalyftet, när man delar ut lite ballonger och använder notislappar för att människor ska få möjlighet att säga sin mening. Nej, demokrati i Ann-Margarethe Livhs och Vänsterpartiets Sverige är att man ska följa kollektivet. Man ska inte ha enskilda fri- och rättigheter, som man uttrycker på post-it-lappar där man kanske skriver att man vill ha ett träd här, en lekplats där eller en konstgräsplan här, en tryggare skolgång eller för den delen en så enkel sak som en bättre lagad belysningsstolpe någonstans. Det är faktiskt medborgardialog. Det är demokrati. Det är demokrati på individens villkor.

Den här årsredovisningen gömmer dessvärre en väldigt viktig del av Stockholms stadsbyggnadspolitik. Här göms nämligen arkitekturpolicyn. Visserligen tas Arkitektur Stockholm om hand, men hur jag än läser alla bilagor, alla utlåtanden och det som har funnits i stadsbyggnadsnämnden och vad gäller översiktsplanen hittar jag i stort sett ingenting som talar om hur arkitekturpolicyn ska se ut i Sverige och i Stockholm. Enligt plan- och bygglagen 2 kap. 6 § ska ”byggnadsverk utformas och placeras ... med hänsyn till stads- och landskapsbilden, natur- och kulturvärdena på platsen och intresset av en god helhetsverkan”. Är det så vi bygger? Nej, tyvärr inte.

Anförande nr 203

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Vilka konstiga angrepp du kommer med, Björn Ljung! Du börjar med att säga att du vill ha en valrörelse som inte är byggd på personangrepp och dåligt underbyggda fakta. Sedan går du på med en häpnadsväckande bredsida på ett helt parti. Det går ju rakt emot det du står och säger. Jag hoppas att du är medveten om det.

Vår syn på demokrati försökte Ann-Margarethe Livh lyfta fram förut. Du får rätta mig om jag har fel, men det var väldigt mycket jippo kring det där med Järva. Det var mycket ballonger och note-it-lappar, enligt henne. Det vi gör i Fagersjö sker enligt en helt annan modell, där medborgarna får delta i möten. De får faktiskt ha makt och bestämma över hur investeringarna ska ske i området, till exempel hur och var hus ska stå. Det är en återspeglning av vår demokratisyn, som verkligen är gräsrotsorienterad.

Anförande nr 204

B j ö r n L j u n g (L): Det jag gjorde var att citera vad Ann-Margarethe Livh sade i sitt anförande. Jag hann inte anteckna ord för ord, men vi kan gå till protokollet efterpå, så kan ni se exakt vad hon sade. Ann-Margarethe Livh uttryckte sig föraktfullt om demokratiseringsarna Söderortsvisionen och Järvalyftet. Dessvärre gjorde du det, Ann-Margarethe. Gå tillbaka till protokollet sedan och se efter! Det gjorde mig mycket upprörd. Mitt misstag är inte att jämföra olika former av demokratisyn. Jag gjorde en ideologisk analys. Det handlar om att den kollektiva demokratisynen går före individens möjlighet att skriva på lappar och få sina önskemål uppfyllda. Många av önskemålen på dessa lappar uppfylldes också. Det gäller bland annat konstgräsplaner i Hökarängen, bättre belysning i Bagarmossen och fler träd i Kärrtorp. Men om det inte är demokrati tror jag att de invånare som kom med dessa förslag tycker annorlunda än Vänsterpartiet – gudskelov!

Anförande nr 205

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag tänkte återigen diskutera sakfrågan, precis som i mitt förra inlägg. I det här fallet gäller det påståendet att Arkitektur Stockholm inte fanns med i översiktsplanen. Det är lite konstigt att inte Björn Ljung har sett att det finns fem sex sidor i översiktsplanen där Arkitektur Stockholm från 2013, eller vad det var, finns med. Men den bedöms ha ganska dålig kvalitet. Det var till och med så att den stoppades i januari 2014 av er själva därför att ni inte ansåg att den höll den kvalitet som behövdes. Men den är i alla fall delvis inarbetad.

Det andra jag skulle säga är att det finns ett uppdrag som ligger när det gäller byggnadsordningen. Även det är upptaget i stadsbyggnadsnämnden. Det kommer väl upp i höst, utgår jag från. Då kommer också frågorna om kvaliteten i arkitekturen upp. Slutligen kommer det i exploateringsnämnden en del förändringar i markanvisningspolicyn. Det handlar om arkitekturtävlingar och liknande. Även där kommer den frågan upp.

Anförande nr 206

B j ö r n L j u n g (L): Jan Valeskog! Om du hade lyssnat på vad jag sade hade du hört att jag sade att detta har tagits om hand. Men det finns ingenting i all denna text som ger någon som helst riktlinjer om Stockholms arkitektur och om hur Stockholms arkitektoniska utveckling ska fortsätta. Det finns ingenting om det. Detta är en text med många vackra ord som är utomordentligt lös och väldigt fluffig. En byggaktör eller arkitekt som ska rita något har ingen som helst hjälp eller stöd i detta. Ni har tagit arkitekturpolicyn som en sak som bara ska stoppas in någonstans. Det är otroligt fint formulerat med vackra bilder i översiktsplanen, men det säger inte ett enda dyft. Underkänt, Jan Valeskog!

Anförande nr 207

Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Det är uppenbart att Björn Ljung inte har varit och delat ut ballonger. Kanske har han heller inte något jättestort sinne för humor, vilket Joakim faktiskt hade.

Det jag vill säga, Björn, är att jag tar människors individuella demokratiska anspråk på djupaste allvar. Jag var med själv, och min personliga erfarenhet från Järva var att folk var oerhört besvikna. Man hade varit och satt upp en massa sådana här lappar och aldrig någonsin fått någon återkoppling. Det var till exempel några som jag känner själv som hade skrivit klisterlappar om att de ville ha statyer någonstans. Jag kommer inte riktigt ihåg var, men på Järva i alla fall. De fick aldrig någon återkoppling. Det tycker inte jag är demokratiskt. Jag tycker inte att det är respekt för individen.

I de processer vi har till exempel i Fagersjö är däremot alla personligt inblandade. Man är med som person i en dialog och får direkt återkoppling på vad man vill. Med den modell vi har gjort kan folk visa vad de vill bygga. Då kan man omedelbart få en dialog, till exempel: Nej, det går inte att bygga här, men det går att bygga där. Det tycker jag är respekt för demokratin, Björn.

Anförande nr 208

B j ö r n L j u n g (L): Det är Söderortsvisionen som jag själv har störst erfarenhet av. Jag deltog i många av mötena och pratade med jag vet inte hur många invånare. Det man skrev på sina lappar fick man också sedan kommenterat. Jag tycker att det

var en utomordentligt bra form av demokrati. Man kunde slinka in, vara anonym och skriva på en dator eller på en lapp. Om man tvingas gå till olika möten och yttra sig är det betydligt svårare att nå den demokratiska visionen. Jag tycker att er demokratiska vision är sämre. Det är bättre när vi på människornas egna villkor kan arbeta med demokratisk utveckling. Det är liberal demokrati. Det andra är tyvärr mer av den kollektiva demokratisynen, som ni i Vänstern står för. Detta är en ideologisk skillnad. Det är bara att konstatera. Därmed: Bifall till vårt särskilda uttalande!

Anförande nr 209

L a r s S v ä r d (M): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det var den allra bästa av tider, och det var den allra värsta. Så börjar romanen *En berättelse om två städer*, skriven av Charles Dickens. På liknande sätt kan vi beskriva Stockholm och årsredovisningen 2017. Mycket är fint och bra med vår stad. Samtidigt finns det stora och svåra problem med kriminalitet, gängvåld, ökad otrygghet och inte minst ökat våld mot unga. Å ena sidan har vi Stockholm som den globala succén – det framåtblickande Stockholm, det välutbildade Stockholm, det socialt medvetna Stockholm. Å andra sidan ser vi hur gängvåldet och skjutningarna ökar. Inbrottsvågen sköljer över staden. Polisen identifierar stadsdelar som utsatta eller till och med särskilt utsatta. Vi ser otryggheten öka i mätning efter mätning. Och vi får svart på vitt i den här årsredovisningen att staden misslyckas med att nå sina egna trygghetsmål. I vissa stadsdelar ser vi en nästan hundra procentig ökning av rån mot unga sedan 2013.

Samhället kan utvecklas i två riktningar, och det har vi sett prov på under den här mandatperioden. Men det är när svårigheter och problem kommer, när de mörka molnen hopar sig och när bristerna uppstår som vi politiker och politiken sätts på test. Gentemot problemen och utmaningarna mäts vi som politiker, och mot den måttstocken har den socialdemokratiskt ledda majoriteten gruvligt misslyckats. Ni sade nej till alla förslag om fler poliser och ordningsvakter, trygghetskameror och andra trygghetsåtgärder. Ni har passivt tittat på medan polisbristen i Stockholm förvärrats år efter år. Att nu fem i tolv, med fem månader kvar till valdagen, knappt nämnvärt börja intressera sig och adressera de här otrygghetsproblemen, som bara växt i sin omfattning under mandatperioden, duger inte, och det kommer inte att imponera på stockholmarna. Det ska inte behöva krävas ett valår för att stå upp för ett av våra viktigaste välfärdsuppdrag: säkerhet och trygghet. Trots larmrapport efter larmrapport om otrygghet, våld och brottslighet har ni inte kommit med några initiativ eller åtgärder. Ni har snålat som aldrig förr med stockholmarnas trygghet. Men det är någonting man inte får snåla med. Vi har betydligt större satsningar på trygghetsskapande åtgärder. Det är därför vi tydligare än någonsin vet att det behövs ett maktskifte i Stockholms stadshus efter den 9 september.

Anförande nr 210

J e s s i c a J o r m t u n (MP): Det har pratats mycket i kväll om vilken sorts valrörelse vi ska ha. Björn Ljung var mycket inne på att vi ska hålla oss till fakta. Jag skulle vilja säga att det är Alliansen som piskar upp otryggheten i Stockholm. En blir mörkrädd för att gå ut bara av att lyssna på er här i kväll. Så kände i alla fall jag i kväll utifrån vad jag har lyssnat på alla de här timmarna – vi är väl snart uppe i fyra. Fakta visar att det är mycket tryggare än vad medborgarna upplever sina stadsdelar. Antalet våldsbrott i Stockholm har enligt Brå minskat. Det är det lägsta sedan 2005. Antalet brott går ned. Självklart ska vi ta trygghetsfrågan på allvar. Men få inte staden, vår fina stad Stockholm, att framstå som otryggare än den är!

Anförande nr 211

L a r s S v ä r d (M): Jessica! Du är ordförande för stadsdelsnämnden i den stadsdel som jag tänkte på. År 2013 utsattes 15 barn under 18 år för rån. År 2017 var det 29. Det är nästan 100 procent i ökning. Det gjorde oss moderater väldigt oroliga. Vi gjorde en skrivelse. Svaret som vi har fått från er sida var en väldigt lång redogörelse som kommer på nästa sammanträde i stadsdelsnämnden. Det handlar om samverkan, samverkan, möten och möten för att identifiera problemen. Vi ska söka pengar för att försöka förbättra den fysiska miljön. Det var det konkreta förslaget i den skrivelse som vi har fått från förvaltningen. Jag skulle vilja se hur de barn som utsatts för rån uppfattar det svaret.

Anförande nr 212

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande! Det är mycket tryggare än vad invånarna känner, säger statistiken tydligen. Att använda det som argument är att inte ta invånarnas faktiska oro på allvar. Det är att skriva dem som är oroliga på näsan.

Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare denna mycket sena timme! Den här mandatperioden har varit min första i trafiknämnden. Det återstår väl att se om det blir fler. Men jag ska villigt erkänna att trafikfrågor är skittrista, så också i denna årsredovisning. Jag menar, vem kan på fullaste allvar tycka att det är roligt att peta i ärenden som handlar om stadens skyltprogram eller utan att somna ens kunna läsa rubriken på ärenden som *Drift, ny- och ombyggnation samt material för trafiksignaler?* Det ärendet kommer för övrigt upp på nästa sammanträde i trafiknämnden. Fortsättning kanske följer – vad vet jag?

Nå, mina vänner! Jag kan väl här i denna slutna krets avslöja att det inte var för sådant som jag blev politiker. Tvärtom blev jag politiker för att jag ville förändra och förbättra världen. Jag avskydde att stå bredvid och titta på när saker gick åt fanders.

Som trafikpolitiker i Stockholm kanske man inte förändrar hela världen. Men man kan förbättra staden, gata för gata. Man kan säkra en gång- och cykelväg till en skola här, få bort lite potthål där och annat väldigt konkret, faktiskt även i opposition. Det är vad jag brukar kalla för politik av kött och blod. Man kan för all del också vara en tumme i ögat på Daniel Helldén och hans mer eller mindre muntra kompisar när det gäller misskötseln av klotter, av stadens snöröjning och av tillgänglighetsfrågorna eller när majoriteten plötsligt vill sätta en prislapp på rätten att utöva politiska demonstrationer.

När majoriteten skryter om att det går så bra för staden sopar man bokstavligen talat en massa skräp under mattan. Det gäller exempelvis de stora sopproblemen under förra året, eller som sagt snöröjningen.

Fru ordförande! Trafiknämnden behandlar frågor som man som medborgare helst inte vill tänka på. Det ska liksom bara funka. Man ska kunna veta att ungarna kan gå till skolan utan rädsla för att bli överkörda. Man ska kunna ta sig till jobbet utan större problem än nödvändigt.

Vi är väldigt överens om vissa saker, exempelvis cykelsatsningar. Men det behövs en och annan väg också, kära majoritet, exempelvis en östlig förbindelse, och då gärna med kapacitetsstark kollektivtrafik. Men även gångtrafikanterna måste få en ökad

andel av resurserna. Staden har växt enormt, men förbättringarna har lyst med sin frånvaro för alla som tar sig fram till fots.

Ordförande! I korthet: Trafikfrågor är skittrista, men de är viktiga. Eftersom jag och Liberalerna vill ha en hållbar och fungerande stad är det vår jäkla skyldighet att se till att ta över makten i höst. Den gång- och tillgänglighetsmiljard som vi har med i vår budget skulle göra stor skillnad bara den. Men det finns givetvis mycket annat som kan göras bättre också.

Anförande nr 213

J o h a n n a S j ö (M): Fru ordförande! Vi har pratat väldigt mycket om trygghet här i kväll. Det är väl talande att det finns väldigt stora synliga brister där.

Jag vill tala om en annan fråga. Under de goda åren ska man förbereda för de sämre åren, som utan tvivel komma skall. Men så gör inte Socialdemokraterna. Det tas inga stora tag, inga helhetsgrepp som radikalt förbättrar förutsättningarna på arbetsmarknaden. I stället fortsätter, som vi kan läsa i dagens ärende, allt ungefär som förr, med någon liten justering. Det mesta som sker inom arbetsmarknadsnämnden är en oinspirerad fortsättning på det arbete som Ulla Hamilton inledde under tidigare perioder.

Då kan man ju undra: Varför står jag här? Då finns det väl inte så mycket att invända mot? Jo, för Socialdemokraterna är alltför nöjda och tillfreds med att låta allting vara, trots att omvärlden förändras. 2015 års flyktingström slog Sverige med häpnad. Det klandrar jag ingen här för. Men att många av dem som kom in i asylprocessen senare skulle komma till Stockholm och behöva bostäder, utbildning, skolor, förskolor, arbetsplatser, komvux och sfi borde Socialdemokraterna inte ha blivit förvånade över. Ändå har varje utmaning när den väl har stått inför staden förefallit komma som en fullkomlig överraskning. Revisorerna återkommer till den dåliga styrningen, den oklara ansvarsfördelningen och den dåliga beredskap som staden uppvisat. Det gäller även tidigare och sannolikt också senare revisionsrapporter.

I stället för att bekymra sig över ett försämrat företagsklimat låter det på Socialdemokraterna som att det inte finns några problem. De företagare som har besvarat Svenskt Näringslivs enkät är tydligen irrelevanta. De företagare som Karin Ernlund har talat med är också irrelevanta. De vårdföretagare som fick mattan under fötterna bortdragen när boenden återkommunaliserades är helt klart irrelevanta. Torun Boucher har inte ens uppfattat att Vänsterns politik påverkar vårdföretagare. Det finns inga problem med att kvinnliga vårdföretagare i vård- och omsorgssektorn väljer att starta i andra kommuner, väljer att inte våga språnget eller väljer att inte anställa medarbetare och ta sig an praktikanter. Det är tydligen inga problem, enligt FI. Det finns inga problem med en dysfunktionell statlig arbetsmarknadspolitik, utan Socialdemokraterna ser till att förvaltningen glatt ägnar sig åt att vända ut och in på sina insatser för att stoppa in extratjänster och få en eller annan statlig peng inom eller utom stadens verksamheter i stället för att peka på det som är det stora problemet. Det finns tydligen inga problem med att Stockholm under deras ledning har dragits isär och att Kista-Rinkeby har fyra gånger högre arbetslöshet än Östermalm. Det bokslutet borde väl förskräcka den socialdemokratiska ledningen? Men det finns inga problem.

Det tycker dock vi i Alliansen att det gör. Vi tycker inte att det här räcker. Vi tycker inte att det går att bara fortsätta att lappa och laga. Det duger inte att fler och fler döms till utanförskap. Vi ser problem med att insatser som har dömts ut i evidens, som traineejobb, ges resurser och kraft, när man i stället borde ladda om inför en kommande lågkonjunktur.

Anförande nr 214

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Johanna Sjö! Du är inne på att man kunde se utmaningarna som fanns framför oss. Den bilden kan jag dela. Omvärlden förändras. Vi visste att det skulle komma många människor till Sverige. Varför byggde ni då inte de system som du efterlyser? Att bygga upp ett system för mottagande och etablering är precis det som vi har ägnat mycket tid och kraft åt i den här staden.

Vad gäller etableringen på arbetsmarknaden specifikt: Vad är det då offentliga och privata arbetsgivare säger är problemet när det handlar om att anställa dem som har kommit och för den delen många andra som behövs? Jo, det är svårt att rekrytera den kompetens som behövs. Det är därför som vi investerar så pass mycket i vuxenutbildningen, inklusive sfi, så att vi hittar nya kombinationer av yrkesvux och sfi för att det ska gå att anställa fler. Vad är ert svar? Är det fler etableringslotsar och privatisering? Genom detta fick till och med kriminella insteg på arbetsmarknadsområdet.

Anförande nr 215

J o h a n n a S j ö (M): Nu tror jag att du sammanblandar den statliga politiken med det vi pratar om här i kväll, Emilia Bjuggren. Jag talar till exempel om boenden för personer som fick uppehållstillstånd och kommunplacerades i Stockholm. Det var på håret att de fick bosättas i små bås i gymnastiksalarna inredda med tillfälliga väggar. Stockholm var inte förberett. Jag tänker på alla dessa moduler som drogs i långbänk, alla dessa brister, allt detta med att sitta på händerna och bara vänta på att vi snart ska få reda på vad som gäller i stället för att inse att det kommer.

Vi vet inte exakt hur många som kommer, och vi vet inte exakt vad de kommer att vara berättigade till, men vi måste börja ladda inför detta. Vi måste kratta manegen. Vi måste vara förberedda. Det var inte Stockholm, och det tycker jag faktiskt är klandervärt. Jag tycker inte att det var klandervärt att Sverige stod oförberett på hösten 2015, för då var det oförutsägbart. Det var en jättestor våg som svepte fram. Men att det skulle komma många människor till Stockholm och behöva bostad och utbildning var inte oförutsägbart.

Anförande nr 216

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och fullmäktige! I förebyggande syfte vill jag påminna ordföranden om att hon lät liberalen Björn Ljung prata om saker och ting som inte hade ett dugg med årsredovisningen att göra. Han talade om Orbán och Turkiets Erdoğan. Man ska dock inte uttala något g-ljud i Erdoğan, som Björn Ljung gjorde. Det kan jag säga, som faktiskt en gång i tiden haft två styvsöner som hette Erdoğan i efternamn. All right! Jag går över till ärendet.

Jag har i den här luntan förberett s. 143, med en text som är relevant för skolborgarrådet och kanske framför allt för socialborgarrådet. Men hon är inte på plats.

Jag vet inte hur man gör då. Det är ju så riktat. Man förväntar sig svar från socialborgarrådet. Man ska ju till exempel inte anklaga någon som inte är närvarande.

(O r d f ö r a n d e n : Hon lyssnar kanske.)

Ja, men hon kan ju inte försvara sig.

(O r d f ö r a n d e n : Jodå, det kan hon nog. Hon kommer nog ned om hon vill.)

Vi socialkonservativa är gentlemän. Vi vill se motståndaren i ögonen. Annars får det vara.

Anförande nr 217

S t e f a n H a n s s o n (S): Ordförande! Jag tänkte avrunda med att vara lite artig och vänlig mot oppositionen. Det är korrekt att majoriteten av de pågående byggprojekten är beslutade av er i den tidigare majoriteten. Ni ska få viss kredd för det. Varsågoda!

Men samtidigt kan vi konstatera att ingen annan politisk majoritet i den här staden har initierat så många bostäder på så kort tid som nuvarande majoritet gjort. Sedan 2015 och till och med mars 2018 har vi fattat beslut om markanvisningar till över 30 000 bostäder. Nej, man kan inte bo vare sig i eller på en markanvisning. Det är korrekt. Men det har i dag gått drygt tre och ett halvt år sedan innevarande majoritet tillträdde i Stadshuset, och redan nu kan vi börja se att våra beslut om markanvisningar ger utdelning. Det gäller exempelvis Snabba hus-projektet i Västberga, ett projekt som vi initierade och som nu har börjat byggas. Det har skett på rekordtid. Utöver det har ungefär 1 000 av de bostäder som kommer att börja byggas i år initierats av nuvarande majoritet. Det gäller bland annat en del av de Stockholmsprojekt som vi initierade. Även detta har skett på rekordtid. Med höga ambitioner, effektivare processer och bättre samordning blir ledtiderna kortare. Spadarna sätts i marken, bostäderna uppförs och fler ges möjlighet att bo.

Anförande nr 218

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag vill rätta dig, Stefan Hansson. Snabba hus invigdes av mig på en pråm här ute. Det var Svenska Bostäders första modul, och det var något som ni sedan hade möjlighet att bygga mer av. Tacka sjutton för att vi fick se detta i Västberga! Det var bra gjort att ni avslutade det vi satte igång.

Sedan måste jag säga att jag tyckte att det var jätteroligt att läsa om projektet i Rågsved. Nu tar vi spadtaget för de första Stockholmshusen, stod det. Jag tänkte: Nu har de verkligen skyndat på! Men sedan kunde jag konstatera att ni har bytt namn på ett projekt som vi hade satt igång förra mandatperioden. Det är all right, Stefan. Vi tycker att det är bra att ni bygger. Bygg mer, mer, mer! Men ha inte denna svansföring! Det är precis som att ni har uppfunnit hela Stockholms stad. Det har ni inte.

Anförande nr 219

S t e f a n H a n s s o n (S): Klockan är mycket, och vi är artiga. Vi vill båda två lika mycket och lika väl, inte sant, Joakim Larsson?

(O r d f ö r a n d e n : Och här tar de varandra i hand!)

§ 15 Södermalm 9:10 m.fl. område vid Rosenlundsparken avseende bostäder, lokaler, ny förskola m.m.

Anförande nr 220

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och fullmäktige! Nu kan jag titta min meningsmotståndare i ögonen. Jag läser ur ärendet på s. 22 under borgarrådets synpunkter: Utvecklingen av Rosenlundsparken på Södermalm är välkommen och kommer att bidra till att skapa en attraktiv, trygg och tillgänglig parkmiljö i stadsdelen. Projektet innebär också att det byggs hyresrätter och bostadsrätter.

Detta är ett skolboksexempel på nysovjetiskt språkbruk. Projektet innebär inte alls *också*, utan *framför allt* att det byggs hyresrätter och bostadsrätter. Det är en förutsättning för investeringarna i parken, som bara är en bifråga i sammanhanget. Utvecklingen av Rosenlundsparken på Södermalm består helt enkelt i att man nu bygger bostäder i den park där det är meningen att jag ganska snart ska leka med mina barnbarn. Man bygger bort våra grönområden. Så fort ni ser en grön plätt ska ni bygga någonting där.

Ärendet i sig är inte så mycket att göra åt, för det är så långt gånget och så vidare. Men med tanke på att man pratar om valrörelsen och hur den ska föras: Karin Wanngård! Skippa nysovjetiskt språkbruk! Säg som det är i stället!